

Příloha A

Rozhovor s rodiči

1. Čtete s dětmi pohádky? Jestliže ano, jak často? Díváte se na ně s nimi v TV?
 - Máte nějakou oblíbenou pohádku?
 - Když porovnáte frekvenci mezi čtením či vyprávěním pohádek/příběhů a jejich sledováním v televizi, jak jste na tom?
 - Jak jsou pro vás pohádky důležité? Na co / k čemu jsou podle vás dobré?
 - Co všechno musí podle vás dobrá / kvalitní pohádka mít a co musí splňovat?
 - Co si myslíte o současných televizních a filmových pohádkách? (*O jejich kvalitě apod.?*)
2. Jaké s dětmi provozujete rituály?
 - Jakou jim přikládáte důležitost a jsou pohádky jejich součástí (např. před spaním)?
3. Jaký je váš názor na moderní a klasické pohádky? → Líbí se vám spíš klasické nebo moderní?
 - Jak je vybíráte a podle čeho – co se líbí vám nebo co se líbí dítěti...?
4. Co soudíte o násilí v některých (např. klasických) pohádkách?
 - Jaké vás napadají z hlediska výskytu krutých nebo sporných scén?
 - Co uděláte, když je tam ta krutá část? (*Cenzurujete je nějakým způsobem před dítětem, vynecháváte (vynechávali jste) je z vyprávění či předčítání?*)
 - Jak dítěti tyto sporné scény vysvětlujete, pokud je vysvětlujete? (*např. Tom a Jerry apod.*) / nebo např. „*Tohle není skutečné, je to jen fikce.*“, „*Kdyby se ve skutečnosti tohle Tomovi stalo, nepřežil by to.*“ *Apod.*) *Vysvětlujete někdy nějaké pohádkové scény, jejich význam, rozdíl fikce X realita, racionalizujete je?*)
5. Jakým způsobem vnímáte místo pohádek v životě svého dítěte? (*Zdají se vám pohádky zbytečné nebo je shledáváte užitečnými / nápomocnými? A v čem?*)
6. Jaký je váš názor na pohádky s homosexuální tematikou (např. Princ a princ, Jura a lama)?
7. Jak je to u vás s nadpřirozenými bytostmi – víly (Zoubková víla), čerti, Mikuláš, anděl, Ježíšek, Santa (ano-ne)? Podporujete/vali jste víru v ně? Do jakého věku? A za jakým účelem – co přitom bylo vaším cílem?
8. Co děláte proto, aby vaše dítě určité věci nedělalo nebo naopak dělalo?
(*Vyhrožujete třeba čertem? Motivujete Zoubkovou vílou, Mikulášem, Ježíškem? Dáváte za příklad pohádky, pohádkové bytosti apod.? Odstrašujete jejich pomocí děti od něčeho, co nechcete, aby dělaly?*)
9. Vysvětlujete někdy něco (třeba nějaký problém, téma...) na pohádkovém příkladu?
10. Využíváte třeba pohádky při učení dětí, jak vhodně reagovat v potenciálně nebezpečných situacích? Jak u vás jinak taková „výuka“ probíhá?
 - Rozmlouváte s dětmi o nějakých problémech či nebezpečích, která jim mohou hrozit, jak se případně mohou bránit a jak v nepříznivých situacích jednat?
 - Trénujete s nimi nějaké způsoby obrany?
 - Učíte je nějaké „triky“ – například neotevírat dveře cizím, udržovat bezpečnou vzdálenost, umět se bránit (kopat do citlivých míst, kousat, ...)?
 - Učíte je, jak předcházet nebezpečí a jak je řešit např. na pohádkových příkladech? (*O Smolíčkovi, O neposlušných kůzlátkách, jiné pohádky...?*)
11. Pozorovali jste někdy po přečtení pohádky u svého dítěte nějaké negativní pocity? U které?
12. Chtělo se vaše dítě někdy podobat nějaké konkrétní pohádkové postavě (nebo filmové?) Jaké? Jakým způsobem se chovalo či napodobovalo onu postavu?
13. Ovlivnily pohádky nebo pohádkové postavy nějakým negativním způsobem vaše děti, jejich chování? Jak?

14. Ovlivnily pohádky či víra v nadpřirozené bytosti vaše děti pozitivním způsobem, když jste se jejich prostřednictvím snažil/a dítě vést, působit na něj? Jak?
 15. Jak u vás pohádka jakožto výchovná pomůcka / prostředek funguje? → *(např. coby motivační prostředek ke zlepšení výkonu, chování, povzbuzení, nástroj učení se příkladem, odstrašení od nežádoucího chování...?)*
- Napadá vás k tomuto našemu rozhovoru ještě něco, co byste mi chtěl/a říct?

Rozhovor s pedagogy

- Kolik let trvá Vaše pedagogická praxe? Jaké předměty učíte?
1. Jakým způsobem vnímáte místo pohádek v životě dnešních dětí – zdají se vám pohádky zbytečné (příp. proč?) nebo je shledáváte užitečnými/nápomocnými – a v čem? *(K čemu jsou podle vás dobré?)*
 2. Jaký je váš názor na pohádky klasické a moderní? → líbí se vám spíš klasické nebo moderní pohádky? *(ve škole: podle čeho pohádky vybíráte? Mají děti nějakou oblíbenou?)*
 - Co si myslíte o současných televizních a filmových pohádkách? *(O jejich kvalitě?)*
 - Co podle vás u dětí vede – čtení / předčítání / vypravování pohádek nebo jejich sledování v TV – proč to podle vás tak je?
 - Co všechno podle vás musí dobrá / kvalitní pohádka mít, co musí splňovat?
 3. Jaký je váš postoj k některým klasickým pohádkám s krutými nebo spornými prvky (kanibalismus, upálení za živa, sekání hlav, mučení...)? Co o nich soudíte?
 - Které pohádky jsou z hlediska výskytu těchto scén podle vás kruté?
 - Co s takovými scénami – číst / nečíst a proč? *(Doporučili byste je z dětské četby vynechat? Nějak je cenzurovat?)*
 - Myslíte si, že by se některé pohádkové scény měly dětem vysvětlovat?
 - Myslíte si, že děti dokážou správně oddělit rizikové chování v pohádkách od reality?
 4. Jaký je váš názor na pohádky s homosexuální tematikou?
 - Dokážete si představit, že byste s takovou pohádkou pracovali např. v rámci osobnostní a sociální výchovy, výchovy k toleranci?
 5. Pracujete ve škole nějakým způsobem s pohádkami nebo s bajkami? *(třeba i jejich sledování v TV při výuce cizího jazyka...)* Jak často?
 - Využíváte bajek, pohádek či prvků imaginace (např. motivy z pohádek, dramatickou výchovu, hry, fantazii) např. při uplatňování průřezových témat, v běžné výuce nebo třeba v záležitostech primární prevence?
 6. Vysvětľujete někdy něco (nějaký problém, téma, ...) na pohádkovém příkladu (na bajce)?
 7. Praktikuje na vaší škole nějaké rituály související s pohádkovým světem, s fantastikou (např. rej čarodějnic, vynášení Morany, Mikuláš, ...)?
 - Co myslíte, že tyto rituály dětem dávají?
 8. Co soudíte o využívání pohádek *(pohádkových motivů, nadpřirozených bytostí) coby prostředku k odstrašení dětí od něčeho nežádoucího (např. vyhrožování čertem...), jejich využívání jako efektivního prostředku motivace či jako efektivního prostředku k názorným příkladům („Co jak dopadne – co se může stát, když ne/uděláš to a to...“)* ve vedení dětí?
 - Využíváte ve svém pedagogickém působení pohádek k motivaci, příkladu, odstrašení?
 - Co soudíte o efektivnosti takového využívání pohádek – má to účinek, funguje to?
 9. Jak vnímáte pohádky z hlediska jejich účinku na děti?
 - Myslíte si, že poselství pohádek má na současné děti nějaký výraznější vliv?

10. Souhlasil/a byste s tvrzením, že pohádky jsou pro současné děti důležité, potřebné? (např. pro jejich zdravý duševní vývoj, rozvoj mravních hodnot, příprava na život?)
11. Jak je to u vás s nadpřirozenými bytostmi – víly (Zoubková víla), čerti, Mikuláš, anděl, Ježíšek, Santa (ano-ne)? Podporujete/vali jste víru v ně? Do jakého věku? A za jakým účelem – co přitom bylo vaším cílem?
- Nějak je to nastavené v MŠ/ZŠ a jak řešíte to, že to děti mají doma jinak?
 - V čem podle vás můžou pohádky nebo i víra v nadpřirozené bytosti děti pozitivně ovlivnit?
12. Co soudíte o absenci pohádek v životě dětí (když se v rodině nečte, nevypráví, nesledují se pohádky v TV, ...)?
13. Jak na vaší ZŠ probíhá prevence rizikového chování?
- Vnímáte prevenci pouze jako oblast kompetence školního metodika prevence nebo k ní přispívají všichni pedagogové – a vy osobně, jestli ano, jak?
 - Využíváte při prevenci pohádek, např. Ošklivé káčátko → šikana apod.?
 - Co soudíte o efektivnosti využívání pohádkové látky v prevenci rizikového chování?
 - Využíváte třeba pohádky při učení dětí, jak vhodně reagovat v potenciálně nebezpečných situacích? Jak u vás jinak taková „výuka“ probíhá?
 - Rozmlouváte s dětmi o nějakých problémech či nebezpečích, která jim mohou hrozit, jak se případně mohou bránit a jak v nepříznivých situacích jednat?
 - Učíte je, jak předcházet nebezpečí a jak je řešit např. na pohádkových příkladech? (*O Smolíčkovi, O neposlušných kůzlátkách, jiné pohádky...?*)
14. Myslíte, že třeba mohou některé pohádky působit na malé děti negativně? Plést jim hlavu? (Jestliže ano, jaké například a v čem?)
- Mohou třeba negativně ovlivnit jejich chování nebo u nich vyvolat negativní pocity?
15. Všimla jste si, že by u dětí nějak zvláště „frčela“ nějaká konkrétní pohádka, obliba nějaké konkrétní pohádkové bytosti apod.? (*třeba ve formě her, hraček, věcí s motivy apod.*)
- Napadá vás k tomuto našemu rozhovoru ještě něco, co byste mi chtěla říct?

Příloha B

Přepisy rozhovorů s rodiči

Rodič A

- **Vy jste říkala, že máte starýho toho syna kolik – sedm?**

Šest.

- 1. Takže moje první otázka: čtete nebo četli jste s ním pohádky?**

Četli jsme a čteme míň teď už teda jako, jo, čím je starší, tak už moc ty pohádky ne, spíš ho zajímají ta- televize, ty-ty kreslený v televizi, protože no, on asi nemá takovou představivost, bych řekla, jo, oblíbil si pohádku Bambiho a to jsme četli jakoby furt dokola. A potom byl u babičky, u tchýně, ta mu četla hodně Červenou Karkulku a to, a vona že je – bych řekla – i ředitelka základní školky, takže to uměla i lepší podat. Takže jako v minulosti víc, teďkon míň. Protože říkám jako, dřív ho ta televize tak nezajímala jako čím je starší vlastně a už jako víc bych řekla i chápe ty děje v tý televizi, takže bych řekla víc ty želvy Ninja a takovýdle a to přece knížka není, že jo, v těch knížkách.

A preferovali jste to víc než třeba ty pohádky v televizi a tak?

Určitě. Před spánkem. A to sám i vyžadoval teda jako, jo, do těch- bych jako řekla- pět a půl roku? Jó, a potom když už vlastně jakoby i ve školce jim četli pohádky, tak to si pamatoval taky, ale pak už oni i ve školce najeli na DVDýčka a takovýdle, přestali jim číst, takže vod tý doby bych řekla, že to je míň a míň jakoby to čtení, jo, že to tak nevyžaduje jako dřív.

A nemá jakoby nějak odpor k těm knížkám?

Nenenenene, von i má rád knížky jako ani ne na čtení, ale teďkon jako spíš ty obrázkový, kde jsou stroje a takovýdle, jo, takže tak-tak má zájem už.

Díváte se třeba na pohádky v televizi s ním nebo jen on sám?

Sám se dívá a sami se díváme spíš v neděli nebo v tu sobotu ne na ty jeho kreslený, ale na ty hraný český jakoby. A teď se dívá v pátek na tydlety vod Trošky – Princezna ze mlejna a tak, to – tak to ho strašně baví. To jako jo, to jo.

A máte ještě nějakou oblíbenou pohádku – jste říkala, že toho Bambiho a ještě třeba něco?

Bambiho, jo, mhm. Nó, potom tam byl, že jo, Sněhurka a sedm trpaslíků a Fazole a takovýdle, ale ten Bambi ho spíš zaujmul víc, no, než-nej tyhlety o fazoli.

A třeba tak mezi těma filmovejma? Tak co tak jako preferoval, třeba i nějaký ty moderní filmový pohádky, třeba někdo i považuje za pohádku Harryho Pottera a tyhle věci...

Nó, tak na něj se eště- jako podíval se, ale bál se, takže se- ne. Spíš ty- říkám, vod Trošky, ty dětský, jo, co je Princezna ze mlejna nebo – co to tam ještě bylo – teďkon... Čert ví proč nebo... no jak to teďkon dávaj každej pátek, prostě to dávali, Čertova nevěsta tam byla, potom tam ještě byli nějaký... tak takovýhle nějaký vod Trošky bych řekla, jo. Ale Harryho Pottera, no, to ne. Von se spíš bojí, proto se na toho Harryho nedívá, jo, že tam je to-to kouzelnictví a to, takže eště-eště je takovej bojácnej.

Když porovnáte frekvenci mezi čtením či vyprávěním pohádek/příběhů a jejich sledováním v televizi, jste říkala, že dřív převažovalo čtení a teď zase-

- teď vlastně už to dívání, než to čtení, jo.

Jak jsou pro vás jako pro rodiče ty pohádky důležité? Jako na co/k čemu jsou podle vás dobré?

Něco mu dávaj, jo, něco- jako je vidět dobro – zlo, ehm, co to ještě bych řekla... ty-tydlety pohádky, co sou jakoby v televizi ne, ty- jak bych řekla, ty kreslený jako mluvící pes a to, tak jako to-to von řekne: *pes mluví?* – jo, napadá ho to, ale když se dívá od tohohle Trošky, tak vidí, že čert není zlej, že i pomáhá, vodník že je takovej- jo, má-, bych řekla... nebojí se jich. Ale z těch kreslenejch některejch se mu v noci zdaj šilený sny, že řekla bych, že to spíš jako působí na

psychiku někdy. Jo, že tydlety ty jsou... pohoda, takhle. Když se třeba díval, bych řekla, na toho Harryho Pottera, tak potom se v noci budil. Měl z toho prostě strach, jo, měl rozhozenou psychiku, ale z tědletěch ne a ty kreslený, co se dívá, na toho mluvícího psa-. No, tak na ten rozvoj asi. Takže jako takhle bych to řekla. Lepší hraný pohádky, než ty kreslený. Některý. Jo. Ty mu nedávaj moc.

Co všechno musí podle vás dobrá/kvalitní pohádka mít a co musí splňovat, aby to tomu dítěti něco dalo?

No... co bych řekla... Já bych řekla, že v tý pohádce je dobro a zlo, tak on to pochopí, co je dobře a co je špatně, jo, takže pro něho vlastně bych řekla, že se- aby se podělil, aby nebyl hladovej, lakomej a takovýdle, že v těch pohádkách to je, že si vlastně pomáhaj, že jo, ty lidi, což v některých není, no. Takže bych to teda řekla ten rozvoj jako. Když bych to tak-tak měla říct já. Jo, že jako když se dívá na tydlety mlátící, tak jako pak de a vopravdu vám i bouchne-

Jo?

Jó, to jako jo, protože si myslí jakože to- ale když se zas dívá na tohle, tak je-tak je mírumilovnej. (pauza) – (smích). Fakt to asi na ty děti působí, bych řekla. Jo, na-na co se dívaj. Jo, že dyž von se bude dívat na ty-na tu hodnou pohádku, tak bude takovej hodnej a pak když se dívá na tydlety ehm, lumpárny, jak bych řekla, není to dobrý pro děti, ty lumpárny, protože oni si to berou pak dál a nemá zábrany potom jít někoho a vopravdu mu i jako seknout.

Co si myslíte o současných televizních a filmových pohádkách?

No některý jsou hezký a některý jako... nemá to hlavu patu. My na to koukáme v neděli a vopravdu ty pohádky- jako nic nepochopí člověk. Jo, dřív ty pohádky přece byly lepší, bych řekla, ale teďkon... (pauza) Ta pohádka musí zaujmout a dyž je nějaká jako s prominutím kravina, tak vás nezaujme ani- vod začátku už to nezaujme, že jo, ani to dítě to nezaujme ta pohádka, když je to prostě, já nevím, kočka lítá na koštěti, tak ho to jako moc nezaujme. Jo, ale když tam bude ten hodnej-ten hodnej skřítek, prostě- když tam bude ten hodnej čert, kterej pomáhá, tak taky to je něco jinýho. To asi von pozná, že- my ho strašíme čertama na Mikuláše a von řekne: *ale některý sou hodný*, jo, a to je z tý pohádky. Jo, když to tak řeknu jako, vopravdu, von je takovej jinej, no, takovej-

- v pohodě (smích).

(smích) – má svůj svět. Takle musím říct, jo, má svůj svět. Ale on... co ještě... Nevím. Další (smích).

2. Jaké provozujete rituály? A považujete to čtení před spaním za rituál?

On ho vyžadoval sám. Jo, on přišel sám a řek: *já chci dneska číst a já chci tudle pohádku*, on si sám vybíral, takže už ty pohádky některý znal, anebo si přines knížku a tudle chce zrovna číst, ale třeba ho nezajímala Honzíkova cesta. Ta ho nezajímala. Jo, protože ne to. Ale spíš ten to- a dneska, to už musí bejt a říkám, von si sám zaleze a pustí si to DVDýčko – Mat a Pat a takovýdle zase, Bob a Bobek, tak si pustí sám, jo, to že jo, von má takovej svůj rituálek, že si to pustí, už nejde za mnou, abych mu přečetla, ale čím je starší a čím v tý školce už jim přestali už taky jakoby číst a pouštěj jim to, že některý děti se dívaj, některý tam zloběj, tak-tak chce už- nechce číst, jo, ale když je u tchýně, tak ten počí- nebo notebook tam nemá, tak tam u ní chce číst. A tam maj zase ty svoje pohádky, co to, takže tam-tam zase si čtou takhle sami.

On umí sám zacházet s notebookem už?

Jo. Pustí si pohádky a to, ale...

Tý jo, to pro mě byla ještě před pár lety úplně španělská vesnice (smích).

Ale čím ty děti jsou mladší, tím víc tomu rozuměj. On teda ne že by si na tom notebooku našel hru a hrál, jo, ale zapne si tam... ehm- pohádku a hodně teďka chodí, než se naučí číst, tak že chce hry, anebo malování – kamionů a takovejhle prostě, jo, von na tom nehraje. Von spíš jako vyma-barví a maluje a hledá a- teďkon má rybáře, takže teď máme toho... Jakuba. Takže jsme rybáři.

A ještě nějaký další rituály nebo co byste vy považovala za rituály, máte?

Eště sme si dost povídali. Jo, že-že sme si lehli a povídali sme si, co jakoby- přání a takovýdle, tak to sme si povídali, teď už taky ne. Čím je starší, tak tím to opadává. Bych řekla, že ty malý děti sou lepší. I s tím starším, s Filipem, když mu bylo vlastně- tak taky sme... si povídali. Jo, a do dneška to vlastně trvá, že když něco sem chtěla, tak si dycky jako lehnem večer, zhasnem a povídáme si. A s tím vlastně to bylo- že voni vlastně se vypovídaj, jo, co jako to-, berou to spíš ne jako máma, ale jako kamarádka. A měla sem- a-a jako můžu i říct, že sem i zachránila šikanu, timhle stylem, u Filipa, jo, takže jako, todleto takovej ten spíš rituál, že jako se – zalízt a-a zhasnout a povídat si, jo, vo těch přáních anebo co je trápí, jo a ono to funguje. To mám vod jedný paní, že to jako takhle praktikovala a to- fakt to má něco do sebe. Doporučovala bych to, jo, než aby jako ty děti... na něj hrrr. Teď jsem tam měla kámošku Radku, no a Kuba je v první třídě. A bylo to, že chodil čtrnáct dní a v pohodě. No a najednou jako když se sekne a vo škole nechtěl slyšet, brečel a takovýdle, tak jsme nevěděli... a já říkám... jako, co škola a von jakože odsek. Že ať ho- že ho to nezajímá. A pak mi jedna paní řekla, že zaslechla, že tam je šikana. Takže jsem ho tady potom měla, Radka seděla u stolu a my sme se bavili a já říkám, *Kubo, choděj k vám jako páťáci?* – jo, choděj a berou jim svačiny. A vod toho to vzniklo, jo, takže vono asi jako vopravdu si sednout a povídat si s nima jako to, že vopravdu bych to řekla takhle s těma dětma – bavit se jako s kamarádem, ne na něj vlítnout a říct mu to, *hele a co se děje?!* Oni to zkoušeli – jeho otec i kamarádka a neřek jim nic. A my sme si sedli a povídali sme si a vono to z něj vyšlo, jo, takže jako říkám, preferovat tohleto, než prostě – já nevím – zavřít je do pokojíčka, nechat je tam... jít a povídat si s nima. Večer. A funguje to. Fakt, funguje. Mám to vyzkoušený na vobou dětech. Jo, takže takhle.

3. Jaký je váš názor na moderní a klasické pohádky? → které se vám líbí spíš?

Klasický. Jak ta Káča nebo čert – jak to bylo s tou Káčou, takový ty kreslený kulisy ještě... hrál tam... Bohdalka tam hrála a to...

Hrátky s čertem?

Hrátky s čertem, no, to je taky úžasný, jo, ten anděl, jak tam lítá a todle, tak lepší než todle- než-než prostě tydle ty moderní, to se fakt na některý nedá dívat. To co voni točej. Jako bambitka a nebo- nebo jak tam lítá na tom koštěti ta-, no to bylo něco úžasnýho, no tak prostě- ne. Jsem pro starý... pohádky.

A on taky preferuje ty klasický? Nebo já nevím, mně Bambi přijde už takovej moderní...

Ano, na čtení je moderní, ale v televizi preferuje ty starší, jako jo, kde vopravdu jsou ty-ty i takový ty kreslený, no, než-než todle moderní, to jako- von z toho ani člověk sám někdy nechápe dospělej, natož ještě malý dítě, jo. Von se mě ptal, jak to že tam baba lítá na koštěti a-a vozí vzadu kočku a nepadne.

Ehm, v těch kreslenejch?

Ne, v těch moderních, v těch moderních – to teďkon byla nějaká pohádka a vona se- em, do minulosti a přítomnosti a von v tom měl takovej zmatek, že nevěděl, která bije a nakonec se mě ptal, proč ta baba lítá na koštěti a má vzadu kočku, no tak jako- jo, sou to takový zmatený pohádky. Fakt starý pohádky, tu klasickou.

Jak nebo podle čeho jste ty pohádky vybírali, zvlášť když vezmeme ty k tomu čtení a zvlášť k tomu koukání?

To- na to čtení si sám vybíral. Jo, když mně přines, říkám, Honzíkova cestu viděl podle obalu, tak ji chtěl přečíst, ale nezajímalo ho to, blbnul u toho, neposlouchal, ale když potom měl ty kreslený, ty jako toho Bambiho, tak on si jako eště vedle mě vlastně leh a díval se na ty obrázky, takže pro něj to bylo lepší. I ta fazole, tam byl přece ten jakoby klučina, ten lez po tý fazoli a teď tam bylo vidět toho obra a todle, to ho zajímalo, jo, ale vybírá si sám. Jo, když mi řekne, že jako chce todle, tak jako to, a pak přijde a řekne, že ho to nebaví. A ty kresle- a tydlety, říkám, se dem podívat, ale dyž to, tak si pustí ty kreslený... jakoby toho Mat a Pat a takovýdle, jo, tak to takovýdle má. To si vybírá už sám.

4. Co soudíte o násilí v některých (např. klasických) pohádkách?

(pauza)

Když třeba vezmeme perníkovou chaloupku, kde Jeníček s Mařenkou upálili zaživa v peci čarodějnicí nebo ve Sněhurce donutili královnu tancovat v rozžhavených střevících nebo když si Popelčiny sestry uřezaly palce na nohou...

To sem nikdy snad ani ňák ne to- Nevim. Nevim, tak na tudle otázku neodpovim. Nevim. Jestli von má ňákou představu nebo jako to- nevim.

Jako neřešil to ňák, jako že by se-

Ne-e, to ne. Nenenenene. Jo, prostě to tak asi bral, jako že to tak je. Ale jestli-jestli byl v představách... ale nikdy se mě na to nezeptal. Takže na tudle otázku neodpovim.

Takže když jste četli ňákou takovouhle klasickou pohádku, ve který to třeba bylo, tak- ehm- nepozastavil se.

Vůbec?

Ne-e.

Ani vy, že byste třeba přeskakovala ty scény nebo něco takovýho?

Ne, emem. Ne, akorát sme se strašně smáli, když sme viděli tu moderní pohádku a tam bylo- a teď abych to ne- ... no prostě ptákovina, jako- jako že syn umřel a takovýdle, tak jako na mě koukal, a to bylo v tý moderní pohádce už jakoby, tak říkám, no, to je jako- a-a takový to bylo drastický, jo, tak to se zarazil nad tím.

Jako že tam bylo téma smrti?

No, smrt a von vlastně co mu umřel ten děda jako, tak jako von tou smrtí furt jakoby žije, von chce, aby se vrátil ten dědeček. Jo, takže ho zarazilo, že vlastně von umřel, a když zlobí, tak mně řekne: *tak umřu a pudu za dědou*. Jo a to sme četli v tý pohádce a tak von se tak jakoby zarazil a řek: *jako von umřel?* Prostě to byla stará pohádka napsaná v modern- na moderno, tak to nás zarazilo, to jediný, jak si vzpomínám, jak ho to zaseklo.

A mluvila jste s ním o tom nějak? Snažila se mu to nějak vysvětlit?

Jako v tý pohádce nebo jako normálně?

No, třeba i to téma tý smrti...

My sme-my sme mu to tak vysvětlili, že vlastně- za prvý mu bylo dva a půl roku, vůbec sme nepočítali, že to s nim- a dneska mu je těch šest a vono to s nim pořád táhne jako, jo, že chce dědečka, že dědeček mu dal bonbóny, že dědeček s nim jezdil na to-, takže si ho pamatuje velice dobře á... tak my sme mu řekli, že byl dědeček hodně nemocnej a že teda jako, aby ho to nebolelo, tak šel do nebička, teď že tam na něj kouká, svítí mu lampičkou a když bude s ním chtít mluvit, takže jako může. A stalo se nám i několikrát, že seděl v obyváku a bavil se, mluvil a najednou: *dědo, už dost, už se spolu bavít nebudem*. Jo a to se nám stalo hodněkrát a potom manžel někde čet v ňákym odbornym časopisu, že děti maj tak vyvinutý ty vněmový-, že normálně dokážou i s... m-mrtvejma, takže sme si mysleli, jestli vopravdu von s nim nemluví. Jo, do těch čtyř let mu to trvalo určitě. Jo, že on normálně- on povídal a že co dělá a jak se má a takovýdle – a normálně mu i odpovídal. My sme na to koukali jak blázni. A je fakt, že ani jako k babice nechtěl do Kladrub jezdit, že von ho tam asi cejtíl. Jo, takže jako takhle. Takže on tu smrt jako vnímá. Jo, že je, že někdo prostě umře. Tady babička naše taky umřela, ale s tím, že vlastně on viděl, že byla nemocná, takže se tak smířil. Ale s tím dědou, že to bylo jako razant- náhlý, tak se s tím nedokáže – myslim si, že ani teď se nedokáže vyrovnat s tím. Že mu odešel. Jo, on furt jako ho chce. Furt jako ho volá k sobě. Takže jako v tý pohádce to tak bylo právě, jako že tam umřel nebo takový vo smrti a to ho jako zasáhlo, jo, ale tydlety jako, že bábu spálej v peci, tak to ne, to ne todleto. Ty děti to asi vnímaj v sobě ňák jinak.

Tak moje další otázka tady zní, jak dítěti tyto sporné scény vysvětlujete, pokud je vysvětlujete, ale teď jsme vlastně mluvili o tom, že v těch klasických pohádkách, že to vůbec

neřešil jenom vlastně to o té smrti, takže tuhle otázku bych popřípadě vynechala, ale ještě tady mám třeba v závorce například Tom a Jerry, jestli se někdy kouká na to-
-kouká.

No, z tohoto hlediska - nepřipadaj vám tam třeba taky nějaký ty scény sporný?

Tam von se- von se tam směje, jo, je to spíš, že vidí, že ten kocour mu vlastně ubližuje nebo si- oni si dělaj naschvály, oni si vlastně neubližují, oni si dělaj naschvály, že jo, von to tak bere-

Jo, vim, ale potom kolikrát třeba když ten Jerry někdy shodí na toho Toma třeba cihlu a on potom vstane, tak potom jestli-

-řekne, že má bouli. A směje se tomu, jo, jako já bych spíš řekla, že von to bere stylem hrou, že mu nechce ten kocour ublížit, že jo nebo vopačně, voni si dělaj naschvály.

A nemyslí si třeba, že když se tohle stane kocourovi doopravdy, že vstane a bude v pohodě?

Tak to nevim. Tak to nevim. (pauza) Zase bych řekla, že ten kocour živej je něco jinýho než ten kreslenej, že jo, protože když máme kocoura, tak před nim zdrhá venku. Ten před nim zdrhá. Takže jako si myslím, že jako tohle by ho asi napadlo, no. (pauza) Ale ještě se zarazím. Je na tom možná něco z tech pohádek pravda, protože máme teď kon psa a něco mu nešlo, s kladívkem, a šel a toho psa uhodil. (pauza) Jo, prostě mu pinknul a otázka: *Proč mu to děláš? – Protože mi to nejde.* (pauza) Takže možná z tech pohádek taky, jo, že si tam ubližují, tak von taky jako to, šel a- ale ne že by majzнул, prostě- jenom ji ťuknul, jo, ale už tam asi třeba něco taky z tech pohádek je, říkám, dívá se na tydlety, kreslený, jo, jak si ubližují, takže jo, možná to z toho maj taky, že to na ně působí na ty děti. Proto sou zlý, jo, na ty zvířata nebo todleto, jo. To je fakt, no, to sem si to vzpomněla teď taky. Že to může bejt.

5. Jakým způsobem vnímáte místo pohádek v životě svého dítěte?

(pauza) → **Jestli se vám zdají užitečný, nápomocný, zbytečný a v čem...?**

Nó... některý sou užitečný, některý bych řekla, že sou zbytečný a ty užitečný, co se dívá, tak to je vo těch dinosaurech, to ho baví, že oni vyprávěj a von už si je pamatuje, takže mně říká taky, co to je za dinosaura. Potom měl přírodopisný, takže tam bylo o zvířátkách, takže tydlety jo, ale-ale... jako něco mu to dává asi no.

6. Jaký je váš názor na pohádky s homosexuální tematikou?

To sem ještě neviděla.

Ne?

Ne.

Můžu vám ukázat?

(smích) Jo. (smích) To sem ještě neviděla. Žjů.

Jsou to vlastně moderní pohádky, tahle vyšla v roce 2013 (pozn. Princ a princ), tahle ještě o rok dřív, je to teda česká autorka (pozn. Jura a lama). A tohle (pozn. Princ a princ) je přeložený z nizozemštiny a je to už prý pro děti od tří až čtyř let a je to vyprávěný spíš v obrazech, že toho textu je minimum. A je to vlastně o princí, kterého matka chtěla oženit, aby mohla jít do důchodu a sezvala všechny princezny z celého světa, ale jemu se žádná nelíbila a nakonec prostě se ve dveřích objeví poslední princezna a on se úplně rozzáří a jako zamiluje se, ale vedle té princezny, nebo jako za ní, stál její bratr.

Jo, tak tole bych asi... tak to nevim. To bych mu asi nečetla.

Zdá se vám to- jak vám to vlastně jako připadá, taková pohádka, jaký je váš názor?

Abych pravdu řekla, tak jako mě by to ani nenapadlo jako- mu náč jako říkat, že něco takovýho eště jako je, že to je brzo... Von to třeba vidí v tý televizi nebo slyší v těch zprávách, ale nikdy se mě na to nezeptal. Jakej jako- proč žije třeba táta s tátou nebo máma s mámou. Ale určitě bych řekla, že v těch šesti letech určitě jako...

Tohle je vlastně jako že ten hlavní hrdina, klučina, má dvě mámy a... je to tam zmíněný úplně jako mimochodem, on tam prožívá nějaký svoje dobrodružství s kocourem a podobně,

dostane se do království krtčí královny a je tam prostě mimochodem zmíněný, že má dvě mámy. Nijak se to tam neproblematizuje a- prostě jako fakt, že takové rodiny existují, jako jedna z možných variant rodin-

-ano.

Tak mě právě zajímá, jak na to rodiče jako koukají...-

- no koukám na to jako, určitě to je... ale asi bych mu to nedala číst, jako – jo, ať přijde sám a zeptá se. Když se na to bude chtít jako, že jo- proč a proč, nebo proč žije pán s pánem nebo to, tak ať přijde a zeptá se, ale jako tohle by mě nenapadlo mu dát takovouhle knihu.

No, a kdyby se zeptal, vzala byste si na pomoc takovou knížku?

No, tak to nevím. Jestli bych si vzala na pomoc knížku, anebo bych to- jako to přemejšlela mu to nějak vysvětlit po svym. Knížka- za první ani nevím, že takový jsou, jo, nevím vo nich a tím pádem, když vo nich nevím, bych mu to chtěla vysvětlit asi pravděpodobně teda ústně. Než-než knihou. A vysvětlila bych mu to asi, až bude větší. Myslim si, že teďko v těch letech by to asi tak nechápal. A nebo - když by třeba bylo ta, že by opravdu už ty rodiče už tak měl, že jo, jo, tak by se třeba ptal, ale... když má mámu tátu normálně, tak se neptá. Takhle bych to řekla asi já. Ale vo knížkách vůbec nevím. To je dobrý, hm.

7. Jak je to u vás s nadpřirozenými bytostmi – víly (Zoubková víla), čerti, Mikuláš, anděl, Ježíšek, Santa (ano-ne)?

Ano. Ano. Ano. Ježíšek. U nás Santa není. Ježíšek je u nás. Zoubková víla teprve nastala, přinesla mu korunky-

Kolik dostává za zoubky?

On do- on má první zoubek. Takže dostal dvě stovky plus ještě nějaký dobroty a to mu trhala zubařka, teda velikánskej zub, takže za to dostal- byl celej zakrvácenej. Pak u nás fungují čerti, velice dobře u nás fungují čerti, ale už ví z těch pohádek, že mu říkám, ale oni to sou převlečený lidi, nesmíš se bát, no, ale má ten svůj svět, že prostě je přesvědčenej, že někde ty čerti zlý sou. U nás funguje Mikuláš, že dostane sladkosti a potom ten Ježíšek. A Ježíškovi už píšeme, už mu kreslíme, takže jako jo, tohle u nás funguje. A včera vymyslel, že mu tam dá svačinu, kdyby měl hlad. Že mu tam dá pití a buchy (smích).

Takže podporujete víru v takovýhle-

- jo, určitě.

A třeba ještě nějaký méně tradiční bytosti, třeba vodník nebo takový věci?

No tak toho viděl v tý pohádce a chodí s Pepou na ryby- nebo s manželem chodí na ryby a nebojí se, jo, že by tam bylo něco- to ne, to ne.

Takže on pořád ještě věří... a do jakýho věku byste tak řekla, že to budete podporovat, nebo řeknete mu něco s nástupem do školy...?

Dokud tomu bude věřit. Dokud tomu bude věřit a- tak ho v tom nechám, jo, na toho Ježíška aspoň nebo tohleto, aby měl to překvapení nebo aby-aby se na to těšil, tak ho v tom nechám. Pokud ty děti ve škole- to už je něco jinýho, si myslim, že až nastoupí do tý první třídy nebo to, takže mu to tam ty děti třeba řeknou, že nic takovýho neexistuje, ale do tý doby ho nechám. Dokud' bude sám tomu věřit, tak určitě.

Co je přitom vaším cílem, za jakým účelem tu víru v nadpřirozený bytosti podporujete? Třeba jako tím čertem ho postrašit...

Ano ano ano, on má z toho chvílku jako- ví, že ten čert vlastně vodnáší i ty zlý-zlobivý děti, takže to je za nákej trest, jo, a když von něco provede, tak jako to není dobře, že jo, ale nestrašíme ho celej rok, to jenom jako *už se blíže čerti*, že už teda jakoby se moh bejt- že si to čert píše, tak jako to jo, no. Jo, ale... já nevím, takhle bych to řekla.

8. Co děláte proto, aby vaše dítě určité věci nedělalo nebo naopak dělalo? Třeba když to vztáhneme na ty pohádky, tak jestli je dáváte nějak za příklad nebo nějak motivujete...?

Eee, ne, spíš jako, když chci- dejme tomu, aby uklízel pokoj, tak mu říkám: *podívej se, přijde ti návštěva a řeknou, jaký seš čuně*, a že jo, takže spíš- to ne, pohádky do toho nezasahují, normálně- to už je, bych řekla, výchova, jo, že prostě jak se má chovat a tohleto, když někam přijde – pozdravit, je to výchova, pohádky do toho nedávám. To ne, to ne, to ne.

A třeba že by se chtěl podobat nějaký pohádkový postavě?

Eem, ne, to ne... no von teď kon má toho Jakuba, takže by chtěl být rybářem.

Když se ještě vrátím k tomu využívání pohádek ve výchově, nepoužila jste třeba někdy ani takovýho Smolíčka – jako „nesmíš otevírat cizím lidem“ apod.?

No... ani ne, tohle taky ne. My mu prostě říkáme, že nesmí se bavit s cizíma lidma, ale že bysme mu dávali jako pohádky – ne, pohádkama ne. Spíš jako normálně výchovou, jo, že nesmí se bavit s cizíma, nesmí si od nikoho nic brát a takový...

9. Vysvětlujete někdy něco (třeba nějaký problém, téma...) na pohádkovém příkladu?

Eem, ne, ne.

10. Využíváte třeba pohádky při učení dětí, jak vhodně reagovat v potenciálně nebezpečných situacích?

To můžu říct, jako že třeba se díval na toho požárníka Sama a tam viděl ten voheň, jo, takže si nesmí zahrávat se zápalkami, kdyby někoho viděl, že si s tím hraje, tak přijít říct, tak to ano, takovoudle pohádku jako jo. To sou poučný tydle, to takový ty dětský, no, říkám. Takže jo, spíš s tím vohnem to nebezpečí. To bere tyhle pohádky, ten požárník Sam a takovýdle, no. Pak když tam někam spadne, že jako zavolat vo pomoc, aby došel pro dospělýho a takový, jo, tam to jako v těch pohádkách je právě, že- nebezpečí- co ty požárníci vlastně co všechno dělaj, že jo, když někdo, já nevim, spadne někam do rokle, tak jít a pomoci jako zavolat ty hasiče a takovýdle, tak to je poučný. Takže požárník Sam a potom ještě tydlety... Traktůrek, červenej traktůrek a to je taky jakoby pohádka s dětma, že se to- že sou tam děti, tak taky jako nebezpečí, aby-aby jako dávaly pozor a takovýdle, tak to je taky poučný.

Takže to už jsou ty moderní.

To sou ty moderní, ale sou kreslený a hodně tam je ty děti. Jo, že, že jako- dycky i v tom požárníku Samovi sou děti a tady sou taky děti, takže voni to spíš dávaj jako že pro ty dětičky. Nejlepší.

Jak u vás jakoby jinak probíhá taková ta „výuka“, jak by měl vhodně reagovat v těch nebezpečných situacích? – Třeba jste říkala, že toho Smolíčka jakoby nepoužíváte, jenom řeknete, aby se nebavil s cizíma lidma – a to je čistě jako takhle, že ho jenom poučíte?

Mhm, mhm, ano. No a eště jako dyž von- většinou taky se někdy s náma dívá na ty zprávy, tak jako třeba když tam něco takovýdlehého je, tak mu to vysvětlujeme, jo, že jako vopravdu, aby se s nikým cizíma nebavil, aby k nikomu nechodil, a jako jenom s náma, co zná blízky, no. Takže takhle spíš.

Rozmlouváte s ním o nějakých problémech či nebezpečích, která mu můžou hrozit a jak se případně může bránit, když už jako hrozí, že nevim – třeba se k němu někdo cizí moc blízko přiblíží a je to jakoby podezřelý nebo jak by měl v takových situacích jednat?

No, já mu spíš jako vysvětluju, že musí předvídat. Jo, kdyby náhodou něco- já nevim, támhle taky utek třeba do penzionu a-a spadl do rybníka, tak sme mu vysvětlovali, proč tam chodil, proč tam-, jo, málem se utopil, ještě že tam spadl takovou šikovnou stranou, a utek. On vlastně nikomu nic- on takhle, on tady byl jeho bratranec a on dyž je sám, tak ho nic jinýho nenapadne, jen být doma na dvoře, nikam se nehejbe. Ale potom, když utekli do penzionu, tak ten- že jo, von to tam zná, protože tam chodí s manželem, tak taky, musí- říkám, no, on to tam zná, tak dobře, takže ho tam doved a on spad do toho rybníka. Jo, a my jsme řekli: *UŽ's měl předvídat, že by se to mohlo stát*. Eště měl holinky... ten druhý ne, ten Kuba prostě ho tam nechal a utek. Jo, takže mu říkáme, *musíš už si uvědomit, že bys moh spadnout, musíš jít s dospělýma, musíš to říct někomu*, takže spíš takhle, jo, že fakt tou výchovou. Pohádky jako... do toho nák neto. Jo, ale kdyby-kdyby se to stalo, těžko

řít no. Sou to jenom děti. Jako já nevím, někdo přijde z rodiny, třeba zná mého bratra a šel by třeba s nim by šel, protože ho zná, jo. Ale je to teda nevyzpytatelný.

A trénujete s ním třeba nějaký způsoby obrany?

No, von umí nafackovat, kouše a hodně křičí. Takže kdyby něco, tak von asi bude řvát, jak pominutej, jo, ale-ale jako takhle se asi- říkáme mu, musíš prostě – nebavit se, aby to předvídal, že by se mohlo něco stát, i když to je těžký malýmu dítěti vysvětlovat „může se ti něco stát“, vono tam pude, že jo. To je zas takový... no ale furt ho upozorňuju na něco, no a hlavně s těma lidma cizíma se nebavit.

Seznamovala jste ho třeba i s čísly na policii a takhle na ty záchranné složky?

Nevím, já ne, jestli ne ve školce, to tam maj taky, jo, že jim to tam říkaj. Jo, maj to i napsaný na tabulkách, takže takhle. Myslim si, že tam je to asi učej.

11. Pozorovala jste někdy po přečtení pohádky u svého dítěte nějaké negativní pocity?

Po přečtení pohádky ne, ale po zhlédnutí nějakých těchletých mlátičkách nebo něco takovýho, jak se perou, takže z toho má hrůzy, že se budí, noční můry.

Máte pro mě třeba název nějaký konkrétní takový pohádky?

No, von stačil ten Harry Potter. To bohatě stačilo. No, z toho měl prostě takovýdle ty- noční můry, jak tam byl ten- jak se jmenovaly- ty-ty stíny?

Mozkomoři?

Ták. Tak z toho měl úplnou depku, jako, takže na to se nedíval. Jo, ale jinač... nevím.

12. Chtělo se vaše dítě někdy podobat nějaké konkrétní pohádkové postavě (nebo filmové)?

Tomu požárníkovi, to chtěl, to jako jo. Anebo toho traktoristu, protože má rád traktory, takže jako traktoristu, jinač jako... nevím. Nic mě jinýho nenapadá.

A jakým způsobem to jako dával najevo, třeba choval se jako ta postava, hrál si na ni...?

Mluvil vo ní. Já nevím, když jezdil s tím traktorem, tak třeba řek jako, no, že to je jak v té pohádce. Takže takhle spíš. Hasiče jako taky, z toho byl vyřízenej, ale jinač... jo, von je spíš ten zemědělec.

13. Ovlivnily pohádky nebo pohádkové postavy nějakým negativním způsobem třeba jeho chování?

No, mě nic nenapadá... ovlivnily... no akorát, když se tam v té pohádce perou, tak von je potom taky, že chce se prát. Je takovej agresivnější, ale vybíjí si to na těch- ne jako, že- když přijede Matěj, tak se s ním chce prát, bratranec, anebo tenhle ten malej Kuba, co to- tak se taky mydlej a myslim si, že to maj z těch pohádek. Takže je ovlivňuju. Jinač jako nevím, furt samý pistole, furt samý války, střelení, tak to jako si myslim, že to z těch pohádek má taky.

To už mi přijde spíš jako nějaké filmy než pohádky ne?

No, tak voni stačej i Simpsonovi. Taky má někdy takový jako, no, z toho má taky jako dobrej vzor (ironicky). Takže takový jako jo, no (smích).

14. Ovlivnily pohádky či víra v nadpřirozené bytosti vaše dítě pozitivním způsobem, když jste se jejich prostřednictvím snažil/a dítě vést, působit na něj? Jak?

Asi ne... asi jak ne to.

Tak co si jako myslíte, že mu ta pohádka tak jako dává?

No, co by mu- já bych řekla, že mu dává to dobro i to zlo, jako vidět, co je špatný, co je dobrý. Je- co si, vo tý pomoci, jako třeba, jo, ukáže mu to vlastně, co je dobrý, že aby, když třeba někam něco- ten traktorista, že jo, když třeba, že upad nebo- nebo ten traktorista, no, v té pohádce, ten traktorista něco udělal, tak ty děti prostě běžely pro tu pomoc, takže spíš dává mu to dobrej příklad, co by jako měl udělat. Jo, takže taky je to výchovný nějaký, no. Akorát teda bych řekla v té školce, že by se jim měli víc věnovat se čtením, jak to bylo za nás, než ty DVDyčka. Jo, že to čtení je lepší, než to DVD, protože knížky nejsou tak drastický, jako když se dívá na tydlety blbosti. Moderní pohádky, no. Takže knížka zaručeně je knížka.

Na jednu stranu říkáte, že některý ty pohádky mají výchovnej dopad, to učení se příkladem, ale na druhou říkáte, že pohádky k tomuhle jako nevyužíváte, tak teď v tom mám asi trošku zmatek...

Čtení pohádek nevyužíváme, on se spíš dívá na ty kreslený, tydlety modernější. Jako já nevím, co bych mu měla říct, když jde tamhle ten, já nevím- Červená Karkulka, že nese babičce, tak co je na tom výchovnýho? Jako, ale když tajdle ukáže vlastně ten požárník, že hoří a jakože ty děti jdou a zavolaj ty hasiče nebo doběhnou pro toho dospělýho, tak je to lepš- jako bych řekla, víc výchovnější, než když vlk sežere babičku a Karkulka potom- to mě-

- v tý Karkulce je to hrozně jemně řečeno, že vlastně neposlechla tu matku a vůbec se s tím vlkem začala bavit, že jo-

Nevím no, já jakoby si myslím, že když mu pustím Červenou Karkulku, tak mu to jakoby nic nedá a když mu pustím tohohle požárníka Sama, tak tam už to je, jako jo, už to je víc jakoby na tu-na tu, aby se zamyslel, co by se stalo nebo co má udělat. Co v tý Červený Karkulce nebo v Perníkový chaloupce? Že šli, rodiče je tam vyhnali nebo je tam nechal, že jo, ten tatínek a voni chudáci šli, našli tu chaloupku, měli hlad – tak jako co? No, se bude držet maminky, protože maminka ho nevyhodí (smích) nebo tak náč. Jako já nevím, nechci si protiřečit, ale řekla bych, že tydlety... nebo tajdle, když tenhleten Smolíček pacholíček, tak to je co? Zas ten mu nakázal, že nesmí otevírat, že a on otevřel. Jo? A už se mu to nevyplatilo. Já nevím. Každá pohádka má svoje, jako jo, ale říkám si-

- že už asi jako víc věříte těm modernějším, kde jsou ta poučení jasná...?

Mhm, co už jako teď jakoby bylo, jo, ne, co bylo dřív, teď co je.

Jo, na aktuální svět prostě.

Mhm, mhm. Ale každý dítě je prostě jinačí, to zas musím brát. Pudete za jinou maminou a ta vám zas třeba řekne něco jinýho. Jo, takže jako, já říkám, tohle je pro mě, že dyž ví, že támhle bude hořet, doběhne, jo, ale když se podívám třeba na tu... i Sněhurku, no, mamina ji vyhodí nebo vyhnala, nebo královna ji vyhnala, no, tak co vidí – ji chudáka, jak se sebere čamadánky a šla, takže jako (smích), to taky jakoby mu ta pohádka jakoby, když to řeknu, nic nedá, ta Sněhurka. Ano, vzala si od toho, že jo, jabko, snědla ho – to je to, že nesmí si od nikoho cizího brát nic. Každá pohádka má svý – asi něco do sebe, ale řekla bych, ty modernější jsou asi-asi víc na to, aby se zamejšleli, jo, von se i dívá- já nevím, jako teď jsou i ty modernější pohádky- nebo starý, zmodernizovaný a von to třeba chápe už víc, než tu starou pohádku. Jo, když už je to náč přetočený do jinýho. Do toho modernějšího. Jiný sou pohádky za nás a co je teďkon. Dřív byli-nebyli dinosauři, teď jsou dinosauři a on je umí vyjmenovat. Jo, ale nevím, takhle bych to asi řekla já. Že to to, že to to dítě teďkon víc pochopí, když je to modernější. Když budu číst Bambiho – jsem četla – tak von to poslouchal a koukal se na ty kreslený obrázky tam. A bylo to zajímavý. Ale nezeptal se mě, proč ehm, co tam bylo, von si vlastně hledal tu-tu laň si hledal, tak se mě nezeptal, proč si ji hledal. Což tady se mě zeptá, *jak to že tam hořelo?* Jo, říkám: *někdo tam odhodil zápalku* nebo prostě takhle to, to už se na to zeptá. Ale toho Bambiho se neptal. To se mu jenom líbilo- anebo tu fazoli, to bylo taky, že ten kluk šel a tu krávu, chudáka, prodal, aby-aby jako měli jídlo, na jídlo... nevím, jak která pohádka, jak říkám prostě no. (pauza) No, nebo von třeba přijde ze školky a vypráví mně, jak koukali na Bob a Bobek, jak tam cvičili, tak to je zas výchovný, že jako po ránu rozhejbat to tělo a takovýdle... každá má svoje.

15. Jak u vás pohádka jakožto výchovná pomůcka / prostředek funguje?

No, co já bych na to řekla... upozornit ho jako, aby...? (pauza) Upozornit ho vlastně na to nebezpečí, co by ho mohlo potkat, co-co... jo, jako, ta pohádka vopravdu jim prostě něco do těch hlaviček dá, jako těmhletěm mrňouskům, jo, nebezpečí, ta-... laskavost, jo, čerti, že sou v pekle a todleto, aby nezlobil, takže ty pohádky asi dávaj... Jsou hodný čerti, jsou zlobivý čerti. To už máme jako to. Takže fungujou, fungujou. Ale voď malinka. A co sou starší, tak už fungovat

nebudou. No, to už pak sou takový jako ty Simpsonovi. Co mu dávaj Simpsonovi? Já nechápu, co mu dávaj Simpsonovi, já se na to koukám, ale vůbec prostě-, jo, a von je z toho úplně vyřízenej. A když mu řeknu: *pudeš se podívat na Simpsona a pudeš se podívat na Sněhurka a sedm trpaslíků, tak* – no, že jo. Čím starší děti, tím to prostě opouští. Jo, dyž to dítě třeba do čtyř roků je víc závislý na mamince, je na čtení, chce si víc jako pov- ne povídat, chce si jako vytvářet asi jako v tom svym tom-tom, ale tajdle když už mu je šest roků, tak von už má ten svůj svět a-a-a říkám, ty válečný pohádky nejsou dobrý no, tam von furt válčí s těma figurkama a todle, jo... Já bych preferovala starý pohádky v nově natočeným, aby to ty děti bavilo, aby to pochopily.

Tak vám moc děkuju za vaše odpovědi a na závěr jsem se ještě chtěla zeptat, jestli vás třeba k tomu našemu rozhovoru napadá ještě něco, co byste mi ještě třeba chtěla říct, něco dodat nebo se k něčemu vrátit nebo jestli třeba máte nějaký připomínky...?

Já nemám připomínky, to zas jako- já tudle jsem taky přemejšlela nad tím a kdyby to šlo, tak bych tu televizi nejrady vypnula. A třeba jim opravdu číst, no, ale svět je modernější, to už jsou samý tablety a DVDýčka, takže ty děti ty knížky pak už nevyhledávaj. Vyhledává obrázkový, vyhledává ponaučný, jako- s prominutím řeknu, jako když si pětiletý dítě koupí válečnou knížku a strašně ho zajímaj tanky, tak jako nevím, ehm, traktory, zemědělský stroje... asi to dítě na co se směřuje nebo co se mu líbí, tak na to se zaměří. Nebude sledovat nějakýho prince nebo princeznu. To jako ne. Tak já nevím, co bych ještě řekla... Je možný, že když ty pohádky některý jsou takový drastický, že von je potom zlej i na ty zvířata a zkouší to na těch zvířatech. Já sem říkala, že mu prostě- nevím, kde na to přišel, pak vzal to kladívko a švihnul toho-toho psa prostě, a myslim, že to taky viděl v těch pohádkách, protože nikde není napsaný v knížkách, že by někdo týral psa a todleto, že jo. Takže ty pohádky taky... podle toho, jaký se dítěti líběj. Potom se mně líběj, když jsou tydlety ponaučný třeba Hurvínek a angličtina, Mánička a Hurvínek mluvěj anglicky, von se tam učí, tak to je taky hezký. Pak jsou ponaučný ty pravěký zvířata, to sou dinosauři, tak na to von se taky rád dívá, potom byl tamten mluvící pes, mluvící pes je kreslená – teď nevím, jak se jmenuje... má písmenkovou polívku a mluví. A mluví normálně, takže jako v jeho hlavě bych chtěla vidět, jak prostě pes mluví. Ale jako taky tam je ponaučení, že vona si dojde pro tu- do školy, pro tu svoji paničku, bavěj se spolu, taky takový ponaučený, že může věřit-, jo, je tam zas ten ehm, člověk a zvíře. Jo, že-že jako kamarád je to zvíře a takový, neubližovat mu a že vono ten pes ho vochrání a takovýdle. To je taky dobrý ponaučení. Na co von se to ještě dívá... no von má všechny takovýdle, co teďkon dávaj na tom- tak to von se dívá, a to bych řekla, že ty pohádky jsou moderní, ale učeť. Učeť, jo, takže bych taky řekla, tohleto není všechno- v knížce ho to nenaučím, nebo ano, naučím ho to, když mu to budu číst, ale myslim si, že dyž mu budu číst pravěký zvířata, tak to nepojme tak, jako když to vidí. Rád prohlíží si knížky, chtěl už i do knihovny, že už pučí si knížku, ale neumí číst, ale si pučil, takže... Co bych ještě řekla vo tom? Vyhledává knížky, není to, že by to to.

A když vezmeme to zlo z těch pohádek, který by ho jako mohlo negativně ovlivnit v tom chování, tak jste měla na mysli ty klasický?

Ty americký, jakoby- no myslim si to.

Ty klasický, jak jsme třeba říkaly to upálení ty Ježibaby nebo Otesánek jako kanibalismus, že jako tam sněd všechny, na koho přišel...

To ho asi nenapadne.

Takže myslíte to zlo ve smyslu v těch moderních pohádkách?

Mhm, mhm. Když mu budu číst Perníkovou chaloupku, tak ho nenapadne říct: *mami proč ji dali do pece*, jo, ale když tajdle se dívá, jak po sobě střílej nebo prostě, jo, tak je z toho pať. To pak: *a proč po sobě střílej a kdo je zlej?*, jako nechápu, co šestiletý dítě vidí na válce a hrozně se mu to líbí. Letadla, lodě bitevní, tanky... a von je umí vyjmenovat, ty tanky, jo, a tam musí vidět to zlo, a já mu dycky říkám, *proč se na to deš dívat, podívej se, dyť ty lidi si ubližujou. Dyť to je vošklivý*. Dívá se na to (rezignovaně). Nevím, co mu to dává. Mě teda jako- já jsem odpůrce války, mě tohle... ale

von vod malinka prostě tohle zbožňuje. Tatínek jako taky na to to, že se dívá, tak nevím, jestli jako že se dívá tatínek, tak von chce se dívat taky, ale von tomu rozumí. Těm tankům. I je vyjmenuje. Tak co tam vidí? Jenom zlo. Pak je takovej... von ne, bych řekla, když se dívá na ty válečné filmy, že by byl zlej, ale na ty pohádky, kde se perou. Jo, tam není-není nic hezkýho, když támhle v Simpsonech upadne hlava a takovýdle, že jo.

Nebo se mu taky líbilo na Vánoce ten – cink – jak se to jmenuje, dědeček Hříbeček – jo, Mrazík, jo, tak to se mu líbilo taky, že tam vlastně- tam bylo dost dobře vidět, že když ublíží nebo vlastně nemá úctu k těm stáří, takže se změní, že jo, jo, tak to taky se mu jako líbilo. A furt se mě ptal: *a proč si šáhla na to a usnula*, tak co mu mám vysvětlit? Že jako umřela nebo? A pak von ji tam políbí a vona žije... tak to by mně taky jako mohl někdo vysvětlit, jak to mám vysvětlit tomu dítěti, když se mě začne ptát, když vona vlastně si šáhne na tu berlu, položí se a jako polomrtvá? A von potom přijde, dá jí hudlanka a vona se zvedne, že jo. Tak jak to tomu dítěti máme vysvětlovat? No, jak byste to vysvětlila vy?

Asi jako... v těch pohádkách to má bejt, jako že láska přemůže to zlo, tak jako, že ona usnula nějakým hlubokým spánkem, protože Mrazík tam říká, že jenom hluboce spí. Tak je jako zmražená a ten polibek ji rozehrál (smích) nebo já nevím, jak bych to vysvětlila (smích).

No, a teď když von přijde a mně řekne, *já pudu za dědou, dám mu pusu, jestli taky se vrátí*. No. Jako my mu říkáme, že když někoho něco holt bolí, jako když to vopravdu, tak že umře, takle von to bere, ale von to čeká, kdy von se vrátí a ještě mi řekne: *já budu hrozně hodnej, až se mně dědeček vrátí*. Jo, takže nevím. Vo babičce, tam viděl, že ta babička je stará, že je vlastně nemocná, že postupem času jakoby odchází, tak to vzal jako takovým... jo, babička byla v nemocnici, babička umřela. Ale dědeček, že to bylo ted' hned, tak prostě se s tím nemůže do dneška smířit. A v těch pohádkách taky ta smrt je- no, jako ta knížka, to bylo teda... hm, tam byly i sprostý slova, co si pamatuju. Moderní pohádka prostě. Tak jak bych to uzavřela, čist dětem – ano, před spaním, ne hororový, protože pak z toho maj trauma, budí se a přirovnávala bych to dobro-zlo, to bych taky jako... a... to nebezpečí. A hlavně bych teda, jo, že když někoho uvidí, že mu někdo ubližuje, tak to přijít říct dospělýmu. Nenechávat to. Tak-tak bych to tak nák ukončila. Jináč fakt nevím (smích).

Rodič B

1. Čteš s dětmi pohádky?

Ano.

A jak často?

Každý den před spaním. Se střídáme s Lukášem.

Díváte se na ně s nimi v TV?

Na pohádky ano, většinou já.

A máte nějakou oblíbenou pohádku? Třeba mně můžeš říct zvlášť, jestli máte oblíbenou nějakou televizní a zvlášť čtenou...

Ta čtená pohádka, to je u Aničky „Tři prasátka“, no, Emičce – tý je to zatím jedno a v televizi Aničky nejoblíbenější pohádka je teď nově stažená Thumbelina a... a Locika. To sou ty blondýny, no (smích). No, Lociku, jo, to zvládne furt dokola. Nebo tu Thumbelinu taky. Třeba třikrát za sebou. Ale to už jí zakazuju, to jako výjimečně (smích).

Když porovnáš frekvenci mezi čtením a vyprávěním pohádek/příběhů a jejich sledováním v televizi, jak jste na tom, co u vás vede?

No, u nás... u nás zatím vede ta televize (smích), protože- jak sis sama všimla, ta prostě běží... běžej pohádky, no (*pozn.: od mého příchodu do domácnosti v televizi běžel Krteček*). Běžej pohádky, protože bych to asi jinak doma nestíhala.

Ale čtete prostě každý den, takže ta náká četba tam taky je.

Každý den čteme. Večír. A to-, ale je pravda, že třeba večír, když čtem, tak pak přečtem vobě dvě kapitoly prostě. Ne, že prostě přečtem jako jenom jednu pohádku, ale třeba dvě, protože ty pohádky jsou většinou jako že krátký, jakože na tři stránky, tak jim prostě buď přečtem dvě pohádky, nebo dvě kapitoly z knížky, že jo. Co maj pohádkový.

Jak jsou pro vás pohádky důležité? Na co/k čemu jsou podle vás dobré?

No... jako pohádky u nás důležité jsou, protože já když potřebuju něco dělat, tak je zabavěj (smích), když to tak řeknu, ale – když jim čteme pohádky, tak zas jako – maj z toho nějaký to ponaučení, že jo, zapamatujou si něco, pak ti to vyprávěj přes den jako tu pohádku. No a jinak mě už teď asi nic nenapadá...

Co všechno musí podle tebe dobrá/kvalitní pohádka mít a co musí splňovat?

No, měla by mít hodně pohádek, taky delší, ne jenom ty krátký...

Jako knížka?

Jako knížka no. A co třeba jako – aby nebyla drastická, jo, protože třeba já mám pohádku (em) knížku pohádkovou a tam jako že, tam je přímo jako že princezny si uřezaly palec, jo, anebo že si uřezaly patu, a hrdličky těm – prostě princeznám vyklovaly oči, jo (smích), prostě takovej masakr, no.

No, o těch ořezaných částech vim, to je třeba v „O Popelce“-

No, to je právě vono, no, O Popelce, a tam je konec jako v tom, že Popelka se vdává, že jo, teď každá z těch sester jí jde po straně a teď tam přilítnou ty holubice a těm prostě princeznám, že jo, který to, tak jim vyklovaly oči, no. A každý oko zvlášť, že jo, je tam vypsáný (smích). Taková morbidní pohádka.

Takže to jako nečeš?

No většinou to vynechávám, no. A je teda pravda, že hodně do pohádek jakože buď si vkládám svoje, nebo to, co by jakoby pro holčičky nebylo srozumitelný, tak jim to přeložím ve své řeči, vid' a... takže asi takhle.

A napadá tě ještě něco, co by jako ta dobrá pohádka měla mít?

No hlavně pěkný obrázky. Ta ilustrace aby byla pěkná. Protože že jo, češ a ukážeš jim to, nebo když seděj vedle tebe, tak aby prostě viděly, abys mohla ukázat, jo, tohle a tohle, asi tu ilustraci no.

A pohádka třeba příběh jako takovej?

No hlavně to musí bejt záživný, že jo, aby je to bavilo, aby je to zaujalo. Prostě taková... musí bejt trošku napínává... a zas taková jakože vopravdu s tím dobrým koncem, no a aby se v tom člověk jakože tak trošku i našel, jakoby to dítě, že jo. Hlavně když to vyprávíš, tak abys mohla hlasem zahrát tu roli, že jo, taky trochu. Takže... to my se v tom vyžíváme teda, když vyprávíme tu pohádku. Měníme hlasy, anebo když tam je třeba, že zaklepe, tak já vopravdu jako zaklepu takhle (pozn.: předvedení) na tu postel nebo to, vopravdu jako to.

Napadá tě ještě něco, co bys chtěla k tomu dodat?

Eem, asi ne, dobrý.

Co si myslíš o současných televizních a filmových pohádkách?

No, některý jsou na hlavu, protože nemaj ani hlavu ani patu, anebo takový... ehm ty postavičky jsou jako takový celkem nereálný, jo. Takže maj zelenou hlavu a ... takový... nevím. Nevím, co si z toho to dítě veme jako, až mně namaluje postavičku se zelenou hlavou, tak... (smích), no, tak to bude spíš mimozemšťan, u kterého bude jednou napsáno máma, že jo (smích). Nevím no, zrovna tyhle pohádky nemám moc ráda. A ty filmový pohádky, třeba vod toho Trošky nebo todle, to jsou krásný pohádky, jo, anebo když to má prostě hlavu a patu, tak prostě jo. Ale nejhezčí jsou ty starý pohádky, ty za nás, co byly prostě. Fakt ty starý, takže ty asi - takovej ten top, na kterej se dneska děti nechtěj koukat. Ale jako vzhledem k těm animovanejím pohádkám, co běžej, jo, třeba po ránu nebo todle, že je to vo nákejch robotech a todle, víš jako že je to celkem takový-taková ta jiná animace než jakože fakt taková ta dětská, ty se mně moc nelíběj. Když pohádku, tak fakt tu

dětskou, jako je třeba – já nevím - Rákosníček, Amálka a todle prostě. Rumcajs a tak. A né nákej – já nevím, co to je, ty jo. Nebo Batmana a Supermana ještě беру, jo, to je-to sou takový ty kultovní pohádky spíš moderní, ale náký ty roboti a transformeři a todle... co to tomu děcku dá? Nic. Tam není-není tam ukázaný jakoby nic, z čeho by se ty děti měly poučit. Takže, to mi nic neříká. Takže dál.

2. Jaké s dětmi provozujete rituály, jestli náký máte?

Jak jako rituály? Jako každodenní? No, tak pohádky před spaním, ježiš, co ještě... no, my si přes den s holkama hodně zpíváme, to jako s holkama ještě si zpívám, to jo, to Anička nejradši zpívá „Znáte Bořka“, zpíváme si... Emička má ráda „Kolo, kolo mlýnský“, no, co ještě tak děláme každé den...? To má spíš na starosti tatínek, protože – přijde z práce a já mu je trošku hodím na krk (smích), tak si s nima hodně hraje. Takže s nima dělá blbiny a to, no, nevím...

A jakou jim třeba přikládáš důležitost, těm rituálům?

No... jak kdy. To je podle nálady, že jo. Né vždycky se člověk cejtí... aby to d'ál prostě na sto procent.

A kdybyste vynechali třeba ten rituál pohádek před spaním, tak co by to asi pro ty holky-?

No... Hele, když jim čteme takhle pohádky, tak oni se třeba jakože večír hoděj do klidu, jo, v klidu ležej a i když přímo nespěj, tak prostě... můžu v klidu vodejít. Kdežto kdybych je dala do postýlky, zhasla bych a vodešla, tak buď budou řvát, nebo budou dělat kraviny v pokoji. Takže to je takový uklidňující rituál... a co je ještě takovej rituál, tak to sou hračky v koupelně, že jo, ve vaně. To je věčně.

3. Jaký je váš názor na moderní a klasické pohádky?

Ten už jsem řekla (smích). Pro mě-pro mě jsou klasický pohádky- já jsem člověk, kterej miluje filmy pro pamětníky- takže pro mě ty klasický pohádky jako Císařův pekař – Pekařův císař, to ještě asi není jako pro ty malý děti třeba, ale pro mě je to jako oblíbený. Pyšná princezna a princezna Lada a... se zlatou hvězdou, že jo, takže já dávám přednost těm klasickejm. Ty moderní mám ráda, když teda stojej za to. Když vopravdu stojej za to – třeba pohádka, která stojí, vod Trošky, je nová Nejkrásnější hádanka, myslim, se to jmenuje, tak ta se mně líbí, ale kterou bych úplně nejradši vymazala, je... Z pekla štěstí. To úplně nesnáším (smích). Ta mi leze na nervy. To je taková jakože až moc taková- taková přeslazená... taková... nevím, nelíbí se mně. A ještě k tomu má tři díly, to se mi už vůbec nelíbí (smích).

Vydrží třeba Anička koukat na tyhlencty moderní pohádky jako filmový?

Mmmm, moc... hele, pokud' to není animovaný, jo, když to je Doba ledová a podobně, a tydle pohádky – ano, vydrží koukat, ale jakmile to je takovádle hraná pohádka, tak jí vopravdu musí na tom něco fakt zaujmout, aby se na to dívala, anebo jí to nic neříká prostě a jde pryč.

Jak je vybíráte a podle čeho – co se líbí vám nebo co se líbí holkám...?

No, spíš tak jako – co-co se bude líbit všem, vid' (smích). Na co se prostě dá koukat, co je dobrý... podle toho teda, co znám, že jo. Jestli je to pohádka cizí, tak se nejdřív kouknu a pak usuzuju, jestli se holkám bude líbit, jestli je vhodná nebo ne. Jestli jí pouštět nebo ne.

4. Co soudíte o násilí v některých (např. klasických) pohádkách?

To... že to tam nepatří jako (smích). Jako dobře, přiznávám „Obušku z pytle ven!“ – výborná pohádka, tam opravdu ten obušek- tam si to zasloužil, ale jako – když to je v rozumný míře. Musí to bejt v rozumný míře. Né že to tam opravdu jako nákej krvák nebo něco podobnýho. Ať je to knížka nebo seriál nebo pohádka prostě v tý televizi. Musí to bejt vopravdu pro ty děti, tak nák, aby se to snažily pochopit, že jo. Aby z toho něco měly.

A který tě třeba napadaj z těch klasických, který by to v sobě ještě měly, který by obsahovaly náký takovýhle krutý prvky?

No, ta Popelka, ale není Popelka jako Popelka, že jo. V každý to končí jinak. A zrovna ten-tu část, kdy-kde jim klovou ty oči, to zrovna asi nebude patřit mezi ty ty, ale... No, nevím. Z těch

klasicejch mě napadá jen ten Obušek z pytle ven, jinak mě tam... v těch klasických mně nepříjde, že jsou takový kruťárny...

A co třeba v Perníkový chaloupce?

Jako myslíš, že když strčili babu do kotle a že vona... a tak... nevim, tam mně přišlo to tak jako normální, tam přímo není popsán, že se škvaří maso, jo, nebo (smích) na tý čarodějnici nebo tak, jo, ta pohádka je udělaná prostě tak, jakože baba Jaga prostě byla zlá, chtěla sežrat děti, tak ji děti strčily do pece, no. To není zas tak hrozný... to mně ty hrdličky s vyklovanýma očima přijdou horší (smích). Když si to tak vemeš, tak voni tu babu jenom někam zavřou, jenomže tam vopravdu ty hrdličky letěj a přímo si představíš to, že prostě že ty voči klobou, že jo. Takže asi takhle jako. Perníková chaloupka mi nevadí, ta dopadne stejně dobře.

A ještě třeba něco tě napadne...?

Akorát k těm obuškům... a Karkulka! Že-že vlk sežere babičku a- tam je dobrý, tam de spíš vo to, že vyskáče babička s tou Karkulkou živý a neporušený (smích) a že vlka de-facto hnedka zašijou, co mu tam daj kamení, že jo třeba nebo to. Takže jako to mi nepříjde zrovna krutý, to si to ten vlk zasloužil (smích). Ne, fakt jako, v Karkulce mně nepříjde zrovna jakože krutý, jako neřekneš (em), dobře, řekneš jako že: no, tak vlkovi hajnej rozpáral- rozpáral zrovna- rozříznul břicho a vyskákala babička a Karkulka, ale nečeš to tak jako že: no, rozpáral mu prostě hajnej břicho, vyletěla z něj střeva a mezi tím někde i babička s Karkulkou (smích) – to je trošku blbý (smích), takže mně to nepříjde tak krutý, no (smích).

No, pěkný (smích). Třeba jsem četla i jednu Sněhurku od Grimmů, kde na konci nechaj tančit tu zlou královnu v rozžhavených střevících, až do smrti. Tak co třeba tohle?

No tak tu jsem neviděla, ani nečetla, záleží asi na tom, jak je to popsán – když to člověk řekne takhle zjednodušeně- takhle zjednodušeně mně to nepříjde hrozný, když to není rozvedený prostě nák jako do nákejš hrůz...

Co máš proti těm hrdličkám vyklovávajícím ty oči? (smích)

(smích) Já nevim! (smích)

Když ti nevadí pec prostě a tohle?

Nevim, tohle mně přijde takový normální...

To ti to evokuje nákej horor... Ptáci... nebo něco takovýho...?

Jasně, Hitchcocka, vid'?

Nevim, prostě ty hrdličky mi přijdou hrozně krutý... že tam je asi útok těch zvířat...

No jo, když to sou i takový jako ptáci i míru a to, že jo...

A tak to jo, ale pták ti v míru nevyklobe voči, že jo (smích). A právě když symbolizujou ten mír, tak by neměly klobat voči, že jo (smích).

Dobře, tak prostě: vaděj ty hrdličky, co klovou oči, ale čarodějnice v peci jako v pohodě prej, jo? (smích)

(smích) Tam si-tam si pod tím nic nepředstavim, jo, prostě strčej ji do pece, jo, no tak jo, tak strčej ji do pece – to je, jako když zavřeš kuře do hrnce, že jo. Prostě to zavřeš do hrnce a nevidíš to. Nevidíš tam nic. Ale když deš v průvodu a vedle tebe a vedle tebe a najednou ti začnou klobat voči ty hrdličky... a co si pod tím to dítě představí za masakr.

A myslíš, že si představí ten masakr?

Ne, ještě ne, to si zatím představuju já, proto se mi to asi taky nelíbí.

A co teda děláš, když tam ta krutá část je?

No, já si to teda podle sebe nák upravuju. Že třeba – tu část třeba úplně vynechám a navážu úplně něčim jiným, jo-

A neptaj se pak třeba, že by věděly, že přeskakuješ nákou pasáž...?

Ne, to nepoznaj, ne. Musíš prostě zapojit se do toho tak prostě, aby to nepoznaly. Jéžiš, já už jsem takhle překecala pohádek (smích). Kor když to je třeba- vopravdu některý-někdy to je vytisknutý ta

knížka tak, že si na tý knížce jako lámeš jazyk jako jo, takže sou opravdu i těžký slova k přečtení a stejně to dítě, když mu to slovo řekneš, tak ti ve třech letech neví, vo čem mluvíš. Takže proto já si předělám tu pohádku k obrazu svému, aby jí rozuměly. Aby je to bavilo. Takže asi tak.

Ted' tady mám otázku: Jak dítěti tyto sporné scény vysvětlujete, pokud je vysvětlujete?, ale právě jsi řekla, že je přeskakuješ, takže tím ta otázka padá (smích).

Já je-já je přeskakuju, já je nahradim něčim jinym, že jo, já si tam vymyslím prostě kus... jiný pohádky.

A třeba když zachováš jakoby tu čarodějnici v tý peci, tak tu jako neřešej nebo neřešíš nebo tak?

Ne, tak to ne, to berou jako prstě ten trest tý čarodějnici, že jo...

Tak jako nepozastavuje se, že by to chtěla třeba nák rozebrat nebo tak něco?

Ne, to ne. Ještě ne, na to je asi ještě malá.

Kouká třeba na Toma a Jerryho?

Ne. To jí radši pustím vílu Amálku a toho Rumcajse.

No, mě třeba právě zajímá, jestli když viděj děti to násilí v těch pohádkách, tak jestli jako je to nák ovlivní.

Jako jestli to zkoušej doma? Ne. Zatím ne. To holky, ty se mydlej i bez takovejhle pohádek. To k tomu nepotřebujou.

5. Jakým způsobem vnímáš místo pohádek v životě svých dětí?

A tak jako sou... určitě sou užitečný, že jo, ty holky na tom trénujou tu paměť, že jo, mi to vyprávěj, co viděly a tak, takže... No, mně spíš de vo to, že si na tom ty holky trénujou, víš, ten mozek prostě.

6. Jaký je váš názor na pohádky s homosexuální tematikou?

Tak hele...

A znáš náky?

Ne, to neznám, ty jo, ty znáš nákou pohádku s homosexuální tematikou?

Jo. (pozn. Ukazují dotazované knihy „Princ a Princ“ a „Jura a lama“)

(smích) (pozn. do záznamu: kullí oči) To neznám vůbec! (smích)

Já bych to taky neznala, kdybych nepsala tuhle práci.

No vidíš, ale to nikde-nikde ti jako na trh, jakoby že by dali nákou jako tomu recenzi přímo-

Table (pozn. Princ a princ) vyšla vlastně jenom díky tomu, že to je překlad od nizozemský autorky, textu je tam jenom minimum, že to je hlavně v těch obrázkách. Že jako královna se rozhodne oženit syna a sezve všechny princezny, ale jemu se žádná nelíbí, každá má prostě nákou vadu a pak se objeví poslední princezna a princ jako vzplane láskou. Ale za ní stojí její bratr a do toho se vlastně ten princ zamiloval.

Mhm, hele jako já si myslím, že bych proti tomuhle asi nic neměla, když to je-

-a má to být pro děti od tří až čtyř let.

Jo, jasný. Já si myslím, že když to tam bude normálně podaný, nebudou tam žádný narážky a podobně, jako přímo, jo, že se maj prostě princ s princem rádi, tak proč ne, to by mně asi nevadilo. Prostě takový lidi sou a jiný nebudou.

Ona ta knížka taky vlastně vyšla jenom díky tomu, že lidi na ni udělali sbírku přes portál jeden internetovej...

No, to se ani nedivím... Já nevím, vono asi hodně rodičů je proti, že jako to je chlap s chlapem a...

Hm, to si někdy přečti diskuze na internetu, to se podivíš...

Nevím, ty lidi sou na sebe někdy moc sprostý v těhle diskuzích a já to nemám ráda, nijak zvlášť protože bych je musela všechny setřít.

Oni prostě hlavně komentují to, že to není normální. A že homosexualita je nemoc. Ještě v dnešní době si myslej, že to je nemoc. Že je špatný s tím děti seznamovat, že děti maj mít ňákej ten svůj dětskej svět a ne bejt konfrontovaný s tím, že existujou jako jiný lidi.

Já si myslím, že právě by měly bejt konfrontovaný s tím, že existujou i jiný lidi, protože potom, až na to přijde, de-facto, nebo až jim osobně, se bude zdát, že jsou oni sami těmi lidmi, tak jako... budou na to jako divně koukat. Radši ať věděj, do čeho dou, maj-at' maj možnost výběru, prostě jó, buď sem teda na holky, anebo sem prostě na kluky. Anebo mám rád voboje (smích). Jo, proč ne, mně by to jako určitě nevadilo. Nevim teda, co by na to řekl Lukáš, ale za mě by to určitě jako nevadilo. Já na tom nevidim nic špatnýho. Láska je láska. Existuje to i mezi zvířatama... dyť je to pravda.

Todle je taky, jo?

No to je od český autorky, o klukovi, kterej zažívá ňáký svoje dobrodružství a je tam jenom zmíněný, že má jako dvě mámy, že s nima žije jako na statku a chovaj ovce a lamy a ...

Jo, nejen gayové, ale i lesbičky, že jo. Na tom taky není nic- na tom taky není nic špatnýho. Pokud se ty lidi uměj prostě domluvit a tu výchovu si ňák rozdělí prostě... Si myslím, že z takovýdlehého člověka, kterej je vychovávanej homosexuálama... že z něj nevyroste špatnej člověk, jo, s ňákým špatným tím... Ale je důležitý mu prostě vysvětlit, jak to prostě chodí, že jo. Prostě, proč nemá tatínka jako ostatní, ale má doma dvě maminky, že prostě... je třeba mu vysvětlit, že se ty dva maj rádi, tak to neznamená, že se musej mít rád jenom holčička s chlapečkem.

Takže co bys jako řekla, že by takový pohádky mohly dětem třeba dát?

No, za mě by to určitě nevadilo. Důležitý je, co si potom to dítě z toho samo veme. A jak mu to ten rodič třeba potom doma dokáže vysvětlit. Jestli mu řekne: *ježišmarja, co ti to dali v tý škole jako nebo todle, co to čteš?* Nebo řeknou: *prostě takhle to chodí*. To je prostě vo těch dětech a vo těch rodičích, že jo. Hlavně ty děti převezmou ten názor těch rodičů.

A tak jako k čemu si myslíš, že jsou dobrý ty pohádky, aby jako seznámily děti s tím, že něco takovýho existuje, nebo-?

No, určitě, aby věděly, že prostě... dva lidi stejného pohlaví se maj rádi, že to není nic špatnýho. Že to není nemoc. Aby se prostě tedle ten zastaralý názor odstranil, de-facto. Je to blbost, že jo.

7. Jak je to u vás s nadpřirozenými bytostmi – víly (Zoubková víla), čerti, Mikuláš, anděl, Ježíšek, Santa (ano-ne)?

Hele, je jasný, že Ježíšek u nás jako- máme Ježíška, máme Mikuláše, Santu bojkotujeme, ale bojkotujem ho tím stylem, jakože když vidí pohádku a vidí tam jako třeba toho se Santou pohádku, tak se snažim vysvětlit, že Santa, že to je taky Ježíšek, ale že prostě chodí v jiných zemích a že prostě, je to Ježíšek, ale tam mu prostě říkaj Děda mráz nebo Santa, že jo a tak podobně. A že čerti a Mikuláš – to říkáme, že to je inspekce, Ježíškova inspekce, jestli jako děti zloběj nebo ne a že maj takovou knížku, a tam si to pišou a podle toho Ježíšek naděluje dárky, že jo. My to máme – my prostě holkám říkáme, že to je prostě inspekce. Ježíškova.

Takže podporujete víru v tyhle ty nadpřirozený bytosti...

Zatím jo, dokavaď sou malý, aby jako – na jednu stránku se měly čeho- ne jako přímo čeho bát, ale aby měly trošku respekt, jo, že prostě ještě furt, když nechtěj poslouchat tu maminku, že furt ještě je někdo, kdo je může srovnat (smích) nebo srovnat, ne přímo srovnat, ale jako usměrnit k tomu, aby byly aspoň trošku hodný, že jo. Aby se měly na co těšit, když budou hodný, že jo, že něco dostanou.

A do jakýho věku jako počítáš, že je necháte nebo to budete tak jako podporovat?

Hele, to člověk neví, jakmile začnou chodit do školky, tak některý děti to prostě... už vědí, tak to řeknou, ale potom záleží na rodičích i na tom dítěti, jestli ho v tom budou podporovat, nebo jestli se mu začne snažit ňák vysvětlit...

Co si tak myslíš, že ta víra v ty nadpřirozený bytosti těm dětem asi tak dává?

Co jim dává? Naději (smích). Naději toho, že něco dostanou, když budou hodný. Tak neřeknu nějaký ty víly, jako víla Zuběnka a to, tak jako to u nás ne. My opravdu jen toho čerta a Mikuláše a anděla a Ježíšek a to si myslím, že nám úplně stačí. No, a jinak prostě je to jako motivace k tomu, že když budou hodný, v jistý míře, že jo, protože hodný vždycky nejsou, ale... motivuje je to k tomu, aby se prostě trochu uklidnily, no. Ale že bysme je tím jako přímo strašili... no, vobčas jo, vobčas jo, když opravdu jako zloběj a už toho mám dost, tak to je: *von si pro tebe přijde čert, já mu zavolám telefonem* (smích), tak jako to, ale jinak ne.

8. Co děláte pro to, aby vaše děti určité věci dělaly nebo naopak nedělaly? A jestli k tomu nějak využíváte pohádek.

Nó, pohádek k tomu asi jako moc nevyžívám... no, jak se to veme. Třeba když nechci něco, aby dělala nebo tohle, tak: *todle nedělej, protože víš, jak dopadla v pohádce ta a ta*, že jo, anebo jako když chcem, aby něco jako... a tak jako jo, použijem to. Ale spíš používáme takový ty reálnější, jakože... ukaž, co umíš, jako když seš třeba ve školce nebo takhle, no, takový ty reálnější pohádky, no. A funguje to taky jak kdy.

9. Vysvětlujete někdy třeba něco na pohádkovém příkladu nebo nějaký téma?

Eem, to asi ne. To asi ne. Možná bysme měli, ale... nějak se to ještě neujalo.

10. Využíváte třeba pohádky při učení dětí, jak by měly vhodně reagovat v potenciálně nebezpečných situacích?

To myslíš třeba, aby je nepřejelo auto nebo-?

No, třeba, nebo aby třeba neotevíraly cizím lidem, nebavily se s cizíma lidma a tak?

No, tuhle pohádku čtem, to je například Budulínek, jo, kůzlátka, O kůzlátkách, no, a ještě jedna... Budulínek je s liškou, že jo?

A Smolíček ještě asi.

Jo, a ještě Smolíček, já jsem si nemohla vzpomenout ten s Jezinkama.

Takže jako přečteš pohádku a pak dáš jako za příklad chování těch postav.

Jo, jo, jo. Jako: *vidíš, nesmíš nikomu otvírat nebo si tě odnese*. Bych potřebovala ještě vyřešit- ehm, neznáš nějakou pohádku, kde dítě běhá po krámu a někdo si ho vodnese? (smích)

To bohužel neznám.

To udála Áňa Lukášovi, Lukáš ji nechal vyhlašovat, v Baumarktu se mu to stalo, jo. Že mu zdrhla a vylezla si do prvního patra, do toho toho, tam byly přistavený totiž schůdky, pracovníci je jaksi neuklidili a ona vylezla do toho prvního patra, jak se tam ukládaj palety, že jo. Jak tam máš vystavený třeba zboží.

Ty jo, a dobrý?

Jo, von ji našel, vid'. Vona tam seděla: *tatí, tatínku, tady sem* (smích). Von myslel, že ji zabije, protože tam lítal jak debil, horor prej pro něj, horor. Víš, jakej musel mít strach, aby ji nikdo nevzal nebo neunes? Přijet mi domů bez ní, já bych ho zabila.

No, a třeba ještě varování před nějakýma dalšíma nebezpečnýma situacema? Třeba udržování si vzdálenosti od cizích lidí, nebrat si třeba bonbóny...?

No jasný, jasný no. Ne, tak jako, ne že bysme to zrovna že v pohádkách... já mám takovej pocit, že Anička - ta by si možná vod někoho něco vzala, i když jí jako říkáme, že ne, že nesmí, ale... v pohádkách zrovna jako žádný takovej jako že, ten odraz tam jako- ještě jsem neviděla pohádku, kde by úchylák nabízel- nebo pohádku, kde by prostě někdo jako úchylák prostě nabízel bonbóny, ale vlastně jo... možná ta... liška, jak ho- že ho sveze na vocásku (smích), možná to, ale to sem jí vysvětlovala, že nesmí s nikým chodit nebo to. A mám pocit, že zrovna jako Anička, že ta by možná i šla. I za blbý lízátko.

Takže už s Aničkou mluvíš o těchto situacích, co by mohly nastat, nečekáš, až bude ještě trochu starší?

To víš že jo, přece nebudu čekat, až mi ji někdo unese (smích).

A co jí tak třeba jako říkáš?

Mhm, co jí říkám? Že třeba přijde zlej pán a že si ji vodnese a že už nám ji nevrátí. A že ji nebude mít rád a že ji bude mlátit. Že musí bejt vopravdu u nás, držet se za ruku... Je to trošku hororový, ale... je to pro její dobro. Zvlášť když to vidíš na každým rohu, v televizi to je každou chvilku, že někdo unes dítě, znásilnil dítě, zabil dítě... Nechci ji jakože přehnaně strašit nebo to, ale prostě... mít nákej odstup.

Tak jako spíš preventivně zastrašit, aby to-

-no jasně. Mě hrozně rozčílí, když se mě Áňa nechce držet za ruku, Emma jo, ale Áňa ne, Áňa je hrozně svéhlavý dítě. Vona je hrozně svá.

To třeba s Emičkou jsme byli takhle nakupovat v Kauflandu a cizí paní jí nabídla igelitovej sáček, aby si měla s čím hrát - nevzala si ho. A když jí paní nabízela: *pojď, já si tě pochovám*, tak se úplně na druhou stranu košíku a dělala a koukala ni jako: *děláš si srandu?* Vůbec, neexistuje.

Učíte je, jak předcházet nebezpečí a jak je řešit třeba na pohádkových příkladech, Smolíček, Kůzlátka, Budulínek, to jsi říkala-

-ještě třeba-ještě třeba Krteček mě napadá, že jako je díl Krtečka, kde žabička přechází silnici, nerozhlídne se a krteček s myšičkou se v tom autě prostě vybouraj. Jako fakt je Krteček, kterej má tedle díl. Krteček je v nemocnici, uzdraví se, respektive se vo něj stará, že jo, ta žabka, co to zavinila, krteček se uzdraví, vezme žabku za ruku, přivede ji k silnici a tam se s ní rozhlídne. Veme tu žabku za hlavu, ukáže jí vpravo, vlevo, ještě jednou a pak že teprv může přejít. Takže na tom třeba vysvětlujem, že má se rozhlížet, jako že vopravdu když to. A je fakt, že se to celkem naučila, jako že přijde k silnici a nejdřív se jako podívá, jestli něco nejede a- tak.

11. Pozorovali jste někdy po přečtení pohádky u svého dítěte nějaké negativní pocity?

Ne. Ne, mně přijde, že jim to řeknu jedním uchem a druhým ji to de ven (smích).

Takže jako že by se bály, že třeba přijde Ježibaba a tak, to ne?

Ně, to vůbec. To jí spíš ještě postraším - *jestli nebudeš chrápat, tak přijde Ježibaba* (smích).

12. Chtělo se vaše dítě někdy podobat nějaké pohádkové postavě?

Jó, to teď poslední dobou! Jako ne že by se přímo chtěla podobat, ale jakoby... No, koupala jsem Áňu a teď ji oblíkám, že jo, tak ji vždycky postavim na pračku, vid' a utřu ji a oblíkám ji a vona mi povídá: *mami, já sem Thumbelína, já sem víla Thumbelína, já říkám: jó?*, a vona: *jo. -A co sem já? -Ty seš Ariel, ty seš mořská panna, říkám: to je krásný, a co je táta? -Bořek stavitel* (smích). A říkám: *a co je Emička? -Emička, to je rebelka* (smích). Jo, to mně řekne. Takže to sou všechno pohádkový ty- prostě Emička je rebelka.

Jakže to je, Tam-

Ono se to píše T-h-um- Thumbelína, ale čte se to Tambelína.

To ani neznám, ty jo.

No, to je- to je pohádka od Barbie. To najdeš na netu. To je pohádka od Barbie - Thumbelína.

Takže na to si tak ňák jako hraje, jo?

No, né že by si na to hrála, ale vždycky jenom plácne: *já sem Tambelína* a tancuje po obyváku. Viš, to má po mně to tancování, takže to ji baví, to tancování. Ale na balet jí opravdu dávat nebudu. Nechci, aby dopadla jako já, že mě každou chvilku bolejí nohy z toho. To je nápor na kotníky, na všechno, dyť si vem, sem to d'ála osm let a úplně to cejtím.

13. Ovlivnily pohádky nebo pohádkové postavy nějakým negativním způsobem vaše děti, jejich chování?

Vo tom nevim. Neovlivňuje je to, neřekla bych.

Ani když třeba viděj ňáký ty animáky moderní?

Ne, nic takovýho.

Že by pak třeba šly a jako "bum"...

Ně, to by taky dostaly potom "bum", to si rychlejc rozmyslej. Já nemám ráda, když se spolu perou.

14. No a ovlivnily pohádky nebo víra v nadpřirozený bytosti vaše děti nějakým pozitivním způsobem?

Možná tak rozvoj tý jejich fantazie, ale asi jinak ne.

A jako když vyhrožuješ tím čertem někdy, tak zabírá to, má to nákej účinek?

Asi ne (smích). Asi to žádnej efekt nemá (smích). Protože třeba loni-loni, když tady byl čert, tak Áňa řv- ne, ne, ještě předtim, než přišel čert, tak Áňa samý hihi-haha, čerti neexistujou, řekla, normálně do vočí mi řekla, že čerti neexistujou a přišel čert, naše Áňa wuáááá, řev, neskutečnej řev, jo, ani pohádku-nebo básničku mu nechtěla říct, no a- dobře, čert vodešel, věřila na něj ještě asi tak půl hodiny, pak se začala zase chichtat: *a stejně čerti neexistujou.* (smích). Takže jako (smích). Řekla bych, že na ni to asi účinek nemá.

15. A zabíraj takový ty poučný pohádky, nebo tohle?

Jako třeba u toho rozhlížení se přes tu silnici, to jo, ale u toho Smolíčka anebo tu-toho Budulínka nebo tohle, to nevíš, jestli to zabírá...

Jak u vás pohádka jakožto výchovná pomůcka nebo prostředek funguje?

No, asi nákej efekt, že to má, ale jako krátkodobej, fakt krátkodobej. To by musely bejt holky taky starší a hlavně by jim to člověk musel drtit pořád do hlavy. Z toho by taky asi nebyly to. Takže nevim, no, jako zatím-zatím jsou holky ještě malý, jakože.

No a na závěr bych se tě ještě zeptala, jestli tě třeba ještě něco napadá, co bys chtěla dodat nebo se k něčemu vrátit nebo si myslíš, že by mělo ještě něco zaznít, co nezaznělo?

No, já si myslim, že dobrý, mhm, už asi nevim, co bych ještě dodala.

Rodič C

1. Tak, jako první by mě zajímalo, jestli čtete pohádky a případně jak často?

Čteme pohádky, vid' Adélko, čtu ti pohádky. A jak často? Každěj den ne, vid', tak... třikrát do tejdne, někdy Anuška, čteme tak třikrát do tejdne.

- **Adélka:** někdy babička a někdy táta.

A sledujete je i v televizi?

Sledujem, sledujem.

- **Adélka:** úplně každěj den Děčko.

Jo, a podle čeho vybíráte třeba ty pohádky, třeba aby byly vhodný nebo něco takovýho?

Ehm, podle toho, co tam dávaj (smích). A jí se líběj kreslený.

Jo, a co hraný, vydrží třeba u hraný pohádky?

Vydrží, vydrží u hraný pohádky, Adélka, a má to ráda, dívá se v neděli.

Takže když asi nák jako porovnáš tu frekvenci mezi tím díváním a sledováním, tak asi vede to sledování v televizi...

Určitě. To vede.

Jak jsou pro vás pohádky důležitý – na co/k čemu jsou podle vás dobrý?

Tak, pohádky jsou důležitý proto, protože dětem, ehm, který maj-žijou v bezpečí rodiny, tak jim ukážou, že existuje jinej svět a rozvíjí to v nich fantazii. Jsou důležitý.

Co všechno musí podle tebe dobrá, kvalitní pohádka mít, co musí splňovat?

Tak, já mám rád pohádky takový ty klasický, nemám rád moderní, kde jezďej princové v autech a tak. No a pak pohádka má jasnou linii, pohádka-u pohádky je to jasný tam- je zlo, je tam dobro a to dobro nakonec musí zvítězit, jinač by to bylo blbý, no (smích). Stačí ti to takhle?

Jo, určitě.

Musí-musí splňovat to, že dobro musí zvítězit, nesmí to mít otevřenej konec. Některý americký pohádky tak jsou, koukáš a nevíš, to bych... rozbil televizi (smích).

Co si myslíš o současných filmových a televizních pohádkách?

Já si myslím, že se to teď zlepšilo, oproti posledním letem, za komunistů – to se točily takový-takový divný pohádky... Nejlepší pohádky byly točené v padesátech šedesátech letech, takový ty klasický, Princezna se zlatou hvězdou a tak, a pak začal Troška točit pohádky v devadesátech letech a teď, já myslím, že teď jsou dobrý ty pohádky.

2. Provozujete nějaké rituály, a jestli ano, tak jakou jim přikládáte důležitost?

Jako rituály – nerozumím otázce. Rituály-

Třeba někdo považuje za rituál i pohádky před spaním a tak podobně...

Rituály žádný nemáme. Pohádky před spaním čteme Adélce, čteme jí je pravidel- ne, pravidelně ne, no tak... střídáme se, ale čteme. Ona si příběhne a vyndá si nějakou knížku...

Takže si vybírá sama, jo?

No, kterou chce zrovna. Mně by se líbily, kdybych jí- kdyby chtěla takový ty klasický český pohádky od Boženy Němcové, něco takovýho, ona teď čte dost takový ty-ty nový, takový vo... Kocourek Modroočko nebo já nevím, jak se to jmenuje všechno. Zvláštní takový to je, no. Já vždycky vyndám nějakou pohádku od Boženy Němcové, jak tam máme tu sbírku a začnu jí číst, a to se jí taky líbí, ale... ale moc to nevyužívá.

A vybírá si asi spíš knížky s obrázkama?

S obrázkama. Určitě s obrázkama. Leží a musí tam mít obrázek a třeba teď najednou: *ukáž obrázek*, a kouká... víš, už třeba usíná... No, myslím, že záleží na tom i jaká ta pohádka je, jestli upoutá.

3. Jaký je tvůj názor na moderní a klasické pohádky?

Tak to už jsem ti řekl. Mám rád klasický pohádky, klasický-klasická linie, zlo něco provede a nakonec je potrestaný. To v těch dětech- to je vychovává, protože-protože si uvědomují-, každý dítě chce být hrdinou, chce- holky chtějí být princezny, ty chtějí být princema, ritífema... kluci, takže si uvědomují, co je dobro, co je špatné- co je zlo, takže to je dobře. Pohádky jsou dobrý. Nehledě na to, že pohádky tady byly od nepaměti, lidé dřív seděli s těma kyjema kolem ohňů, blikalo jim to-ten voheň do-do obličejů, seděl tam nějaký ten stařešina a vyprávěl jim příběhy a to byly vlastně pohádky. Příběhy, co předávali si z generace na generaci a... v těch lidech to rozvíjelo fantazii a- tak asi tak.

4. Co soudíš o násilí v některých klasických pohádkách nebo i v těch moderních?

Já si myslím, že se s tím děti dost popasují, že dětem to nevadí – násilí, že to k tomu- že to asi patří k tomu životu, že si- že to je-že to je, že si taky uvědomují, že to je-že to je, že prostě existuje zlo, nakonec to zlo je potrestaný, takže to násilí... nikdy tam není to násilí asi-asi takový, aby to muselo být nechutný nebo- no, i když vlk si sežere babičku, Karkulku, pak mu rozpárou břicho... no nevím.

A třeba jak se s tím jako nějak pasujete, když čtete nějakou takovou klasickou pohádku?

To vůbec neřeším. Čteme-čteme normálně, Adélce to nevadí.

A ani se neptá?

Ne, neptá. Vona si už uvědomuje, protože jí čteme od malička, vod- co začala vnímat, tak jsme jí četli pohádky, tak takovýdle věci už jsme jí určitě vysvětlili, že to je pohádka a že to prostě nakonec stejně dobře dopadne, tak vona to ví, tak se neptá, vždyť už jí je sedm.

5. Jakým způsobem vnímáte pohádku v životě svého dítěte?

Místo pohádek? No, jak jsem řekl. Je to důležitý, protože rozvíjí fantazii, učí děti rozlišovat dobro a zlo a učí děti, že by měly stát na straně toho dobra a pomáhat... myslím si, že je to dobrý.

6. A jaký je váš názor na pohádky s homosexuální tematikou? Já jsem měla z knihovny půjčený knížky, nosila jsem je sebou na ty rozhovory, abych je ukazovala těm rodičům a učitelům, že jsou teď poměrně nové, jedna se jmenuje Princ a princ a je to o princí, který se zamiluje do jinýho prince, a je to tam vyprávěný hlavně obrázkama, určený je to už hodně malým dětem, a... od český autorky knížka Jura a lama, kde tam hlavní hrdina, kluk, má dvě mámy.

Tak to sem nečet. Ale můžu ti říct, že v Bibli je napsaný, že Bůh stvořil člověka k obrazu svému a kdo jsem já, abych soudil lidi, který-který jsou odlišný, třeba s nima má Bůh nákej záměr... Mně to nevadí, ať si každé dělá, co chce (smích), ať si to dělá ale doma, ne na veřejnosti a nemám rád pedofily, to-to nemám rád, ale jestli je někdo homosexuální – je mi to jedno. Nehledě na to, že spousta umělců byla homosexuálních nebo je homosexuálních a jsou to... mistři.

A co si myslíš o takovýchhle pohádkách pro děti?

Myslím si, že ehm, je to výchovný. Že si uvědoměj, že existují i takovýdle lidi. Nemám s tím problém. Sice jsem žádnou pohádku nečet takovou a slyším to poprvé, že něco takového někdo napsal, ale-ale myslím si, že to je to samý, jak jsem ti říkal, že-že to v těch dětech vlastně em, učí je to- učí je to tolerantnosti, k ostatním. Jestli tam bude vo černochách, vo cikánech... taky je to učí tolerantnosti. Nesměj tam cikáni krást, no, v těch pohádkách (smích).

7. Jak je to u vás s nadpřirozenými bytostmi, třeba Zoubková víla, čerti, Mikuláš, anděl, Ježíšek, Santa...?

No, čerti, Mikuláš – to každé rok přijdou nebo děláme a ona se bojí. Ale já nevím, jestli se bojí spíš toho rámusu nebo toho-, ona ví, že to je hra, uvědomuje si to, teď už, ale furt se bojí. Toho prostě takovýho, že tam...tak Zoubkový víly, to sme ne to, neřešili. To vůbec. Když jí vypadne zub nákej-, vim, že to dělaj v Anglii a to, to ne.

A vysvětlujete nějak Santu nebo něco takového?

Santu vysvětlujeme tak, jakože ten tady u nás nemá co dělat, Santu nemáme rádi, když je-když je pohádka se Santou, tak jí říkám, to přepni, protože my máme Ježíška. Santa je cizej. Jako Děda mráz. Nemáme ho rádi. A když pojedem, když jedem autem a někde dávaj Santy na to, jak jako šplhaj: *hele tati, to je hnusný, vid', podivej, co toho maj. –Ten tady ale u nás není, vid', my máme Ježíška.* Učím ji, že my máme Ježíška, ty naše tradice. Nám nosí dárky Ježíšek a ne Santa Klaus. To ať si nosí jinde dětem.

Co si myslíš, že ta víra v nadpřirozené bytosti dětem přináší?

Víra v nadpřirozené bytosti v nich rozvíjí fantazii, si myslím. Em, nevím, nic mě nenapadá jinýho.

8. Co děláte pro to, aby vaše dítě určité věci nedělalo nebo naopak dělalo?

Hm, jako myslíš, strašit čertama? No, tak taky. Čerti a tak. Přijdou čerti. Vobčas strašíme.

Funguje to?

Teď už ne (smích).

A používáte třeba pohádky, abyste jí dali náký příklad? Třeba jak je pohádka o Smolíčkovi a takovýhle, jako nesmíš otevírat cizím lidem a podobně?

Já si myslím, že to vychází z toho, že když čteš pohádky, tak v těch pohádkách to je, tak jí to vychovává.

Jako že si to přebere sama?

Asi. Že bych jí říkal: *neotvírej nebo přijde Smolíček...* (smích).

9. Vysvětlujete někdy něco, třeba nějaký problém, téma na pohádkovém příkladu?

Je to možný, ale teď mě nic nenapadá. Ale-ale nemůžu to vyloučit. Já si myslím, že my s ní mluvíme hodně, ona se i ptá, je zvědavá, tak-tak nevím no. Ale teď jí budu- když se zeptá, kdo-co to je homosexuál, tak jí řeknu: *tak si přečti pohádku Princ a princ* (s úsměvem).

10. Rozmlouváte s ní o nějakých problémech či nebezpečích, která jí mohou hrozit nebo případně jak se může bránit a jak jednat?

Jako porovnávat to s pohádkama, jo? Nebo jako dodávat příklady k pohádkám? Samozřejmě s ní rozebíráme problémy, ale-ale to nevím, jak to teď má souviset s pohádkama.

Jestli třeba dáte příběh náký pohádky jako za příklad...

To asi jo, to asi jo. Ale teď už ne, to když byla menší, tak jsme jí asi něco takovýho říkali. *Nechod' támhle nebo tě roztrhá vlk jako Karkulku* (žertovně, s úsměvem).

11. Pozorovali jste někdy po přečtení nějaké pohádky nebo po zhlédnutí pohádky v televizi nějaké negativní pocity u ní?

Tej vždycky skončila pohádka dobře, tak... ne, určitě ne. Já si myslím, že ty děti, že-že se to hodně podceňuje, když je člověk dospělej, tak hodně podceňuje ty děti, my jsme byli taky děti a taky jsme s tím neměli problémy, oni s tím podle mě problémy vůbec nemaj, s takovejhlema věcma. To je – problém je s násilím ve filmech, víš, když tam vidíš, jak střeje do hlavy a vyletí mu mozek z hlavy někde a todle dávaj dneska v pět hodin, tydlety kriminálky, to je problém, si myslím. To v nich může nechat nějaký ty-, ale když to jsou pohádky, tak tam to není nikdy udělaný tak, aby to bylo-aby to bylo... i když některý pohádky jsou strašidelný, když tam ty čerti vošklivý třeba, ty mode- ne moderní... ty americký... ale určitě se tohle neboje.

12. Myslíš, že třeba některý ty moderní pohádky, například Tom a Jerry, jak se tam jakoby mydlej, že to může v reálu vyvolat nějak-ňákou-

-jako že se budou prát? Já si myslím, že ne. Já ty děti nepodceňuju, já si myslím, že si to uvědomujou. Že to je jenom pohádka. Že tam vlastně chytřej myšák zvítězí... to máš jako zajíc – my jsme se dívali na to „Jen počkej, zajíci!“, pamatuješ si na to? Pak byl Tom a Jerry a určitě-určitě byli i jiný, ale teď mě nenapadaj.

13. Takže myslíš, že to nemůže zanechat nějak negativní vliv?

Já myslím, že určitě ne.

14. Ovlivnily třeba pohádky nebo víra v nadpřirozený bytosti vaše děti nějakým pozitivním způsobem?

Jako že by byly hodnější?

No, že by dbala na nějak ten příklad a věděla, že tohle nesmí dělat...

To si myslím, že asi jo, ale není to tak, že by to bylo patrný, že bych řek, tohlencto dělá proto, protože viděla tuhle pohádku, to asi ne, ale ten vývoj těch- co sme jí to začli číst- to zformuje- to formuje každýho, a s dětma se má číst - jednak se jim rozšiřuje slovní zásoba, nauče se ty správný výrazy... má se číst. Má se číst hodně. A spíš číst než se dívat na televizi na pohádky, spíš si k nim sednout a mluvit o těch pohádkách.

15. Jak u vás pohádka jakožto výchovná pomůcka funguje?

Funguje, vždyť jsem ti to řek, to sem vlastně teď- z toho, že to formuje toho člověka. Rozvíjí fantazii, upozorňuje to na- nebo učí to ty děti, že existuje dobro, zlo, že by se mělo hájit dobro, že by měly stát na ty správný straně.

A teď ti řeknu ještě já jednu pohádku. Letěl ptáček a zmrznul. Spadnul na zem zmrzlej. A aby toho nebylo málo, tak přišla kráva a vys**la se na něj.

Ježišmarja (smích).

Ale- poslouchej. Ale, jak to hovno na něj spadlo, jak na něj spadlo, tak ptáček se- tak ho to rozehrálo a von prostě najednou- tak začal vesele zpívat a uslyšela to kočka a příběhla a vyhrabala ho z těch hoven. A sežrala ho. A víš, co z toho plyne za poučení? Ten, kdo se na tebe vys*re, nikdy nemusí být tvůj nepřítel, ten, kdo tě vyhrabe ze sra*ek, nemusí být tvůj přítel, a když ti je dobře a teplo, tak drž zobák (smích). Tady to máš nahaný. Tak takhle já učim děti – já jí to říkám teda slušně.

Tak děkuju za pohádku. No, na závěr se zeptám, jestli chceš třeba ještě něco dodat nebo to-

Tak já už jsem dodal (smích), já už jsem ti řek pohádku k tomu.

Tak to budu brát jako ten dodatek, jo. Takže už nemáš nic k tomu?

Ne, jestli chceš, tak se ptej, já ti na to rád odpovim.

Já si teda ještě rychle projedu otázky, jestli jsem nevynechala nic důležitýho...

Já myslím, že v dnešní době jsou pohádky hodně podceňovaný. Dřív to bylo výchovný, když seděla ta omladina, v tý prvobytně pospolný společnosti kolem vohňů, tak ten stařešina nebo někdo z toho-ten, tak vyprávěl pohádky, který se z generace na generaci- to nebyly pohádky, to byly

mýty, to byly příběhy, ale jako pohádky... a tam je to učilo, tam voni si- kde jinde by se naučili to, že pozor, když půdete do hlubokýho lesa, ztratíte se, nebo, viš, prostě – to si myslím, že pohádky tady byly od nepaměti, co lidi začli se dorozumívat řečí... takže takhle to-takhle to je.

Přepisy rozhovorů s pedagogy

Pedagog A

- **Kolik let trvá tvá pedagogická praxe?**

Učím vlastně teprve rok.

- **A jsi třídní nějaké třídy?**

Teďka třetí – čtvrté třídy.

- **Jaké učíš předměty?**

Tak, minulej rok jsem učila všechny předměty, to znamená od prvouky až po tělocvik a teďka teda momentálně učím všechno kromě vlastivědy, prvouky a tělocvik, protože to mám vlastně na úvazek žádná celá devadesát pět, takže mi to takhle vyšlo, tak jsme si to s paní ředitelkou takhle rozdělily (smích). Hlavně český jazyk právě, čtení, matematiku mám, co máme dál...? Přírodovědu – tu mám jenom se čtvrtákama, a jinak výuku jakoby- hudební výchovu – výchovy, výtvarku, pracovní činnost, hudebku... tak to je asi všechno. S tím že vlastně každé třídě se věnuju jakoby polovinu toho času a polovinu pracujou sami. Takže je to takový... pro přípravu učitele jako je to náročnější, na druhou stranu teďka jsem třeba před měsícem mohla zažít praxi na jiné škole, a člověk už je zvyklej na tu malotřídní školu, že najednou měl hodně času (smích) s tou celou jednou třídou, že sem z toho byla úplně jako to, ale jako bylo to fajn zkušenost, ale už si člověk prostě zvyknul. Už je má jakoby rád, no (smích).

1. Jakým způsobem vnímáš místo pohádek v životě dnešních dětí?

Ehm, tak já si myslím, že hlavně pro jejich vývoj a vůbec jako vyloženě v rámci i té psychologie je určitě jako ta pohádka důležitá, no. Je... je jakoby špatný, že vlastně ta pohádka trochu vymizí, vlastně vymizívá jakoby z té – vůbec celkově z té České republiky, když se tady zeptáš dětí, tak takový ty základní pohádky třeba neznají, (ehm) takže opravdu (éhm), dejme tomu třeba „Hrnečku vař!“ někdo prostě jakoby nezná a to je si myslím, že je zrovna základ, a tam udělal chybu si myslím hlavně ty rodiče, že opravdu rodiče spíš (ém) pustí tu pohádku na tom (ém) na internetu nebo na televizi, nákou ve smyslu Tom a Jerry (ém), děti u toho usnou, á – a fertig (smích). No, takže tak jako. To už jsme se zas dostaly ale jinam. Ale myslím si, že jakoby v tom vývoji pro to dítě určitě.

Takže si myslíš, že jsou užitečný?

Určitě, já si myslím, že jo.

2. Jaký je tvůj názor na pohádky klasické a moderní? → líbí se ti spíš klasické nebo moderní pohádky?

Jsem spíš pro ty klasický, no, pohádky (smích). Asi je to možná tím, že jsem tím, jako v tom prostě vyrůstali, je možný, že tahleta generace zase naopak bude mít prostě jinej... jinej ten postoj k těm pohádkám a jinej názor, ale já jsem vyrůstala na... na Červená Karkulka, už vod těchletěch, co se vyprávěly až po to vlastně, když už se koukáš na pohádku třeba i stará Popelka a jo, a má to prostě takovej- jakoby svý... svý kouzlo a tak nák se v tom vidím, ale třeba sem – minulej – minulej rok jsme měli spaní ve škole, tak dám jakoby příklad, chtěla jsem jako navodit – četli jsme v čítance – o pohádce, chtěla jsem jim tady tu pohádku, tuším to bylo Sůl nad zlato, chtěla jsem ji tady pustit, vydrželi na to koukat pět minut, jo, že je to nebaví a radši že chtěj pustit třeba Sám doma, jo, kde všechno jako padá (smích), žehlička padá na hlavu a takhle jo, takže, takže to je třeba – tam už mě teda varovala i paní učitelka vedle, když jsem jí řekla, že chystám tuhle pohádku, tak naštěstí jsem měla teda v záloze ještě jinou, ale teda jako nepamatuju si, že bych jakoby v dětství třeba se mi nějaká pohádka vůbec nelíbila, jo, takže jsem spíš pro ty tradiční teda, protože ty moderní, tam – převážně, co takhle vim, tak buď jim jakoby nerozumím ani sama, že jsem úplně překvapená, co to je za pohádku, (em) nebo vyloženě jako příliš těch nadpřirozených bytostí, myslím si, že příliš jako to jde takový do sci-fi i některý pohádky a takový fantazijní, no (smích).

Podle čeho hlavně vybíráš pohádky?

Tak, my teda, jedu takhle jakoby podle čítanky, kde vlastně v té čítance maj i jakoby ty základní – základní pohádky, byly tam právě třeba i údaje k té pohádce Sůl nad zlato (smích), kterou jsem pak chtěla automaticky navázat teda, že porovnáme jako filmovou pohádku a tu pohádku na čtení, kupodivu teda ale jakoby v těch pohádkách čtených tam ty pohádky jako i ty tradiční ty děti maj rádi, jo, vyloženě jako pak když jsem to chtěla porovnat, tak třeba na to nevydržely koukat, ale když jsme to v té čítance teda četli, tak vyloženě jako... čtou to jako jakoukoliv jinou – jinou pohádku. Takže hlavně jakoby čítanka, ale taky čerpám, že třeba hledám, buď doma mám knížku, takže vokopíruju třeba část té knihy (ém) nebo třeba i na internetu jsou úryvky, jako těch pohádek, takže vyloženě vlastně v té čítance maj vždycky, že maj třeba bajky zrovna probíraj, takže třeba já najdu ňákou Ezopovu – Ezopovu bajku, někdy maj právě pohádky, tak když máme zrovna téma pohádek, tak né jenom jako z té čítanky, ale i kopíruju, anebo nahoře v knihovně právě že tam maj ještě pohádky třeba Boženy Němcové tam jsou, takže máme vyloženě celá třída třeba knížku tuhleť jednu, že každěj ji má do dvojice a čteme pohádky takhle. Takže tak (smích).

Co si myslíš o současných televizních a filmových pohádkách?

No (smích), to bysme tady asi byly na dlouho. Éhm, takhle, já teda jako zas vyloženě nemám takovej asi rozhled, to až si říkám, že někdy se na ty pohádky vopravdu mu-ne-nesmím bejt líná a někdy se asi na to jako podívat, že vopravdu, protože já si buď teda radši pospim, anebo se kouknu na něco jinýho než na pohádku, ale pak když mně právě vyprávěj, na co třeba o víkendu jakoby koukaj, jaká pohádka jede od sedmi hodin, tak docela jako -em- se-sem teda v pozoru a mám vykulený voči, že jako, jo, takže já moc jako ten přehled teda jakoby nemám, ale – no, tak třeba Pokémoni, že jo, když-když byli, nemyslim si, že- že by to dítě nějakým způsobem příliš jakoby rozvíjelo a že by to vyloženě bylo ňák jako cílený na to dítě, spíš je to cílený – mně přijde takový propagační hlavně ty Pokémani, co potom třeba jakoby sbírali, že všechno to je opravdu reklama a finance a všechno to je komerce.

Co podle tebe u dětí vede – čtení / předčítání / vypravování pohádek - taková ta klasika, kde se dá vytvořit to pouto s tím vypravěčem, a kde se dá ten příběh spoluprožívat, anebo jejich sledování v TV?

Sledování v televizi. Vono kdyby to šlo, i ve škole kdyby jim to šlo, tak si samozřejmě vyberou, že by na to radši jakoby koukali, že jo, ale jelikož to nejde, tak potom když si maj vybrat z toho zbytku (smích), tak buď si rádi teda vyprávěj, anebo rádi i čtou jakoby nahlas a pak vlastně jako s porozuměním, že si o tom jakoby i zpětně povídáme a děláme jako takovej rozbor vždycky, tý pohádky (smích).

A čím si myslíš, že to tak podle tebe asi je, že spíš upřednostňujou tu televizi?

Tak tou dnešní dobou, no, to je prostě (em), asi bych to zavedla takhle jakoby prakticky: Minulej rok, jelikož jsem začínala, tak jsem byla hrozně překvapená, když mně jeden klučina v pátek řek, byl to vlastně třet'ák, a řek mně: „*Paní učitelko, já se ani netěším domů.*“, no a byl pátek, všichni se domů těšili, na víkend, a tak jako, tak jsem se teda jakoby zeptala proč, a on mně říká: „*No, já musím jako domů, musím tam zapnout mobil, a nakrmit [Pouiho], potom musím na počítač...*“ – tam má zase ňákou kočku – kterou musí vyvenčit a zase nakrmit a že má tolik práce, že to bude trvat nejmíň čtyři hodiny, a proto se vůbec ani domů netěší. Takže moje pusa- a já jsem teda jenom jako ztichla a teď v tu chvíli mě úplně odrovnal a popravdě jsem vůbec nevěděla ani jakoby, co ehm-co říct, jo, byla jsem z toho úplně – jo, takže to je právě jakoby tou- tou dnešní dobou, jo, oni přijdou domů, a prostě místo toho, aby si šel kopat s kamarádem ven, tak má stres, vůbec aby to stihnul, aby ty svoje zvířátka stihnul jakoby nakrmit, aby spustil všechnu tu techniku, jo, takže to je jako – no – to je prostě bez komentáře (smích). Jo, to je – to je právě to-ta dnešní doba a tam si myslim, že ty rodiče by měli taky- ... Nás třeba rodiče- samozřejmě třeba když si vzpomenu na svoji dobu, tak nejsme zase tak starý, tak dvacet tři let zpátky, tak samozřejmě televize už byla, na

televizi jsme taky občas koukali, pamatuju si třeba Arabelu, že sme seděly se ségrou v jednom křesle a že sme koukaly na Arabelu, ale to bylo prostě- a pak když už jsme byly dlouho doma, tak oni nás i posílali: „A běže ven a už nebudete doma a na zahradu aspoň“, jo, ale tohle vyloženě ty rodiče prostě- buď na to dítě nemaj čas, ale i když si myslím, že v dnešní době zas jako to je spíš názor vo tom času, jak ho asi jakoby to, využít, em- nebo- vopravdu si to nedokážu vysvětlit, jo, jak ještě nemám jakoby děti, tak si nedokážu představit, že bych někdy tohle vůbec jako dopustila, takže nemůžu to říct jako ze strany toho rodiče. No, takže, ale je to hrozný, no, ten chlapeček mě teda úplně dostal. Ten mě odrovnal.

Co všechno musí podle tebe dobrá/kvalitní pohádka mít, co musí splňovat?

Teda (...). (smích). Tak, mně se třeba už jako takovej ten základ, už od těch kostýmů ehm- teď dám třeba, já zas všechno jako do těch-do těch příkladů, na co zrovna jakoby myslím, třeba pohádka teďka poslední - Dvanáct měsíčků, jestlis viděla, jo, ty kostýmy, na hlavě, jak měli ty účesy ém- tak to je právě- vim, že ji dávali rok dva zpátky, jako na Vánoce jako poprvé, herci jako jó, pohádka taky super, ale ty kostýmy, teda, ty mě úplně zaujaly, ty byly šílený, ty vlasy taky, takže vyloženě to je taková ta představitost, že už vlastně když tu pohádku čteš, tak už si jakoby představuješ, jak ta princezna by měla asi vypadat, každě má jakoby představu jinou, že jo, a já mám třeba prostě představu blond'atá, pěkná, že jo, taková ta vyretušovaná jakoby pleť, ale to už je vyloženě jakoby o těch hercích, ale co ta pohádka, tak pohádka jako každá jiná pohádka hlavně aby skončila jakoby dobře, že jo, aby to byla pohádka, možná ehm- aby ehm- ňákej, né vyloženě jakoby konflikt, ale ňáká zápletko, ta je jakoby všude vlastně v té pohádce taky, jak už třeba o Popelce, tak dycky tam je nějaká ta zápletko, že ta její macecha jí vždycky takhle něco provedla a ona vlastně musela tu čočku a hrách dávat na stranu a třídít, co dál musí pohádka mít... musí jí člověk hlavně rozumět, protože některý pohádky jsou teda, že- že člověk jenom kouká. Ty jo, tos mě docela dostala teďka... přemejšlim, co jako má každá pohádka, ty jo, teď už fakt asi nevím...

3. Jaký je tvůj postoj k některým klasickým pohádkám s krutými nebo spornými prvky (kanibalismus, upálení za živa, sekání hlav, mučení...)? Co o nich soudíš?

(smích) – to jsem snad takový pohádky neviděla. No. No tak to je jak jsme říkaly právě v té první otázce, že jako veškerá ta pohádka má vliv na vývoj- vývoj toho člověka, tak naštěstí jsem takovou pohádku snad ještě neviděla, ale to už pak vysvětluje všechno, ty děti, který tady mám, že oni jsou úplně- mám tady chlapečka, kterej vyloženě jako nebudu jmenovat, ale kterej žije takovou tou sci-fi a vyloženě až-až někdy zaskočí, on to nemyslí vyloženě jakoby vážně, ale on mi začne třeba jakoby vyprávět o smrti, vyloženě jako takový negativní jakoby myšlení, ale on se u toho jakoby směje a není to zas úplně, jako že by byl „vrah“ a že by to chtěl jako- jakoby udělat, ale jako takový ty názory- no to už prostě není podle mě pohádka, no. Takhle bych to řekla. Pohádka má mít prostě- má skončit dobře, má tam bejt hlavně to dobrý, děti by si měly vzít hlavně z té pohádky všechno to dobrý, proto je to pohádka, proto to není horor, proto to není prostě jinej- jinej žánr, jinak se na ten žánr jinej jakoby podíváme, no.

A třeba taková Perníková chaloupka?

Jo, myslíš, jako Ježibaba, že ji strčej do pece? Zase je pravda, že z toho jakoby vyplývá, že zlo je potrestáno, no, že zas na jednu jakoby stranu, když tam bylo- no, nejsem jakoby znalec, co odborníci všechno říkaj..., ale třeba teďka mě docela jakoby překvapilo, nebo překvapilo, jsme se teďka bavili zrovna na téma třeba jako domácích mazlíčků, protože si třeba i donesli křečka sem do školy a ukázali ho a vlastně třeba ty odborníci právě tvrdí, že třeba i toho domácího mazlíčka jako máš mít, aby to dítě se připravilo i na to- na tu smrt, a vůbec jako na to, že někdo v blízky jako rodině může zemřít, jo, že to vlastně si maj jakoby vyzkoušet, nebo ty pocity ňák jakoby zažít, nejdřív u toho zvířete a potom u toho člověka. Takže určitě to je, ale vyloženě jako, do toho jako nevidím, no...

Říkala jsi, že děti by si měly zvykat na tu smrt třeba tím, že mají ty domácí mazlíčky, kteří by mohli odejít, a pak jsi zase říkala, že některý pohádky už jsou takový jako moc, třeba když jsi zmiňovala toho chlapečka...?

Ehm, no, že vyloženě hlavně jakoby ty moderní, pokud' bysme se bavily o těch klasických, tak vyloženě to tam je teda, že opravdu- nějak se to tam jakoby do toho- do tý pohádky jakoby dát-dát musí, no, že to zlo opravdu - to potrestaný je a dobro jakoby zvítězí, jo, takže vono- jo..., nemůže každá pohádka jenom jakoby skončit, že dostane na zadek a- (smích), že to bude jakoby dobrý. Takže je fakt, že- a hlavně jako mě to nikdy nenapadlo, se nějak jakoby zamyslet nad takhle- nad tou klasickou pohádkou, vidíš, že třeba tu ježibabu do tý pece vlastně strčili, jo a vyloženě, hm (smích). To je úplně taková- jako podnět k tomu zamyšlení – tos mě docela jako- (smích). Že vyloženě vlastně i ta klasická to-to tam má, no a člověk si pamatuje jako něco z tý pohádky jako jinýho, než zrovna tenhle-tenhle úryvek, a jsou pohádky- vono asi záleží jako na co-na co zrovna tu pohádku jakoby zaměřej, že... hm...

Které pohádky z hlediska výskytu těchto scén jsou podle tebe kruté? Které tě napadají, nějaká konkrétní pohádka – teď jsme teda mluvily o tý Perníkový chaloupce, ale jestli tě třeba ještě nějaká napadne...

Z těch klasických teda?

No můžeš i ty moderní...

I ty moderní. No, to bude těžký s těma názvama teďka. Ehm. (smích) Ty jo, tys mě dostala teďka těma klasicejma, že si říkám, ty jo, ono opravdu jako v tý každý pohádce vlastně je jakoby, jo, a teďka teda jsem úplně rozhozená (smích). A teď jako, tý jo, napadne mě vůbec nějaký název...? (povzdech) No, mně pořád jako ležej v hlavě ty Pokémoni, ale co dál... hm. Tam bude spíš problém jakoby u těch názvů, že to třeba jakoby vim, ale... (povzdech). Kdybys řekla tam kde ne, tak to bude lehčí (smích). Počkej. (pausa) Ty jo.

Tak ji zatím přeskočíme?

Mm, já o tom budu přemejšlet.

Co s takovými scénami, když v tý pohádce jsou? Když tam je nějaká ta krutá část?

Tak takhle jako, když to vezmu u toho čtení, tak my teda přečteme jakoby všechno, i tu krutou část, a pak to je nutný jako si s těma dětma, si myslím, popovídat a nějakým způsobem třeba my i děláme, že (em) si to třeba přečteme a i vymýšlíme, jak by to třeba- em, ten konec pohádky mohl být jiný nebo co bysme tam jakoby změnili. Jo, takže vyloženě o tom si třeba můžeme povídat, ehm, minule jsme to třeba zavedli, zrovna to vyšlo, že jsme právě taky takhle měnili pohádku a zrovna jsme to zavedli i na to chování jakoby dětí, že zrovna teďka jak je aktuální, že děti vlastně lákaj do auta a tak dále a hrozně mě třeba překvapilo, že ani tohle někteří prostě děti nevědí, co nás prostě už od malička doma učili. *Bonbony od cizích lidí si neber* a tak dále. Jo, takže my dycky jako to navodíme třeba potom ještě na tu skutečnost, co to vlastně vůbec (ehm) ta pohádka jako-, co-co může znamenat v dnešní době, co si z toho taky můžeme jako něco-něco jestli si z toho můžeme něco vzít, popřípadě právě to změnit, že jako ten konec si změním, říkáme, co je tam špatně, co je tam dobře. No, takže mě napadá jenom to, co prostě děláme teďka my (smích). Že-že vyloženě si o tom jakoby popovídat, aby-aby věděly ten rozdíl mezi tím dobrem a zlem a co je správný a jestli to bylo spravedlivý nebo jestli to nebylo spravedlivý a tak.

A neříkaj děti třeba, jak to maj doma? S rodičema...?

Ehm, někdo je takovej jakoby tajněstkař, že jakoby ne, ale ehm, vyloženě já teda nemám žádný jako dítě, který by mělo asi příliš jako ňák... opravdu pedantský jakoby rodiče, tam si myslím, že tam by se to spíš jakoby projevilo, kdyby jako ty-ty rodiče ty pedantský jakoby byli. Ale... ani to jako na tu rodinu moc-moc ne, mně spíš vyprávěj, co všechno jako dělaj doma a tak, ale vyloženě jako k těm... to asi ne.

Ted' tu mám otázku, jestli si myslíš, že by se některé pohádkové scény měly dětem vysvětlovat, ale... na tu už jsi mi vlastně odpověděla, že- (smích) jo no, to já právě dělám, no, jo (smích).

Takže dál... Myslíš si, že děti dokážou správně oddělit rizikové chování v pohádkách od reality? Jako že by to dokázaly samy, bez toho aniž byste si o tom třeba povídali?

Aniž bysme do toho zasahovali...? To si myslím, že už ... jak který dítě, no. Já když to takhle jako vezmu, no, protože každý dítě je prostě takovej ten individuální, jo, jedinec, mně přijde, že opravdu každéj má jakoby něco, a nedokážu si- někteří ano, ale myslím si, že by byli i tací, kteří ne. Že opravdu ty dva- třeba já tady mám osmnáct dětí, a myslím si, že by se našli dva, kteří ne. Ale většinou to jsou děti, který mají nějaký jakoby dis- nebo že maj jakoby něco-, jo, že vyloženě to není... nechci říct normální, jo (smích), ne, on je normální jako i chlapeček jako nebo holčička s dis-, jo, ale-ale vyloženě jako bez tyhletěch poruch. Takže si myslím, že to dokážou, ale tyhle... že-že je to ovlivňuje, i na to myšlení občas.

4. Ted' by mě zajímalo, jaký je tvůj názor na pohádky s homosexuální tematikou? Jestli víš o tom, že nějaký takový pohádky jsou a...?

Ehm, ty jo, tak to ani nevím.

Jo, já jsem je kdyžtak-

Jo, máš nějakou pohádku tady? Na mě (smích).

Jo, přinesla jsem, aby ses mohla třeba podívat, kdybys chtěla... Já jsem se o nich taky dozvěděla, až když jsem začala psát diplomku, jinak jsem o nich taky nevěděla...

Ty jo, tak to je teda... (pozn.: prohlíží si knížky)

Tohle je vlastně příběh o klukovi, kterej má dvě mámy-

Mhm- (přítakání)

-ale je to úplně- jako vedlejší, že to není hlavní motiv toho příběhu, je to prostě zmíněno jen tak mimochodem, on tam vlastně prožívá nějaký svý dobrodružství a jenom je tam zmíněno, že má dvě skvělé mámy a že jsou taková jako alternativní rodina...

Jo aha. Tak to vůbec teda nevím. To vidím poprvé, vopravdu.

Jo?

Jo, hm, takže vopravdu jakoby, to si- to si opíšu (smích). To teda, to vopravdu jako... až s tím někdo přijde (smích).

Třeba na internetu je hodně diskuzí k tomuhle. Zajímavý příspěvky... (smích).

No to, hm, to věřím (smích).

No, tohle je vlastně knížka, která vyšla v roce 2013, přeložená od nizozemských autorek a je tam jen minimum textu. Dyžtak si můžeš zalistovat... převážně obrázky. Taková moderní pohádka, no.

„Byla to láska na první pohled,“ hm. (pauza, pozn.: učitelka listuje pohádkou Princ a princ) Hm.

(smích) „Přiletěla až z Texasu,“ hm (smích), (pauza).

Je to myslim pro děti od tří až čtyř let...

Jo takhle až, jo?... hm. (pauza) Když ono to jde všechno jakoby dopředu, no, co se týče teda týchle jakoby tematiky, to si vopravdu teda přečtu, ale je fakt, že v dnešní době prostě už-už je to jiný, než-nej jakoby za nás, už to není jakoby ostuda, ale je fakt, že zas na druhou stranu už asi ty děti to vezmou jako víc asi normálnějc, no, nebo jakože... (odmlka).

Jako děti jo, ale zas mně přijde, že někteří rodiče s tím maj docela problém... co jsem četla ty diskuze, tak jsem nevěřila, co tam někteří psali...

To já věřím, to já věřím... Ale to už je názor-, názor jakoby o tom- o tý homosexualitě například, jo, to už je vopravdu o tom člověku, to už- i kdyby ta...

Třeba v jedny diskuzi bylo minimum ženských názorů a převážně se k tomu vyjadřovali chlapi, to mi přišlo docela zajímavý... jakože čist tohle jeho dětem někdo ve školce, tak si na ně

došlápne, že tohle ani náhodou, že homosexualita není normální, že je to nemoc a že prostě děti to budou kopírovat, jakože budou prostě-... homosexuálové...

Nó, tak (smích). To si nemyslím, ale... to zas jako na druhou stranu, já si myslím, že aspoň jako vědí-vědí, že to bude znamenat-, a já když třeba teďka vim, že třetí čtvrtá třída, kdybys věděla, co oni všechno vědí v rámci sexuální výchovy, tak to já jsem vůbec snad nevěděla do osmé třídy. Jako opravdu jo, jsem taková- oni totiž dělaj už prostě knížky i pro malý, co se týče právě tý sexuální výchovy, jo, oni opravdu- třeba mě holčička teďka přinesla minulej rok, tam prostě maj jako to ženské tělo, mužské tělo prostě popsáné, že jo, tak nějak jakoby dětsky, ale maj už vlastně i popsáno jakoby to dál, jak to jakoby pokračuje, jo, takže vono-vono už mě asi už nic nepřekvapí, ale jako je fakt, že vopravdu jsem o tý homosexualitě v pohádkách teda ještě jakoby neslyšela, ale myslím si, že je to už jakoby součást tý civilizace, vlastně vůbec toho lidu, prostě někdo to tak má, tak jakoby proč ne, že jo.

Ony tohle jsou vlastně dvě úplně první, takový průlomový knížky, byly o nich i reportáže na čtělčku a co k nim tak ještě-jestě říct... No a hlavně prostě cílem těch autorek prý bylo dětem ukázat, že to je dneska i jinak, že svět je pestřejší, protože dneska se už i to dítě může setkat s vrstevníkem, kterej má dvě maminky nebo dva tatínky-,

Hm, to je pravda...

A prej se odhaduje, že několik tisíc dětí už je prostě v Český republice vychováváno v takový alternativní rodině. Tak z tohohle hlediska mně to přijde, ty pohádky docela jako takový...

Že se to aspoň naučej v tý jako správný formě, že jo (smích), jako já si myslím, že v dnešní době opravdu už-, už prostě už-už to není takový utajený a už se o tom jakoby ví, že jo, už- vlastně už ehm, je to i legální, co se týče třeba sňatků nebo oni tomu říkaj teda jinak, myslím že to není-, registrované manželství, jo, teďka jsem si nemohla vzpomenout, takže jako proč ne, jako proč by měli čekat, až to uvidí najednou v televizi a stejně se ty děti na to zeptaj, tak prostě to už je na těch rodičích, aby jim to ale vysvětlili, em, co to je, že prostě se maj rádi, prostě to tak je, není to žádná nemoc (smích), ale prostě už to tak maj a.. no, hm. Ale teda ty pohádky, ty si přečtu. To jsem teda... zvědavá, to jsem fakt ještě nevěděla (smích), že to je jakoby v pohádkách.

Takže takhle na první jakoby pohled k tomu máš jakej jako postoj?

Vyloženě jako ne že bych je zakázala, ne že bych psala do recenzí jako jakej- jaká je to katastrofa, jo, myslím si, že to je... opravdu čistě jako... mně se to docela i jako líbí nebo líbí, jako- asi-nevim teda, v jaký míře to tam jakoby je a zas kdyby to bylo celá knížka třeba jenom o tom nebo vyloženě jako to tam bylo takovej ten nalejvák do hlavy, jo, tak asi-asi bych jako proti tomu byla, ale pokud je to tam jenom prostě zmíněný, že to tak prostě je, tak je zase- jenom bych si o tom i s tím dítětem jakoby promluvila a proč ne. Můžeme jít po ulici, můžeš jít i se čtyřletým dítětem a potkat prostě (ehm) dvě ženy, který se držej za ruku i dva muži, co si dávaj pusy, třeba - jo, už v těch velkých městech, už to tak prostě je, takže stejně oni se tomu jako nevyhnou, jo, takže proč jim vyloženě jako to zakazovat a dělat takovýhle scény kvůli tomu.

Takže si nemyslíš, že by se to mělo jako nějak...

-jako dát z trhu pryč? (smích) Ne, ne, nemyslím si. Je fakt, že teda na to jsme ještě jakoby nenarazili, a mm.

A dokážeš si představit, že bys s takovou pohádkou třeba pracovala např. v rámci osobnostní a sociální výchovy, výchovy k toleranci?

Já-, jo, já si to představit umím. My jsme třeba i rozebírali jakoby rasismus dneska a vyloženě já si myslím, že jo a myslím si dokonce, že ty děti v tomhleto jakoby mladším- mladším školním věku - to je s nima ještě lepší rozebrat, než až v tom starším, kdy už maj svůj pevný názor a kdy už si do toho nenechaj mluvit, a názory většinou od těch rodičů, ty maj prostě určitý zásady tohle je špatný, tohle-tohle ne, že je lepší i tady právě v tomhleto-tomhleto věku. V tomhle mladším. Se s nima o tom bavit.

5. Mám tu další otázku, jestli pracujete ve škole s nějakými pohádkami nebo s bajkami, ale to jsi už říkala, že pracujete...

Hm, i si říkáme co to jakoby znamená, aby trochu-, protože si pamatuju, že třeba na základce-, teď už nevím, v jakym ročníku, ale potom už na to jakoby šlapou, že jo, chtěj vědět, jak autoři-, teďka to ještě bereš jako takovou tou pohádkou, vyprávěním, ehm, takže i si říkáme, co to vlastně je, a pak si dáváme ty příklady a taky čteme o tom. Hledáme tam to ponaučení v bajkách a tak. Někdy je to poměrně těžký.

A jak často?

Jak jakoby často čtem? Nebo...?

No, nebo jak často pracujete s těma pohádkama, bajkama...?

Jako my pracujem pořád jako s něčim (smích). Při každym jakoby čtení, to mám dycky tak jakože chvílku jakoby čtem a pak chvílku jakoby s tím pracujem a ke konci hodiny maj písanku, většinou, jo, takže, někdy mám to tak, že třeba někdy jako právě nakopíruju část toho textu a děláme celá třída, pak ty názory jsou i odlišný, protože ono i ten rok výš je u toho dítěte jakoby dost-dost znát, takže tam už je jakoby znát, že i když je to jenom rok třetí čtvrtá třída, tak ty názory se tam někdy jakoby lišej, a někdy to je vyloženě, že-že si přečteme nějaký úryvek v tý čítance a bavíme se jenom s tou třídou, která to právě četla. Jo, ale vždycky teda o tom textu my vždycky jakoby se bavíme, není to, že bysme ho přečetli a řekli: *super, tak to máme přečtený, zavřeme to*, jo, oni by hlavně se naučili, že vůbec by nedávali ani pozor, jo, my se snažíme opravdu jakoby číst s tím porozuměním a i tak je to někdy jakoby těžký. Teďka nacvičujem teda zrovna tichý čtení a to je něco (smích). Něco ještě těžšího, že opravdu, ale tak ono je to složitý pro ty třetíáci, když jako teďka začínaj opravdu potichu, aniž by se slyšeli, aby dávali-, aby vnímali ten text, takže si šeptaj no, ještě (smích), takže nacvičujem. Vždycky to rozebíráme, ať je to pohádka, ať je to bajka, buď hledáme to ponaučení, nebo hledáme, jestli tam bylo nějaký nadřaz-nadpřirozený bytosti v tý pohádce, jak to skončilo, jak by to právě skončit mohlo, co by se tam dalo změnit, anebo si i pohádky vymýšlíme. Jo, takže oni dostanou- třeba mám pět obrázků, ukážu první obrázek a vymýšlejí třeba, jak by ta pohádka mohla podle obrázku začít, dám druhý obrázek třeba, jo, já někdy až- ty obrázky jako nedávaj smysl, ale oni to dokážou tak jako do tý pohádky dát (smích) a já si někdy říkám, *ty jo, to bych snad ani nevymyslela*, že vopravdu vyloženě dám třeba prince nejdřív, teda třeba na začátku a potom dám třeba i druhéj obrázek třeba bota nebo něco, jo. A oni musej jakoby vymejšlet a vymejšlej zrovna právě to, co-jakej, co-co jakoby bereme, co- na co se zaměřujem. Takže není to, že bysme to střídali, že jednu hodinu by byla bajka, druhou pohádka, my vždycky jeden jakoby měsíc většinou se zaměříme na nějakou tu určitou-, tak, stačí to? (smích)

To je dobrý.

Jo? To já-to já mám ze školení, no, to já zrovna to tvoření tý jakoby pohádky se mi právě zalíbilo, že jsem minulej rok byla na školení právě český jazyk vod Nový školy tuším, a tam nám to právě ukazovala, že je dokonce si to i dělali ehm, vytvářeli si knížku pohádek, jo a sami si d'áli i ilustraci, jo a to se mi teda strašně líbilo tam, tam sem teda ještě na to nesebrala jakoby čas, jo, že vyloženě my jako si sednem prostě na ten koberec, povídáme si o tom, vymýšlíme ty pohádky, ale prostě voni by to nestíhali rychle psát, já zase jim to chci jako trochu-, jo, se do toho taky tak nák jakoby dostat s nima a trochu jim dyžtak pomáhat, protože někdo je samozřejmě slabší, někomu to jde líp, jo, ale zlepšujou se postupně jakoby všichni, takže nikdo- jako nemáme tady nikoho, kdo by nám to nák zapisoval (smích) a to, takže, takže to zatím jako ne, ale aspoň slovně, no. Takže tak (smích).

Koukáte třeba i na cizojazyčné pohádky?

Vyloženě jako... ani při tom čtení se snažim ani jako na ty pohádky teda jakoby nekoukat, takže... jestli oni jako koukaj... to spíš si myslim, že třeba jestli při angličtině, třeba nějakou jako zrovna-zrovna jako v angličtině třeba nepoužívaj pohádku, to si myslim, že spíš, ale my teda jako v tom čtení jsem to ještě nepoužila, ale tak jako může to být taková jako dobrá ta- změna trochu (smích).

Využíváte bajek, pohádek či prvků imaginace (např. motivy z pohádek, dramatickou výchovu, hry, fantazii) např. při uplatňování průřezových témat, v běžné výuce nebo třeba v záležitostech primární prevence?

Tak určitě. Ono to jakoby na- navazuje to- co se týče třeba těch témat, tak my třeba teďka probíráme teda ve čtení zrovna pohádku a zrovna právě i probíráme v češtině osnovu, jo, takže tam už prostě jakoby tvoříme i tu pohádku a jde to vlastně- jsou to takový ty mezipředmětový vztahy, že to jde z předmětu do předmětu á jako, jo, že vyloženě to není, že bysme měli jenom ve čtení a teďka probíráme pohádku, ale probíráme to právě i v té češtině, kde zase tvoříme ty pohádky podle té osnovy, říkáme si i odstavce a tak dále, takže to určitě jo, a chtěla jsem právě ještě něco říct a teď jsem to zapoměla. Ještě jednou tu otázku (smích).

(zopakování otázky)

Jo, já jsem si právě teďka vzpomněla k té dramatické výchově. Dramatickou výchovu teda jsem zatím jakoby za ten rok a půl- za ten rok a dva měsíce vyzkoušela jednou a úplně mi to stačilo, jakože... vyloženě asi nemám moc dramatickou jakoby třídu, jo, my teda používáme- trochu by se to- asi ta dramatizace tam je- ohledně třeba vyprávění, že někdo je vypravěč, že jo, někdo jakoby čte určité úryvek, ale nějak jakože nedáme k tomu takovej nákej ten příběh ještě jako tím tělem a neděláme divadlo, neděláme-, jo, nevytváříme nic takovýho. Jako čtou to, to jsou- to je hrozně jakoby baví, že někdo je vypravěč a teďka prostě tenhle čte tohle a tohle, pak to dycky musíme ještě prohodit, protože jinak je hrozně jako: „*Jéžiš, pani učitelko, já chci bejt ale taky tohle-*“, no no no, přesně tak, *-je to hrozně nespravedlivý a já jsem nebyl a-*“, jo, takže my to dycky jakoby prohodíme, že vopravdu to skoro znaj už nazpaměť, to je hrozně jakoby baví, ale zkoušela jsem s nima vyloženě i jakoby třeba to divadlo, že bysme to zkusili i zahrát, á tam-tam jsem ještě em, jako chystám se to zkusit spíš s těma čtvrtákama asi ještě byl ten věk jako minulej rok malej, druhá třetí třída. Ještě na to vyloženě nebyli vyspělí. Prostě je to nějak... Je to nechytlo, zbytečně se jakoby styděli, jo a-, nevím, musím si ještě přesně jakoby najít jak-jak na to, aby je to chytlo (smích).

Já jsem teď u diplomky měla v ruce knížku, myslím, že se jmenuje „Hrajeme si s pohádkami“, pokud si dobře pamatuju, že tam měli třeba taky Perníkovou chaloupku, ale to bylo, že si třeba ve třídě nebo v mateřské škole - nevím, asi se to dá přizpůsobit i starším dětem, vytvořili jakoby les, jako překážkovou dráhu, nějaký zvuky pustit třeba z kazetáku k navození tajemné atmosféry toho lesa a pak třeba ochutnávali i perníček, že vyloženě měli takhle nějaký příbuzný aktivity, rozvíjecí...

Ale to je docela dobrý nápad, teďka až budou Vánoce (smích).

Jo, myslím, že se to jmenuje „Hrajeme si s pohádkami“, tak na to můžeš zkusit mrknout, když budeš chtít...

Jo, vydrž, já si to napíšu. No, já právě dycky jdu do tý-do tý nějaký literatury a prostě tam si hledám a-, příručku pro učitele a-, jo, snažím se jet vopravdu, aby to tak bylo správně. Jako s tímhle ještě zkušenost jakoby nemám, no, to se spíš zaměřuju-, „Hrajeme-?“

-si s pohádkami.

Tak uvidíme. Tak to já zjistím (smích).

6. Vysvětluješ někdy něco (nějaký problém, téma, ...třeba ten rasismus nebo xenofobii apod.) na pohádkovém příkladu (na bajce)?

Tak na bajkách určitě, že jo, tam-tam jako v těch bajkách je to tak nějak jako, že to jde samo (smích), ale to mám jakoby velice ráda. Na těch pohádkách, to my spíš právě si říkáme tak, jak by to mohlo bejt třeba jakoby líp, třeba jsme to zavazovali, teďka jsme vyřešili i jakoby konflikt v českým jazyce, a tak jsme třeba i z té pohádky jako nějak... vybírali konflikt nebo jsme si ho vytvořili a jako říkali jsme si to vyřešení konfliktu třeba na té pohádce. Ale jakoby vyloženě jinak-... jinak nevím (smích). Já už nevím (smích).

7. Praktikuje te na vaší škole nějaké rituály související s pohádkovým světem, s fantastikou (např. rej čarodějnic, vynášení Morany, Mikuláš, ...)?

To maj právě spíš v družině, si myslim, já právě s tím ještě nemám jakoby moc zkušenost, ale mně se třeba líbí, že tady vůbec na ty vesnici si myslim, že těch akcí maj i jakoby hodně vesnických, jo, ty pocházíš z Krakovan nebo?

Ne, trochu mimo, já jsem teda z (*), ale chodila jsem do školy do (***), tam třeba to vynášení Morany jako bylo i Mikuláš a rej čarodějnic...**

Já si myslim, že v družině to maj jakoby určitě, že tam jakoby i vyráběj. My vyloženě máme takový ty základní tradice, my třeba když se blíží nějaký svátek, tak o tom svátku si teda jakoby povídáme, proč ten svátek je, proč jsme doma, ale spíš jako-, my třeba ve třídě hodně jakoby prožíváme hlavně ty Velikonoce a Vánoce, jo, že voprawdu ty tradice, i si vytváříme vlastně adventní věnec, kde si prostě tu svíčku- a jsme prostě ticho- a zapálíme si a-, to si vždycky užívám, že voprawdu alespoň ta minuta jakoby ticha (smích), takže to jako nějaký jakoby určitý tradice jo, ale tyhle-, vim že třeba, co se týče těch pohádek, tak tohle voprawdu většinou oni- tuším, že tady právě dělaj i třeba pohádkový lesy, že právě tyhle vesnice i v okolních vesnicích vim, že právě vod kolegyněk třeba znám, že jako tam jdou, že tam jsou zapojený a že třeba právě i v těch kostýmech a tak dále, ale já s tím teda zkušenost jakoby nemám, protože jak nejsem vodsad', tak jako na tyhle akce mimoškolní moc jakoby nejzdím, takže jenom na takový ty základní, jako je třeba karneval přijedu a rozsvěcení stromečku a to je jako to-. Takže oni jako to maj, ale maj to spíš jako mimoškolní aktivitu vod družiny po vesnici, jo, kde vlastně maminky krakovanský a vůbec i učitelky tady, co žijou v Krakovanech (em) do toho jdou a vytvářej to pro ty děti. Ale já s tím zkušenost nemám.

A co si myslíš, že tyhle rituály dětem dávají?

Noo, tak, kdyby se jim asi nevysvětlilo, třeba ta Morana, ehm, kdyby se jim to jakoby nevysvětlilo, asi vo co de, tak si myslim, že by z toho neměli nic, jo, ale tím, že vlastně člověk jako jim řekne, proč to tak je, a vlastně ještě jim to připomene takhle v tom-tou praktickou, že voprawdu si ji vytvoří a potom jakoby jdou, tak-tak to si myslim, že jim dá hodně a že jim to dá i takovej ten všeobecný rozhled, jo, že to vlastně není jenom, jó, je svátek, jsme doma, ale vim proč jako ten svátek je, proč je to třeba svatý Václav a tak. Jo a už jako že voprawdu takovej ten všeobecný rozhled, že prostě... že vědí.

8. Co soudíš o využívání pohádek (*pohádkových motivů, nadpřirozených bytostí*) coby prostředku k odstrašení dětí od něčeho nežádoucího-?

Hmm, jak se jakoby třeba straší: *Přijde na tebe čert*. Třeba. Takhle? (smích) No (smích). (pauza) Já vyloženě to jakoby nevyužívám teda, jo, ale- tohle si myslim, že tyhle věci se používaj hlavně na děti jakoby v tom- voprawdu ve školce, že tam to ještě funguje, že jo, tady už prostě- už by kroutily hlavou, že vůbec věřim na čerty, že jo a na Ježíška, i když někdo jako je pořád ještě-, jo, oni to jakoby vědí, že to neexistuje, ale stejně jsou jako na rozpacích, jo, že pořád jako čekaj a koukaj jako to-, eh, já nevím no, vono... vono to je těžký. Na jednu stranu... přemejšim právě... jako nás určitě rodiče taky strašili a nejsem jako nějak psychicky na tom špatně (smích) a že bych si to nějak pamatovala, jo, takže vono zase vodsad' podsad', člověk s tím musí jako trošku umět jako ehm asi pracovat, jako zas úplně vyloženě znám děti, který prostě se až počůraj, že maj vyloženě jakoby strach, em, a začnou i koktat, že jo, to prostě všichni už znaj i z článků, z internetu, jo nebo to, takže to už je jako příliš, ale zase vyloženě když eh-, třeba, dám příklad: moje sestra třeba vůbec neměla jakoby pud sebezáchovy a uhlídat ji-, rodiče říkaj, že byl prostě zázrak. Jo, že-že pořád za ní museli a ona-a ona někde spadla a stejně tam jela znova po těch schodech na koloběžce, jo a prostě- a i když jako ji drželi zkrátka, tak stejně ten pud sebezáchovy neměla a stejně si prostě d'ála, co chce, takže tam vyloženě pak museli třeba nastolit tohle (smích)- tenhle způsob, kde vona prostě toho čerta se bála, ale jako nějak to na ní nezanechalo-, takže já si myslim, že když si člověk jako

dokáže-dokáže pracovat, nepřehání to, tak proti tomu jako vyloženě teda nejsem. Když jako to dítě... záleží na dítěti, záleží na psychice toho dítěte a to si myslím, že každé jakoby rodič by měl vědět a učitel si fakt neumím představit, že bysme děti takhle strašili, teda. Můžeme je strašit ještě, že třeba jako Ježíšek nepřinese žádné dárky. To už jsem teda asi minulej rok i řekla jakože, že to by teda to-, a třeba i ze srandy řeknu a „*dneska přijde čert, takže si sbalte spodní prádlo, ponožky, kdyby vás jako sbalil, tak ať jako máte ty základy*“ (smích), třeba těm dvou rošťákům, jo, ale to je spíš takový, jako že oni se teda zasmějou a jako jinak vyloženě jako ne. Myslím si, že tohle spíš-, že na tohle musí být i škola jako sama o sobě opatrná, že jo, že tohle spíš si můžou dovolit ty rodiče, že si prostě zaplatějí nebo pozvou si prostě toho čerta domů, když vidí, *ty seš prostě* a von dyžtak-dyžtak se jenom rozbrečí, ale bude aspoň v pohodě, že jo a-a to. Takže to si myslím, že spíš ty rodiče než jako ta škola. Ta škola to dělá jako vtípně, jenom aby-, aby věděli-, škola dává najevo, že ví, že vlastně ten čert jakoby je, že je ten Mikuláš, že se jakoby slaví, ale-, ale není to jako- (smích).

A co využívání pohádek jako efektivního prostředku motivace či jako efektivního prostředku k názorným příkladům („Co jak dopadne – co se může stát, když ne/uděláš to a to...“) ve vedení dětí?

Tak co se týče jakoby té motivace, to si myslím, že ta motivace je trošku právě na těch obrázcích, těch malých, že vytváříme nákou tu pohádku, jo, že jakoby trošku-, že je trošku jakoby motivuje, tu pohádku vymejšlet, a pak jsou i sami jako překvapení, že tu pohádku dali dohromady, že vlastně vymysleli pohádku, aniž by to byla pohádka, která už je vymyšlená, protože když takhle jako řekneš dětem prostě vymyslete pohádku, tak ta pohádka je většinou úplně stejná, jako ji prostě znaj, akorát že vymění-, já nevím, že místo princezny bude třeba vodnice, jo, ale jinak jakoby ten děj té pohádky je prostě úplně-úplně stejnej. Tady právě alespoň jakoby motivuju tím a snažím se právě do toho zasahovat, aby ta pohádka byla trošku jiná. Abychom vopravdu vymysleli pohádku svoji, takže to je jediný, co asi k té-k té motivaci a jinak to druhý, já si myslím, že to je všechno jako v té komunikaci, no, že... s tím dítětem. Že prostě... (smích) s tou komunikací se nejdál dojde (smích).

Ted' tu mám další otázku, jestli to využíváš. Ted' jsem se ptala, co si o tom myslíš, jestli to prostě má nějaký účinek to učení se příkladem, třeba když je to pohádka o Smolíčkovi, jakože nesmí otevírat cizím lidem, jestli to jako má nějaký-

-tak určitě to má svůj význam, to je právě všechno, co se na tu- na tu dnešní dobu to jde i zavýst, že jo, to právě- a tuším, že to právě byla zrovna tahleta pohádka o Smolíčkovi, že jsme pak přišli právě na to, na to, co-co je správně a co-co je špatně. Že vopravdu brát si prostě ty bonbóny vod těch neznámých lidí, jo, že opravdu držet si odstup, když zastaví auto a chce poradit, kudy má jít a některý to prostě- a ono je to i baví, ono je hrozně baví, že prostě si povídaj, že nepíšou, oni si myslej, že se neučej, přitom se jakoby učej, že jo (smích), jo, takže to jsou, to jsou vždycky moje nejlepší metody, dycky na ně něco zkusim, to je prostě- to je... začínající učitel, že jo, dycky jako, přijde mně, vo něčem se učíme a já řeknu: *jo, to zkusim*, že jo (smích). Tak já to dycky jakoby vyzkoušim a jestli to funguje, jak to vůbec jakoby je, protože co si budem povídat, někteří profesori vůbec nemaj zkušenost (smích) s praktickou jako-, ale-ale je to tak, že jo, to... prostě někdo v té škole nikdy nebyl, ale myslí si, že je to tak dobrý, takže... takže proto to já dycky nejdřív vyzkoušim a pak-pak uvidim, jestli to je- je možnost vůbec dál jako propagovat a dělat, no, takže-takže takhle. Jakože, že určitě, určitě si z toho můžeme jakoby vzít a dál pokračovat vůbec v té konverzaci nebo další i práci s těma dětma.

9. Jak vnímáš pohádky z hlediska jejich účinku na děti?

Jak který no, to je... vidíš, ted' se dostáváme, že musim přemejšlet ještě nad těma názvama těch-těch pohádek (pauza). Já si myslím, že jakoby pohádka vyloženě, i když je třeba i zfilmovaná, tak jako ten účinek nebo vůbec, to co maj splňovat, tak jakoby určitě splňuje víc, než když jim pustíme

film nebo nějaký seriál, že jo, takže myslím si, že ta pohádka ať už je jakákoliv, tak přece jenom jako... už jenom to, že je to pohádka, tak i-i jakoby to dítě ví, že třeba takhle by to ve skutečnosti jako nebylo nebo že by to bylo, ale že to skončí jakoby dobře, že ví, že je to pohádka a že už ví, že prostě jako v té pohádce ten-ten konec je vždycky dobrej. Jo, takže vyloženě jako, ať už je jakákoliv, tak si myslím, že prostě pohádka v tom vývoji toho dítěte určitě jako zapotřebí je, no. Ať už kouká na jakoukoliv.

A myslíš, že má na současný děti nějaký výraznější vliv?

Já si myslím, že dost... Myslím si, že na jednu stranu jim to může jakoby rozvíjet fantazii ta pohádka, myslím si ale, že to je taková ta čtená pohádka, kdy prostě rodiče si vezmou tu knížku do postele a ehm, vlastně si to dítě jako představuje, asi jak ta princezna vypadá, popřípadě se podívá, jak je tam nakreslená, dělá si srandu, *je vona má tady velké nos* a jakože není moc hezká ta princezna a tak, ale vyloženě z filmovejch pohádek si nejsem jakoby jistá, že by měli-, vůbec teďka z těch novodobejch, že by-, že by to v nich něco rozvíjelo, spíš je to takové to zabítí času. No, spíš tak, jako zaplácnout čas – *teďka mě neotravuj, já jdu vařit a ty se tady koukej na pohádku*, ale přitom jakoby čtení jo, že jim to rozvíjí tu fantazii, že jim to podporuje nějaký ten vývoj, a i když prostě ty rodiče jako tu pohádku čtou, tak to dítě se ptá na další a na další otázky a ta komunikace i mezi tím rodičem -ehm a dítětem, což někdy jakoby vážne, jo, že vopravdu ten rodič se prostě tomu dítěti nevěnuje tak, jak by měl, tak si myslím, že určitě. Ale ta filmová, vopravdu, to bych ještě musela asi dlouho-, jakoby něco-, něco možná jim to... Nevím. Myslím si, že vopravdu ta čtená. Ve čtený jo, ale v tý filmový-, si myslím, že bez toho by klidně přežili.

10. Souhlasila bys s tvrzením, že pohádky jsou pro současné děti důležité, potřebné?

Hm, tak co se týče hlavně těch čtených, tak určitě ano, že jo, ehm, jak už právě jsme říkaly, ta pohádka prostě- oni potřebujou vědět, že to může skončit i dobře, ať je to cokoliv. Tak ehm, ta pohádka tam je nějaká třeba i ta zápletka, je tam i něco napínavýho, může tam bejt něco třeba i brutálního, ne zrovna teda tady tyhle knížky (smích), ale stejně-stejně to jakoby dopadne dobře. Takže – to si myslím, že je hlavně pro ně jakoby opravdu důležitý, že opravdu vědí, že všechno prostě zlý je pro něco dobrý a tak.

11. Jak je to u vás s nadpřirozenými bytostmi – víly (Zoubková víla), čerti, Mikuláš, anděl, Ježíšek, Santa (ano-ne)?

Já jsem vyloženě taky jako na toho českýho teda Ježíška s tím, že ale zase, ten Santa je prostě kolem nás, takže oni musejí vědět, co ten Santa je, jo, teď jsou prostě ty ozdoby i s tím Santou (smích), jak maj prostě žebřík, že jo, se Santou právě na tom balkonu (smích), u nás teda to právě jakoby maj v místě bydlíště u rodičů a ne zrovna voni, ale sousedi, takže když tam vytasej prostě toho Santu, tak stejně jako-, je fakt, že- a to už jsem snad i nějaký dokument snad viděla, že souhlasim s tím, že kdyby člověk se zeptal toho dítěte, jak by si představoval Ježíška, tak on ho hrozně přirovnává k tomu Santovi, jo, že ten Ježíšek je prostě nějaká- že nedokážou ehm, jakoby říct, jak by ten Ježíšek podle nich měl vypadat, protože přece jenom ten Santa je prostě jako, že jo, vidíme ho a je to hmotná věc, jo, za to Ježíšek- tam to je trošku jakoby ta fantazie, jak si asi myslíme. Ale jinak, co se týče tohohle, tak jako mně se to hrozně jakoby líbí ty tradice a ty tradice si i jako s těma dětma, to už asi zase mluvím o něčem jiným, já dycky jakoby mluvím, mluvím a pak jako dycky-dycky to (smích), ale jinak ta Zoubková víla je roz-rozlehlá všude, to-, a je fakt, že jsem poprvé Zoubkovou vílu slyšela až tady. Protože u nás se to-, jako já teda pocházim - u hranic jsme bydleli, a tam se vůbec tohle- třeba už to tam je taky, jo, ale za nás se- vim, že třeba někdo jako ty zuby jako sbíral aspoň do krabičky, to snad i mamka chvílku dělala, ale už je asi vyhodila, jo, že jako vyloženě-, protože jsem pak jako ukazovala všem, že ten zub mi jako spad, že jo, nebo že jsem si ho dala pryč, tak babičce jsem mohla ten zub ukázat, ale že bych si ho dávala pod polštář, a ta víla mně tam něco zanechala... ale zdá se mi to teda pěkný. Jo, zdá se mně to pěkný a nemyslím si vyloženě, že by to pro to dítě znamenalo, že- že jako další mu dáváme do hlavy něco,

co neexistuje. Ježíšek taky neexistuje, že jo, ale ty děti prostě i když jsou v té čtvrté třídě, tak pořád jako na něj-, tušej trošku, někde v rodinách jsem zjistila, že nastolili to, že třeba řeknou, že rodičům už třeba Ježíšek dárky nenosí, ale že jenom jakoby dětem ehm, že vlastně, protože třeba přicházej na to, že dostávají dárky třeba od babiček rodiče a tak, ale ty děti si stejně pořád jsou jako tak na vázkách, jestli jako je Ježíšek nebo není, ale ty Vánoce-, jako já sama se těším ještě na Vánoce, i když jo (smích), já ráda nakupuju dárky, ráda je jakoby dávám, jo, a my teďka ještě jsme-, to je zase jakoby mimo, jo, to mě dyžtak stopni, ale my třeba jsme teďka nastolili- s rodinou si dáváme dárky za stovku a někdy to je docela problém teda za tu stovku jakoby sehnat, ale jsou to hrozný jakoby srandy, že to vyloženě bereme v rámci humoru, protože kdo prostě si- takhle jsme se akorát předháněli, jo, zbytečně jsme jakoby utráceli, tak já hrozně jak na ty-na toho Ježíška- to se dycky jako zasmějem. A jinak co se týče těch dětí, já si myslím, že je to tak jakoby i správný i- i my – i my dospělí jakoby máme-máme rádi tyhle ty tradice a vůbec tyhle ty nadpřirozený jakoby bytosti, takže já si myslím, že čert, Ježíšek, tyhle ty vůbec ty český tradice, že by určitě se zachovat-zachovat měly. Problém je pak, když v té škole je někdo, kdo třeba Vánoce neslaví, tam už je to takový...

Jak to potom jakoby řešíte, když ve škole to máte nějak nastavený a doma to maj děti jinak?

No, já naštěstí to tady nemám, jako a jsem vyloženě jakoby ráda, protože já jsem na tohle hrozně jakoby opatrná, samotný jsem třeba řešila i třeba Den matek, někdo maminku má, někdo nemá už tady, jo, i Den otců se teda nějak už-, někdo ho drží, někdo ne, jo, takže tam už taky jsem teda pak byla jakoby opatrná, zdali jako vůbec to říkat, že ten den jakoby je nebo není. Jo, takže tam jsem na to dost teda jakoby opatrná. Ehm. Nevím no, fakt jako, fakt bych to asi musela jakoby mít, jo, já vím, že to bylo v naší třídě – když jsem chodila na základku, takže tam byl chlapeček, který ty Vánoce prostě neslavil. Jo a i odmítal jako něco na ty Vánoce dělat, vyrábět a tak dále. Takže učitelka vyloženě měla pro něho dycky náhradní jakoby úkol, náhradní věc, kterou vyráběl nebo kterou kreslil. Jo, což... no, jako on sám ale to vyžadoval, jo, když... vyloženě nevím, jak bych se-, no, to bych si zas musela něco přečíst a-, jo (smích), jak se-, jakoby jsem ráda, že jsem se s tím ještě jakoby nesetkala. Takže... to už je pak... Takže jo, jsem jakoby pro (smích).

A do jakýho věku si asi tak myslíš, že by to rodiče měli... nebo že by to mohlo jít?

No, to je-to je otázka, no, já si myslím, že to je dost individuální, že záleží jak který dítě, jak je jakoby na tom mentálně, jo, vyloženě že někomu je sice prostě deset, že jo, ale pořád má prostě takovou tu fantazii a-, moje babička dycky říkala, *jdeš do školy, musíš se to dozvědět, Ježíšek neexistuje*, protože říkala, *stejně přijde do školy, tam se mu akorát budou vysmívat* (smích), že-že jako on pořád věří na Ježíška, proto minulej rok, i když to byli druháci třetíci, jsem teďka nevěděla: *věřej nevěřej*, jo, takže teďka jsem se pořád- a na štěstí jsem teda ráda, myslím si, že polovina třídy nevěří, ale vůbec mně to nikdo jakoby nevzal, když jsem se o tom Ježíškovi bavila, a vyloženě jsme to hráli, jakože teda existuje eště, protože jsem si říkala, *no přece nebudu já, která jako to někdo teda prozradí a jako ho-*, že jo, já si myslím, že by to měla bejt hlavně rodina, jo, že ta rodina by to měla jakoby vysvětlit, aby to dítě nepřišlo zklamaně domů a *pani učitelka nám lže a řekla tohle a tohle a tohle*, jo, takže vyloženě si myslím, že to je na té rodině, aby jako to- to řekli a nevím no, kdy já bych to svému dítěti jakoby řekla. Je fakt, že v té první třídě někdo holt má ty sourozence a ty sourozenci to prostě vy- jako řeknou, jo, a je fakt, že prostě tím nástupem do té školy... to někdy jako může prasknout, no (smích). Tak jako nevím, nemám- to už musí prostě ta rodina vycítit jakoby sama.

V čem podle tebe můžou pohádky nebo i víra v nadpřirozené bytosti děti pozitivně ovlivnit?

Noo... tak určitě je to jakoby pozitivně-pozitivně ovlivní. Ale přesně v jakým... no tak vůbec jakoby celkově, i v tom- i v tom myšlení, že jo, oni děti se prostě-, už je září, už je říjen teda, ale děti už se těšej na Vánoce, že jo (smích), jak už jako ohledně jakoby dáreků, tak i vyloženě na prázdniny, ale... (pauza) jak říkám i jakoby i tu fantazii trošku jakoby podpořej, že prostě každej si

jako představuje toho svýho čertíka, toho svýho anděla a... vyloženě i toho Ježíška jakoby sám, takže určitě to tu fantazii i rozvíjí, myslim si, že to i nastoluje takovej ten jako ne-ne milující přístup, ale takový to chování, jo, že třeba Vánoce prostě – svátky klidu, rodiny, sejdeme se celá rodina, jo, takový to jakože ten žádnej-, i když někde třeba ten stres je, ale že jakoby že klídeček, že jo, užíváme si jakoby ty Vánoce a je to v takovym tom poklidu, jo, že vyloženě ten stres si myslim, že v tý dnešní době, jde i na ty děti a tak si myslim, alespoň doufám (smích), že o těchletěch jakoby svátkách nebo o těchletěch jakoby těch tradicích to je trošku jakoby jinak.

12. Co soudíš o absenci pohádek v životě dětí (když se v rodině nečte, nevypráví, nesledují se pohádky v TV, ...)?

Prostě to je vyloženě... je hrozný, a člověk když to právě třeba vidí na dětech, když jdou do zápisu. A na zápisu, když vám prostě řeknou, že ehm-. Vono to je taky teda- vono hodně ve školce, jo, ve školce to ty děti jakoby hodně pochyťej ty pohádky, ale jsou i tací, kteří maj třeba sourozence, do školky chodí třeba až poslední rok, a za poslední rok se prostě jakoby všechno nestihne a pak záleží na těch rodičích, to je- ta rodina by vůbec měla mít jakoby sílu na to, aby vlastně předala alespoň nějaký ty základní pohádky těm dětem. No, je to hrozný. A hlavně třeba to vyprávění, voni prostě tím, že tu pohádku znaj, tak daj aspoň nějakou souvislou větu do kupy. Když prostě rodiče nevyprávěj ty pohádky ehm, vyloženě teda... většinou ani nečtou, když už nevyprávěj, tak většinou ani nečtou – to dítě nedokáže dát souvislou větu jakoby do kupy, nedokáže o ničem jakoby vyprávět, když teďka-, jo, a myslim si, že i díky tomu třeba vznikaj nějaký ty vadový jakoby řeči. Jo, samozřejmě jako to je, to je můj jakoby čistě-čistě názor, vono samozřejmě tam bude i toho víc, jakoby těch věcí, kvůli kterým to dítě nějakou tu vadu té řeči má, ale myslim si, že vyloženě to je vo tom, že dítě, kdyby pořád povídalo, nějakym způsobem by komunikovalo s tím rodičem, tak-tak by to bylo trošku jiný. Protože mně přijde, že v dnešní době se to hrozně roz-, jako že tolik prostě dětí s vadou řeči nebylo. Voni jdou do první třídy a voni prostě jim vůbec není rozumět. Jo a to je třeba ale zase, já si prostě myslim, že to je zase o tom přístupu tý rodiny, že školní prostředí neudělá všechno pro to dítě, přece jenom těch dětí tady máš prostě hodně, ať je to malotřídní škola nebo není malotřídní škola, tak těch dětí je hodně a ten učitel i kdyby se rozkrájel, tak všechno těm dětem prostě nedá. A do tý hlavy prostě ani nenatluče, že jo, jak se říká. Jo, a když prostě třeba, já osobně jsem měla teda taky, mně vůbec nebylo rozumět, a já si pamatuju doteď, to člověk jak si pamatuje takový ty negativní prostě- si pamatuju doteď, jak pořád mamka: *cože, co říkáš?* Ona se mě pořád jakoby ptala *a teďka se uklidni a teď mně to řekni* (smích). A mě to hrozně rozčilovalo, protože ten mozek věděl, co chce říct, ale oni mně nerozuměli. Já chodila teda na dvě řeči a chodila jsem už od čtyř let a teda musim říct, že jsem za to hrozně ráda. Protože ono prostě než ty zuby vypadaj, že jo, jo, teďka oni šišljaj, protože jsou bez zubů, teďka neuměj ale vůbec jakoby mluvit, jo, teďka už se to těžko, jako těžko se to srovnává, hlavně je to prostě- to je maraton, že jo, to není prostě, že ze dne na den najednou začne jako mluvit, to je prostě-, já jsem chodila taky ke dvěma (smích). Jo, ale to už prostě vidíš na těch rodičích, kdy prostě třeba někdo přijde jakoby k zápisu-, někdo jo, někdo to řeší, *ano – chodíme na logopedii, chodíme sem a sem*, a někdo – *no my jsme se objednali už na logopedii, objednali*, když už prostě za půl roku má jít do školy a neumí tohle tohle vyslovit, jo, je to-je to těžký, no. To si myslim, že ta rodina je jakoby základ, no že, že tak, no, to už jsme asi zase někde jinde, že jo (smích).

Takže nějak ten vývoj tím může být ovlivněnej?

Určitě jo, hm.

13. Tak teď bych zabrousila asi trošku do prevence. Jak vůbec třeba prevence u vás ve škole probíhá? Máte třeba školního metodika prevence?

No, takhle, tak určitě tady... teď přemejšlim, že ono to určitě bude mít na starosti nějaká paní učitelka, že jo, ale-ale vyloženě, že-že by... vim, že výchovný poradce je, myslim, že paní učitelka Lehká v družině, ale fakt bych jako asi kecala, protože vyloženě že by tady měl jako nějak jako svý

místo a vyloženě třeba s těma dětma jako pracoval, to teda jako ne, jo, to je vyloženě asi jako kdyby se něco dělo nebo že to-že musí být.

A třeba nějaký preventivní programy od nějakých externích preventistů?

Vyloženě si nemůžu teda jakoby vzpomenout, ale je možný, že jakoby maj a zrovna prostě minulej rok jakože jsem to nechytla, já si myslím, že na tohle jsem tady hrozně jakoby krátce, abych mohla jakoby posoudit, jo... tak nevim, no. Myslím si, že ta prevence je hlavně jakoby v tý první třídě, že tam-tam se jako i ten učitel jakoby zaměřuje, jo, vim, že třeba takhle jak se člověk takhle baví s paní učitelkama, tak třeba, že paní učitelka je třeba špatná, že neznaj základní pohádku tuhle a tuhle a že si teda o ní povídaj a že ty děti i-i ten rozhovor a začínaj komunikovat a vůbec dávat souvisle-souvisle nějaký krátký věty jakoby do kupy, ale... ale vyloženě, že by jako někdo... to nevim, fakt nevim.

A co třeba problém šikany například na Ošklivém káčátku a tak podobně, využíváte?

Takhle, jako to my to všechno jako vždycky zakombinuju, to i třeba jsme si teďka ukazovali právě i na tom konfliktu, jo, to i právě třeba dostanou určitě konflikt právě na papírku, a trošku teda tý dramatizace jako tam bylo, měli prostě určitě čas jako ten konflikt teda sehrát a my jsme hádali, o jaký konflikt šlo, a oni měli vymyslet, jak ten konflikt by vyřešili. Jo, takže jako prevence určitě, co se týče tý šikany, ale myslím si, že je to spíš prevence-, myslím si, že za prvé ještě se to tady jako neobjevilo, teďka v tuhle chvíli, že nic takovýho jakoby tady není ehm, jak jakoby šikana, tak vůbec nějaký jakoby vyloženě konflikt, že by spolu nemohly třeba dvě děti být, někde to tak třeba je, co jsem třeba mluvila tak na jiných školách, že prostě dvě děti nemůžou být spolu ve třídě, jo, a pak-, na malotřídní škole je to docela problém, že teda buď jeden musí jakoby odejít vůbec, anebo třeba propadnout, ale to pokud jako ty-ty žáci mají vlastně ty předpoklady jít dál, tak to jen tak jako nejde, že jo, ale... jako jo, tak co se týče-, to já si zase myslím, že v rámci zase té komunikace je teda ta prevence. Ta komunikace a vůbec jako ten rozhovor s těma dětma, ale jinak jako vyloženě, že by... tak přemejšlim, co jsem měla jakoby minulej rok (smích), minulej rok jsem d'ála akorát jako prevenci na čištění zubů (smích), na kazy a tak, že jsem byla jakoby na školení a to jsme d'áli jako vyloženě, že třeba jakoby projektovej den, jo, takže prevence na tohle, ale přemejšlim pořád jako aby to dávalo smysl k těm pohádkám a jak to jako to... nevim, teď mě asi nic jinýho nenapadne.

Co soudíš o efektivnosti využívání pohádkové látky v prevenci rizikového chování?

Tak určitě, já myslím, že smysl to má a hlavně je to dobrý ukázat to na nějaký-, i kdyby to bylo právě to- ta kačenka nebo něco, cokoliv jako ta praktická věc, že jo. Tam prostě když-, je jedna věc jako si o tom povídat a to je druhá věc, někdo zase jedním uchem sem, druhým tam to může dojít, takže určitě pokud to jde prakticky takhle ukázat, i v rámci třeba tý dramatizace, tak určitě jo. Určitě jsem pro.

Využíváš třeba pohádky při učení dětí, jak vhodně reagovat v potenciálně nebezpečných situacích?

Hm, to si myslím, že právě dost jakoby opakuje s tím chováním právě třeba do toho auta a tak, jakože (smích), jo, že dost jako že mně to přijde dost podobný a o tom jsme právě mluvily, že to navážeme i na ten dnešní svět.

A jak to třeba probíhá, nějaký příklad?

To bylo právě, já si myslím, že to byla ta pohádka, jakoby teďka-ťed'ka ten- co jsme to – o Smolíčkovi, kdy vlastně jsme si tu pohádku jakoby přečetli a následně jsme se jakoby bavili ehm, následně teda- to jsem byla i překvapená, že do toho byli i jakoby... lidově řečeno jakoby zažraný (smích), nevim, jak to mám, jo, jak to mám jakoby říct a... že vyloženě teda jak už dávali i svoje-svoje jakoby názory, tak jsme si to pak teda- já jsem sice říkala, že tu dramatizaci jakoby moc nepoužíváme, ale my opravdu jako třeba nákou tu minutovou scénku, ale jako nepoužíváme to vyloženě jako- tu dramatizaci si třeba představim nějaký jako představení nebo nákou jako scénku

jakoby delší ehm, ale třeba že jsme si to zkoušeli i jakoby zahrát, jo, ale tam vyloženě spíš nehrajou jakoby děti, ale třeba jenom já (smích). Že vyloženě jakoby, je třeba jakoby lákám nebo tak a oni jako akorát se maj správně zachovat, že jako do tý dramatizace to asi de, to jsem ze začátku asi řekla špatně, dramatizaci jako používáme taky v tý výchově, ale-ale každé si pod tou dramatizací představí něco jinýho. Já si představim prostě takovej nákej, že sestavíme nákou scénku desetiminutovou a (smích) a ta mně teda nešla. Takže asi tak.

Povídáte si s dětma o problémech a nebezpečích, která jim mohou hrozit, ale i třeba o tom, jak se můžou aktivně bránit, když už něco takovýho nastane?

Určitě, jak se zachovat, co dál, jo, jak pokračovat a to maj i ale děti v prvouce, když jsme měli prvouku minulej rok, tak vůbec celkově i třeba na první pomoc, že jo, co udělat, co musíš jakoby říct do toho telefonu, když voláš právě třeba tu ambulanci, jo, takže určitě, to i v rámci jakoby prvouky tak i v rámci třeba právě když si jakoby povídáme (ehm) ohledně právě třeba tahání těch dětí do auta, únosy a tak. Takže určitě, jak daleko pokračovat. Přičemž vlastně minulej rok právě se potvrdilo, že ty děti i docela jakoby poslouchaj, třeba když jim ujede autobus, tak tady na tý vesnici prostě ten další autobus jede třeba až za dvě hodiny. Jo, takže vyloženě ty děti ale nešly, že by se tady flákaly a rodiče by měli strach, protože je to vesnická škola a někdo ano, má telefon u sebe, ale někdo prostě ne a ty děti se vrátily zpátky teda do třídy nám říct, že jim ujel autobus, my jsme zavolali rodičům a rodiče vodjeli. Jo, je to takový to, jako trošku primitivní jako, ale-ale jo, jo, takže tak určitě, ve velký míře.

14. Myslíš, že třeba mohou některé pohádky působit na malé děti negativně? A jak třeba ty klasický nebo moderní...?

(smích) já teďka pořád myslim na ty Pokémoni (smích). Tak některý jako určitě, že jo, některý jakoby jo, ale tam už si myslim, že je to vyloženě spíš jako v rámci-v rámci toho psychologa a- jo, takový už jakoby spíš na tu jako psychologickou stránku toho dítěte, že tam spíš se může-může něco jakoby odehrát. Jo, tam... já nevím, no. Já si myslim, že ten názor se mně dost jakoby bude postupem času měnit, protože jakmile už ty děti budou vědět, anebo už vědí, právě co ta pohádka obnáší, co v té pohádce je, jak jakoby ta pohádka skončí, tak už tu pohádku přece jenom budou brát jinak než ty, kteří jsou prostě v první druhý třídě a ještě moc jakoby neznaj ty-tyhle co vyloženě ta pohádka jakoby je a vemou si třeba jenom to špatný z tý pohádky, co v té pohádce zrovna je, jo, takže je to takový... (smích) teď jsem se do toho jakoby zamotala. Takový... Myslim si, že určitě, ale jako co konkrétně, to ti asi neřeknu.

Můžou třeba negativně ovlivnit jejich chování nebo u nich vyvolat negativní pocity, třeba strach, úzkost?

Ehm... myslim si, že záleží, co samozřejmě-, kdo co bere jakoby za pohádku, někdo bere třeba i pohádku jakoby Sám doma, kde prostě už je to podle mě jakoby tak nák film, možná film pro děti, dobře, jo, ale někdo to třeba bere jako pohádku, protože je tam prostě to nesmyslný, padá tam prostě žehlička na hlavu, člověk by byl mrtvej, ale on žije dál, takže je to prostě- to berou jakože je to prostě pohádka a že oni jsou vlastně jakoby takový nadpřirozený bytosti. Jo, takže já si myslim, záleží jako jo- z úhlu pohledu- jak kdo bere tu-tu pohádku, no, třeba u toho Sám doma, tam si myslim, že by docela mohli-, kdyby někdo to bral jako pohádku, tak si myslim, že třeba zrovna v této pohádce, což si teda myslim, že je ale film už, tak určitě ano, jo, už jenom to, že by se třeba mohlo- když by byl třeba někdo doma sám, že jo, tak hnedka už by se mohl jakoby bát, bejt-bejt sám doma a tak nák jako si vymejšlet, co by se mohlo asi stát a- a tak. Takže myslim si, že některý určitě ano. Ale... no... některý jo (smích).

A všimla sis něčeho takovýho třeba ve třídě?

Vono je tohle právě... jako vyloženě v tomhleto mym ročníku, kterej jsem měla od minulýho roku, tak jako vyloženě... vyloženě... Já tady mám akorát toho jednoho chlapečka, kterej má rád úplně takový jako fantas- fantasmagorie, no (smích). Jo, že začíná jakoby od eh, když já to neumim

jakoby ani zopakovat, protože já dycky úplně jako-, a říkám *jee*, on se jakoby tak dycky zamyslí a z něho to de úplně jakoby to tak samo, on třeba- je to zrovna takovej ten typ, kterej se jakoby zamyslí a z té myšlenky sám jakoby nepude pryč. Jo, to znamená, že ty vyloženě z té myšlenky ho musíš vzít, aby vůbec pracoval. Jinak je vyloženě třeba schopnej tady jako přemejšlet v těch svejch myšlenkách a jako nedělat nic celou hodinu. Jo a vyloženě pak když třeba si jakoby povídáme a bavíme, tak on má hrozně jakoby rád tohleto vyprávění, takže on se dycky do toho vyprávění hrozně jakoby zapojí, jo, vyloženě právě až-až- (ehm) já to vyloženě neumím- neumím, já si to musím začít teda psát (smích) pro takovýhle příležitosti... neumím-, ale on prostě vyloženě od mimozemšťanů až-, jo, takový jako... no, neumím to vůbec jakoby zopakovat. To bys vyloženě jako musela bejt tady a jakoby vidět, že mě to dycky jakoby překvapí, že má vůbec jako takovou fantazii, ale ta fantazie, až si říkáš, že neví- jako mně to přijde spíš, že to má z nějakých her, než z nějakých pohádek a to je pak zase otázka druhá, člověk s nima není dvacet čtyři hodin a nevím, zdali je zblblej z nějakých- nebo prostě kouká na nějaký špatný pohádky, což si zase myslím, že kdyby šlo jenom o ty pohádky, tak zas to takovej vliv třeba na to dítě, pokud to rodiče jako- jsou v pořádku (smích), jakoby nemá, jo, ale tam vyloženě vidím, jak nějaká jako- jak kdyby prostě nějaká střilečka, nějaká prostě hra, kdy on najednou prostě veme penál a teďka tady začne střílet, u toho se jakoby směje, jo, člověku to přijde vtipný, ale pak třeba vidí právě, nebo vtipný – jako mně ne, ale dětem, že jo, a ve zprávách třeba pak vidí, že vopravdu přijde jako to dítě do školy a vopravdu to tam postřílí, to zas on to tak vážně jakoby nemyslí, jo, von má jako v sobě takovej ten- že jako tě bouchne, a už se ti omlouvá, jo, a takový to slušný chování a to má, ale má děsnou teda představitivost a děsně teda občas jako mně přijde taková... brutální představitivost, no, že to je vyloženě... takže myslím, že tam budou nějaký ty hry, že vopravdu jako jednou střilečka, jednou zase prostě vesmír, mimozemšťani a on to jako dycky dá do nějakýho toho kontextu a to, a poťetí mě zase jako překvapí, jo, von je takovej... Takže myslím, že to jenom pohádky vyloženě jako jenom nebudou mít vliv, no. Možná taky trošku, ale... myslím si, že větší vliv to budou mít nějaký ty hry a takový ty aktivity doma, mimo těch pohádek.

Já když jsem chodila třeba do nízkopraháče, tak mě zase zarazilo, když mi jeden desetiletý klučina řekl, že hrozně rád kouká na Dextra, to mi teda přišlo docela mimo...

Hm, ty jo. Tak mně teďka jsem slyšela docela i jakoby názor-, hodně tady koukaj i jakoby na Simpsonovi. Ty Simpsonovi taky jakoby sami o sobě-, přece jen to není pohádka, že jo, třeba přítelovi je dvacet sedm a kouká na to taky (smích), kdyby to byla pohádka asi nějaká jiná, tak by na to nekoukal, že je to spíš taková pohádka jakoby pro dospělé, pro zasmání, ty děti přece jenom... no.

Z některých, asi hlavně starších děl jakoby plyne... něco jako ponaučení, ty novější už mi moc nepřijdou...

Jak který no, některý jo a některý jsou vyloženě na nějak jakoby film, že jo, nějaká jako- vyloženě jako třeba parodie nebo to, že jakože Simpsonovi maj část jakoby z toho filmu, že hnedka je jasný, z jakýho filmu si brali inspiraci, ale v některých zase jako... no, je to prostě otázka názoru, no. To je... někdo jo, někdo ne, no. Vono je nejhorší, že potom některý dítě prostě nedokáže odhadnout, zdali je to v pořádku nebo ne, že jo, pokud by každý dítě mělo to, že by vědělo jako vodsad' podsad', tohle už normální není a tak, tak samozřejmě může koukat na jakoukoliv pohádku, ale tam... no. Anebo tam prostě třeba i takový úryvky pohádek jakoby v televizi, kdy prostě je to jako úryvek, je to sice rychlý, ale jo, kdy vlastně se tam honí myš-kočka? Že vždycky koukaj třeba na televizi, Líza a to, já na to moc jako, jo (smích), a jo, občas na to taky kouknu, jako to, vono to maj někdy docela vtipný (smích), no a to je taky teda jako brutální.

Takovej brutální Tom a Jerry. Připadaj ti třeba Tom a Jerry vhodný pro děti?

Takhle, na Toma a Jerryho jsem koukala už i já (smích), jo, já si pamatuju, jo, že jsem- jako... takže člověk jako neví, ale je fakt, že jsme na to koukali ježiš v jakým věku, když si to pamatuju,

tak to nemůže bejt zas tak jako-, jo, že si myslím, že spíš už jako ta pátá jakoby třída, že až vopravdu jakoby starší, jo, že vyloženě ne ty jakoby mladší, tam- to je vopravdu otázka názoru, někdo říká, že- že už jenom z těch pohádek, kde se neustále jakoby tlučou, když děti potom nepoznají, kde je ta stopka a kde jsou jakoby ty hranice, jo, potom jsou- prostě ty děti se starají o ty zvířata špatně, jo, třeba teďka koluje- určitě znáš na facebooku se-je Rom, teďka nechci bejt-, ale i kdyby byl prostě bílej, to je jedno, ale je prostě klučina, kterej má psa a teďka-, živej je pes, štěká tam, von ho chytne za vocas, teďka s nim takhle kroutí a vyhodí, jo, a to je prostě všechno jako, že říkají, že třeba to můžou mít právě jako- můžou nemusej- mít jako z těch pohádek, že neví- nevědí, kde je jakoby ta stopka, pak jako nedokážou náh to odhadnout, jo, takže to je pak... to je pak zase na těch rodičích, aby prostě věděli, že jsou určitý jakoby pravidla, no.

15. Všimla sis, že by teď u dětí nějak zvlášť „frčela“ nějaká konkrétní pohádka nebo obliba nějaké konkrétní pohádkové bytosti apod.?

U nás teda „Princezna ze mlejna“ musím říct, tam se jim totiž líbí princezna – nebo princezna – ona to není jakoby princezna, že jo, ale tam asi kvůli tý představitelce, co jsem tak pochopila (smích), takže to kluci jakoby říkali, to je taková ta česká klasická, která se mi líbí taky. Ehm, „S čerty nejsou žerty“, no a pak potom takový ty- to je asi všechno z těch českých (smích), a pak „Chipmunci“ myslím, voni teda říkají pohádce i Sám doma, takže „Sám doma“, ehm, co dál ještě pouštěli... oni teda teďka docela přesídlili, že jako nosej, protože- oni když přinesou nějaký ceděčko nebo chtějí nějakou pohádku pustit a je třeba na youtube, tak třeba o přestávkách, že jim ji i jakoby pustím, to vím, že ty dvě český, ty tam totiž jsou a ty si dycky jakoby vybrali, že by chtěli, jo, ale právě potom když třeba nosej ceděčko, že to chtějí pustit, to je vyloženě právě ty Chipmunci, pak nějaký auta mluvící, název – nevim, to jde mimo mě, no takže, takže to, to je ještě fascinuje... co ještě...

A co třeba Harry Potter?

Hele ten ani, ten ani ne. Jako zatím... i když je fakt, že když ho dávali v televizi, tak říkali, že už se na to těší, že se budou koukat. Doma se na to koukají, ale asi to není... myslím si, že je to spíš individuální, že ne jakoby všichni, jo, ale-ale je fakt, že tohle je asi všechno individuální, někdo přines už třeba i Slunce, seno, jo, tak, to je prostě... jo, samozřejmě třetí díl, jo, jak jinak, jo, a všichni prostě čekají jenom na ten-, já jsem ho přeskočila schválně, jo, tak to bylo *NĚÉ a nĚé*, že jo a to (smích), jo, a koukají a přinesou to jakoby z domu, koukají na to, tady si to vyprávějí, jo, co tam jakoby bude, takže oni to znají, tak si říkám, *ježiš aby to- aby to nepřinesli a nepustila jsem jim to poprvé já a ještě je tady nezkazila* jo, ale to už oni to jakoby znají z domova, no, takže to jsou ale spíš teda ty filmy, ale ještě přemejšlim právě nad tou pohádkou. Co mě ještě říkali... teďka si asi na nic jinýho... „Doba ledová“, „Z pekla štěstí“... a už asi nevim.

No a co se ještě týče těch čtených pohádek – my jsme měli říkat, jako co mají negativní to- jo, no... (pauza). Člověk neví no. Člověk... já vopravdu jakoby moc-moc nevim, no. Já si jakoby na jednu stranu myslím, že zas tam jakoby viděj- to dobro tam prostě zvítězí vždycky, že jo, když je to prostě pohádka, tak to zvítězí vždycky a že zase jakoby viděj, že to zlo může bejt teda potrestáno, ať je to teda jakkoliv... já si myslím, že už by to mělo bejt jakoby rozdělený věkově, jo, že tady jako to padání hlav a tak (smích), tam už jako trošku, ale-ale třeba i už to může i zavánět trošku jakoby třeba dějinama, že jo, prostě – tak to bylo, tak to bylo prostě v historii, jo a zas jako už ty starší, už si z toho jako můžou zase vzít, že trošku v tý pohádce zase jakoby dávají tak, jak to opravdu bylo v té době, jo, ale ty mladší jako věřím tomu, že si – že si z toho můžou vzít, a že mají pak právě problém, jak jsme se jakoby bavili, že mají problém rozpoznat, kde-kde je to špatně, kde je to dobře a rozpoznat, že tohle by se nemělo, *tohle bolí, když někoho prostě bouchneš, můžeš ho i zabít do tý hlavy* a není to vyloženě jako sranda. No, takže tak.

Moc děkuju za tvé odpovědi. A chtěla bych se závěrem ještě zeptat, jestli třeba chceš ještě něco dodat, doplnit nebo si myslíš, že mělo zaznít ještě něco, co nezaznělo?

Né, to asi ne (smích). Já myslím, žeš to měla úplně vyčerpávající z hlediska toho-toho objemu a pestrosti informací, takže asi ne. Nic mě nenapadá (smích).

Pedagog B

- Kolik let trvá vaše pedagogická praxe?

Učím teď už pět let, vlastně šestým (smích).

- Jaké předměty učíte a jaké ročníky?

No, každopádně mám jiné ročníky, než před těmi dvěma roky. Myslím si, že jsem předtím měla třetí a pátý?... myslím. Teď mám první a druhý, ale v podstatě na tom prvním stupni učím stále český jazyk, matematiku, angličtinu, výtvarku, pracovní činnosti, takže asi to bude jako stejný jako před těmi dvěma lety. Jako nic nového asi tam nemám, akorát třeba jiná ročník.

1. Jakým způsobem vnímáte místo pohádek v životě dnešních dětí – zdají se vám pohádky zbytečné (příp. proč?) nebo je shledáváte užitečnými/nápomocnými – a v čem?

Mhm, tak určitě pohádka dokáže dětem spoustu věcí objasnit, protože si to jakoby dokážou díky tomu promítnout do svého života, řeknou: *jé, to jsem taky třeba zažil* nebo-nebo naopak třeba když se nějaká postava z té pohádky nějak špatně zachová, tak ehm, prostě řeknou *teda, ta Karkulka tam teda neměla chodit, neměla poslouchat toho vlka* a podobně. A dá se hodně třeba i takhle jakoby pracovat s tou třídou, že uděláte buď takovou pohádku – vymyslíte, nebo najdete pohádku, která odpovídá třeba i nějakému problému v té třídě a... tím, že to bude vysvětlený přes tu pohádku, tak mnohým dětem dojde, že vlastně jako se chovají jak v té pohádce - někteří z nich, takže jako jde to opravdu jako na tom vysvětlit a je to možná mnohem lepší než nějaké příkazy zákazy, když je to vysvětlený přes tu pohádku.

2. Jaký je váš názor na pohádky klasické a moderní?

Mhm, no tak... všechny mají jakoby svoje nějaké výhody už jenom tím, že třeba ty klasické třeba dětem dávají povědomí o nějakých různých řemeslech, který-, v dnešní době už se s nima nesetkají jako, pochybuju, že ve svém životě potkaly mlynáře nebo jestli kováře, tak možná na nějaký akorát slavnosti nebo podobně a ty moderní zase jsou jim bližší, že tam bude třeba nějaký milionář, že tam používají auta a podobně. Takže zase jim-, něco jim to přiblíží, něco zase jim bude bližší prostě svým takovým, že jo, tím stylem té pohádky. A ani jednu bych jako nějak neupřednostňovala, prostě... jak je to pohádka a když teda to není jako nějaká hloupost a má to hlavu a patu, tak prostě asi oboje je dobrý, když se s tím seznámí.

A ještě bych možná řekla, že vlastně, ehm, na těch ehm, klasických pohádkách se dá vysvětlovat jako i nějaké slovo, který třeba je pro ně neznámý, protože třeba už se používá jiný tvar toho slova, zatímco na ty moderní vlastně zase ty děti se můžou opřít o to, že to vlastně znají a vědí, co to je. Jo, takže jako si myslím, že na nová slova, obohacení slovního- prostě jako to- svého- slovní zásoby (smích), tak jako je prostě dobrý umět oboje. I se seznámit s tím jakoby, jak to slovo vzniklo nebo co to vlastně je. Takže oboje je dobrý.

A podle čeho třeba pohádky vybíráte?

Mhm, tak já vybírám pohádky tak, že si fakt ty pohádky čtu, takže mám velký přehled- třeba co tady máme tu knihovnu, tak ehm, musím říct, že asi půlku těch knížek jsem opravdu četla, celý přečetla, za ty tři roky, co to tady máme nebo třetí rok, takže potom když ehm, potřebuju nějakou pohádku prostě na tu hodinu přesně jako namířit, tak vim prostě, po který pohádce mám sáhnout. Jo, zatímco třeba někdo prostě vezme knížku a řekne si, *tak jim přečtu tuhleto*, to já nedělám, protože už vlastně vim, o čem ty knížky jsou tady. Anebo přímo jdu do knihovny: *prosim tě, potřebuju na tuhleto hodinu takovouhle pohádku*, třeba o dopravní výchově a oni mně doporučí třeba autopohádky. Jo, že prostě k nim teda přijdu- za tou odborníci – knihovnicí, anebo prostě

vlastní četbou. Že jakoby už přemýšlim, na co by se ta knížka hodila, na co bych ji mohla použít v budoucnosti. Jo? Takhle stačí?

Určitě, děkuji. Co si myslíte o současných televizních a filmových pohádkách?

Současných jo? No tak třeba teď ty Tři bratři, jo, tak to si myslím, že to se hodně povedlo, protože to je takový osvěžení těch klasických pohádek, co vlastně tady bylo, když já jsem byla malá (smích), ale jako takový ty moderní pohádky jako japonský nebo takový ty-, tak ehm, tam si myslím, že jsou takový hodně násilný nebo jsou tam takový zvláštní vztahy mezi těma postavama a- nebo jsou tam naopak vyzdvihovaly některý vlastnosti, který se mi jako vůbec u lidí nelíbí, a ty bych teda nechtěla, aby třeba moje děti prostě na ně koukaly. Jo, jsou to takový ty různé, kde jsou nějaký monstra a já nevím co všechno a hrajou si na nejlepší kadeřnice a podobně a obarvují psy a podobně, tak to mě nepřijde jako moc... hezký. Je to-je to barevný, dětem se to líbí a prostě není to jako vůbec výchovný no.

Co podle vás u dětí vede – čtení/předčítání/vypravování pohádek nebo jejich sledování v TV – proč to podle vás tak je?

Tak já jako ze své zkušenosti vim, že jako není dobrý odsuzovat ani jedno. Že prostě když se potom rozebírá i ta pohádka, co je v televizi s někým, třeba s maminkou, babičkou nebo s někým, jakože se zeptáte: *a jaký měl vlastnosti třeba ten hrdina nebo co se ti na něm líbilo/nelíbilo*, nebo: *tak, myslíš si, že to dopadlo dobře*, a když se o tom jako mluví, tak si myslím, že to dítě si to jakoby víc uvědomuje a jen tupě jakoby nezírá jako na tu pohádku. Jo, že to není jenom nějaký trávení toho času, jakože: *teď na mě nikdo nemá prostě čas, tak sedím na gauči a jenom prostě sleduju a nějak to nevnímám, nějak to nevyhodnocuju*. Takže myslím si, že i taková pohádka, která je přečtená, tak pokud je ještě nějak dál rozebírána, tak je to mnohem lepší, než jenom: *tak přečetl jsem ti pohádku, nazdar a už si lehní a spi*. Protože to je stejně jakoby špatný jako když-, nebo ne stejně špatný, ale je to taky prostě- chybny, než-nej ta televize, protože tam to dítě taky jako to nějak nemůže jakoby vyhodnotit, jestli to bylo dobře, jestli ten hrdina se měl zachovat jinak, a má třeba spoustu nápadů a když mu nikdo nedá jakoby prostor, tak třeba mu to může šrotovat v hlavě a nemůže třeba usnout, jo, takže jako předčítání je lepší, protože ten rodič přímo, že jo, mluví na to dítě, při tom předčítání, může se koukat na ty obrázky, může právě na toho rodiče víc uhodit jako: *a co je tohle*, že jo, a ukázat na ten obrázek, zatímco když ten rodič bude hrát na tabletu a bude jenom sedět vedle toho dítěte, který kouká na televizi, tak to tak jako nepude moc, takže předčítání určitě lepší, ale musí být ještě nějak doplněný.

Co všechno podle vás musí dobrá / kvalitní pohádka mít, co musí splňovat?

Mhm, tak každopádně si myslím, že u pohádek se předpokládá, že by měly nějak dobře dopadnout, protože jakmile tam je jakoby ta pohádka tak smutná, že ten hrdina se sice chtěl polepšit, ale jakoby nedopadne to dobře, tak si myslím, že to je pohádka, který prostě jako děti neporozumí tolik a hlavně je to odradí od toho se někdy jako v životě snažit jako taky něco překonat, když by takovýchle pohádky všechny byly, jo, třeba nějaká, já nevím, jak se to jmenuje, to Děvčátko se sirkami, že jo, jak si zapaluje ty sirky, až nakonec umrzne, tak to mně přijde docela takový jako-tuhle pohádku bych třeba dětem nečetla, protože nemá ten dobrý konec a jakoby to tam tak jako-mi vadí, že nakonec ji nikdo nezachrání nebo cokoliv se nestane. No, pak určitě teda ty hrdinové-měli by tam být kladní i záporní, ale určitě né jako nějaká-, aby-aby prostě jakoby ty záporní nějak vyhrávali, spíš aby se třeba polepšili nebo aby si uvědomili, v čem byli teda špatný a dost často to jsou hrdinové i rodiče, který jako se nějak chovaj a to dítě si uvědomí, že teda nejsou ehm úplně-není to to úplně to nejlepší, jak by se mohli chovat a tak jako je dobrý, když v té pohádce i ten rodič si uvědomí, že se jako musí změnit, jo. Takže prostě jako... prostě nějaká změna buď k lepšímu nebo opravdu dobrý konec si myslím a samozřejmě, aby nebyla nějaká ehm jakoby ten příběh nějaký takový jako hodně rychle předvídatelný, aby to děti jakoby i bavilo, aby nebylo jasné: *no jó, tak to je jasná svatba*, ale aby tam byly nějaký takový... jako zápletka, něco ten hrdina musel

třeba překonat a podobně, nebo někoho vyhledat jo, nebo nějaký kouzlo, prostě něco takovýho, aby to nebylo jasné, že: *jo, tak von tam prostě pude, dokáže to a bude to hotový*, jo, tak jenom takový-takový aby to bylo napínavý trošku (smích).

3. Jaký je váš postoj k některým klasickým pohádkám s krutými nebo spornými prvky (kanibalismus, upálení za živa, sekání hlav, mučení...)? Co o nich soudíte?

Já musím říct, že mně se zdá, že ty děti, jak tyhle pohádky fakt jako znají od útlýho věku, tak oni si ani tohleto vůbec neuvědomují, že prostě oni znaj pohádku o babě Ježibabě, která žije teda v perníkový chaloupce, ale jakoby se nepozastavují nad tím, proč je chtěla upíct. Oni věděj, že teda jakoby ta Mařenka s Jeníčkem teda dělali něco, co neměli, že lezli právě po tom domečku a cpali se perníkem, ale myslím si, že jakoby vnímaj to, že tam je ten trest, že na ně prostě ta baba teda vykoukne, že je chytne a jestli je už vykrmuje a to, tak to si myslím, že jakoby nevnímaj tak, jakože: jak to že ta baba Ježibaba teda pojídá ty děti. To tam jako moc není. Oni zase potom už berou, jakože stejně oni ji zase šoupnou do pece, copak ke zlýmu člověku se chováme takhle? (smích), že jo, takže si myslím, že ty děti jako ehm, to tak nevnímaj, stejně tak jsme četli třeba Karkulku a nikoho z nich nenapadne, jak to že když teda jako rozpárou břicho tomu vlkovi a daj mu tam kameny, tak vlk jako ožije a jde se napít. Prostě- jako prostě těm dětem tyhle detaily prostě vůbec nedochází, prostě jo, vyskákali a jsou celí, to je zvláštní, ani je nepokousal (smích) prostě, jo, oni to berou tak jako... zjednodušeně jakože prostě: něco se stalo, on je sežral, ten ho rozpáře (smích), vyskočej a vlk je potrestanej, jo, že udělal teda něco to-. Že to fakt tyhle děti vůbec jako nevnímaj, i to že třeba drakovi se tam sekaj hlavy, tak si myslím, že dítě, který není opravdu nějak jako poznamenaný nějakýma těma pohádkama – jakoby pohádkama, že jo, plný těch hrdinů, kde opravdu teda jako je i krev a tak, tak je ani nenapadne, že by tomu drakovi tekla krev, jo, že to prostě jakoby nevnímaj, protože ani třeba v pohádce – nevím – Princ Bajaja, když tam taky, že jo, se seká ta hlava v tý filmový pohádce, tak tam taky jakoby z toho draka, že jo, neteče krev. Takže to tak jako nemaj propojený a neberou to tak naturalisticky, si myslím. Jo, takže to si to bych se tomu jakoby ani nevyhýbala, maximálně když se nějaký dítě potom zeptá, jo, nějak-nějak všetečka, tak bych mu to řekla, ale takhle prostě jakoby většina dětí to vůbec- jako se k tomu ani nedostane, no.

Takže byste ty scény vůbec jako nějak neřešila?

No pokud- pokud by to bylo opravdu tím způsobem, jako že tam bude jako zfilmovaný, že třeba by byla Ježibaba, která řve prostě z pece a je upalovaná, jo, nebo kdyby to bylo fakt jako nějaký naturalistický, že opravdu když tomu drakovi setnou hlavu, že tam z něj bude stříkat krev z tepen, jo a podobně, tak to bych samozřejmě- (smích), jo, ale protože vim, že i v těch pohádkách starších opravdu drak přijde o hlavu a prostě se tam válí hlava, ale prostě nic neteče prostě a ty děti jakoby berou, jo *a ty draku, prostě ty jsi chtěl sežrat tu princeznu, seš potrestanej*, tak to mně jako nepřijde jako nějak jako, že by je to mělo poznamenat, ale pak jsou potom ty pohádky, kde prostě- ty takový ty animovaný, že jo, že prostě přepůlej vejpůl a prostě – je to tam prostě takový jako-, to mě přijde už jako dost drsný, no. I pro mě, jako že bych se na to chtěla koukat (smích), ale jako ty děti to prostě tak jako vnímají, jako by to bylo- jako normální, potom no, a pak se hrajou, že všude stříká krev a podobně, a to jsou ty děti, který koukaj na takovýhle jakoby ty pohádky drastický nebo možná jsou to pohádky pro starší, no, nějaký patnáctiletý a podobně, nevím no.

Napadají vás nějaký konkrétní názvy?

No... já teda tyhle vůbec neznám, jo, ale je to ve stylu takovejch těch- takovejch těch japonskejch, jak tam prostě- něco jako je ehm Pokémon, jo, takový jakože nějak bojovník takhle vystřelí, já fakt tyhle pohádky jako neznám, ale vim, že jsem třeba takhle přepínala televizi a viděla jsem, že tam prostě je nějaký- fakt zlý monstrum, který prostě ještě má nějaký ehm divný vzhled, ehm, jo, několik hlav nebo několik rukou, teď to jsou ještě nástroje, že jo, ostrý prostě nějaký břitvy a to a- a prostě jakoby tam jde bojovat s někým dalším, kdo sice jako za to- dobrou stranu, ale je stejně

ozbrojenej. Tak to mně přijde potom už takový, jako že to nešlo tou dobrou cestou, že prostě musej mezi sebou bojovat. Ale teď- jako fakt nevím, protože na to nekoukám, na takový pohádky (smích). No.

Jo, teď tady mám otázku, jestli si myslíte, že by se takové pohádkové scény měly dětem vysvětlovat, ale to jste vlastně už říkala, že když se zeptaj, tak ano.

Mhm, ale jako i kdybych třeba ehm byla u toho, když se to dítě chce na takovou pohádku dívat, tak bych se ho jako zeptala, co se mu na tý pohádce asi jako líbí, jestli to je jenom proto, že tam jsou teda ty bojovníci, jestli si vůbec uvědomuje, že mezi sebou prostě si jako takhle ubližují a ničej se a berou ty zbraně nebo jestli mu jde prostě jenom o to, že se jenom kouká, jo, tím bych mu doporučila něco jinýho, kdyby ho bavily ty zbraně, tak bych řekla: *viš, ale-* vysvětlila bych mu jakoby ty zbraně, jak jsou nebezpečný a možná bych i sáhla na to: *a viš, že některý děti musej taky mít zbraně a musej bojovat, chtěl bys to?* A prostě bych to nák převedla, aby si jako uvědomil, že ty zbraně- jako hrát si na to, že mám zbraň, není jako náká legrace, no. Takže jako asi spíš bych se jako popovídala s tím dítětem, proč se na to kouká.

Myslíte si, že děti dokážou správně oddělit rizikové chování v pohádkách od reality, třeba jak v těch klasickejš tak v těch moderních?

No... Ono-ono to těžko říct, protože třeba tady ve třídě dost často jako- máme pravidlo „Klid zbraní“. Což vlastně znamenaj ty jejich imaginární zbraně, který prostě někde viděli ve filmu a- teď nevím, jak se to jmenuje- ten X-Men, jak má takový ty ostny, to si dávaj pastelky mezi takhle jako prsty, tak říkám: *nenene, to je taky zbraň, to má ostrý*. Pak tady zkoušeli, jako že teda jeden bojuje proti Spidermanovi, říkám: *a jak proti němu bojuješ? Je to zbraní?* A on: *hm, no...* a tak jako prostě dělaj, že ty zbraně teda zahazují, ale je to ehm, v rámci toho, aby navzájem na sebe nakonec nezačali jakoby útočit, protože jeden takhle udělá pastelkama, škrábne ho a ten druhý začne se s nim prát, jo, takže bych to řekla, že kdyby to brali všichni tak jako že: *já tě jako nenápadně takhle praštim ze zdálky, ty budeš dělat zpomalenej záběr, jako že mi dáš hák*, tak bych to ještě brala, ale oni většinou to jakoby převedou v to, že se začnou prát ty kluci. Holčičky- to je- ani jako moc to jako necítim tam, to potom myslim si, že je horší, když jdou do puberty, kolem někdy těch třinácti let, tak začnou chytat jako takový ty manévry- manýry těch jinejš, ale to už jsou takový ty filmový, takový ty seriály... Kouzelníci z Beverly nebo něco takovýho, jako že tam si hrajou, že takhle jako pohazujou těma vlasama a-a choděj jako náká ta slečna, protože to tam- někde se jim zalíbila jakoby taková póza, jo, tak... to si potom myslim, že už to nedokážou jakoby oddělit jakože- to mělo být třeba jako výsměšný v tom filmu, protože potom to dělají taky, jo, tak si myslim, že tam právě to chce jako: *a není ti to divný, že takhle jako chodíš divně* (smích), jo, tak jako, že- si myslim, že to jako hodně přejímaj ty děti. Ale když se to dá jakoby takhle jako regulovat, když řeknete, že prostě to nechcete tady, ať si na to hrajou doma, jestli to rodičům nevadí, ale tady nechcete, tak prostě ty děti to jako dodržujou, že jako tady se teda na takovýhle pohádky nehraje, no. Myslim si, že je to ovlivňuje, tu hru, jako že kdyby neviděly ty pohádky, tak si takhle jakoby na žádný zbraně nebo ozbrojený nehrajou, ale protože se k tomu dostanou doma, že jo, tak prostě je to jako ovlivní tím, že viděj třeba stejnou pohádku – stejnej díl, tak si pak tady jakoby přehrávaj, no. To se u normálních pohádek moc nestává, že by se tady (smích) samy přehrávaly třeba, že viděly Karkulku, jo, tak to ne (smích).

4. Jaký je váš názor na pohádky s homosexuální tematikou?

Mhm, tak abych řekla pravdu, tak já znám snad jenom jednu knížku, která je taková, jmenuje se to Princ a princ-, znáte to? Já jsem ji chtěla sehnat do školy, ale nesehnala jsem ji teda a-

Já je nosim teď v tašce sebou, když jdu dělat rozhovory...

Máte ji tady? Jé (smích). Já jsem ji právě viděla na školení a hrozně jsem ji jako chtěla. Ehm, já si myslim, že tam jako není problém jako s těma dětma, že- kor když jako to i viděj v televizi nebo

prostě někdo řekne: *to je teplouš a podobně*, tak ehm právě- mhm, jojojo, a tohle je co? *Jura a lama...*

Tam je to téma právě taky.

Mhm, to ani neznám...

No, a tam má ten chlapeček vlastně dvě maminy.

Mhm, no, já bych řekla, že prostě v dnešní době se s tím ty děti jakoby setkají, ať už to je prostě v televizi, že je pochod homosexuálů a podobně, a zeptaj se těch rodičů, a teď záleží na těch rodičích. Oni většinou řeknou: *no 'o, to sou nějaký debilové, který dou támhle někde*, jo, prostě- *no, podivej se, jak vypadaj*, jo a jakoby už dávaj názor tomu dítěti a moc si myslím, že nepředvídaj to, co když to jejich dítě bude to stejný a zjistí to v pubertě, tím pádem už vlastně zjistilo, že rodiče proti tomu něco mají a nesvěří se, jo, takže mě takovýhle prostě fakt pohádky nevadí, protože ehm, jako... myslím si, že takový- ono to je myslím i pro předškoláky dokonce to Princ a princ, že tam to ty děti prostě vezmou, jakože *jo, a proč ne?* – maj se rádi, tak to není jako problém, ale pučit takovou knížku domů, nějakému prostě, že už si to dítě jakoby,- jo, protože tady se půjčujou knížky domů, tak vim, že přijde druhý den ten rodič prostě s křikem, co to dostalo to dítě jako za knížku. Nepochopí prostě, že to je to takový jako jemný seznámení s tím, že ne každé je stejné. Takže mně takový knížky nevadí, my tady naopak máme zase o krtkovi, kterej- kterému se někdo vykakal na hlavičku, to je- jestli ji neznáte, tak já vám ji ukážu, protože mně se zdá velmi poučná, protože tam se děti seznamují s tím, jak vypadají různé exkrementy, tím že vlastně krtěk chodí k těm zvířatům a oni mu ukazují, jaký maj hovínka, až nakonec teda zjistí, kdo (smích) kdo teda mu tam udělal, ale to taky prostě rodiče některý,- jako některý to vezmou jako ze srandy jako že: *jéžiš, to je dobrý jako* a některý přijdou jako že křičej, jako *jak je to možný, že tohleto můžete mít ve škole?!* Nepochopěj jako vůbec, že je to legrační, že to ty děti baví, že se tam baví o něčem, co je jakoby prostě- na co se nesahá, o čem se nemluví a zároveň prostě viděj, *a jo to je kravinec* a teď prostě jakože řeknou, že to viděly na louce a už věděj, že to není nic jinýho, že to není žádná houba, ale že opravdu je od té krávy a tak jako – mně to přijde normální, některým rodičům- prostě se tomu bráněj. Jo, takže, ono je-

Děti přece jen to vnímaj bez nějakýho toho společenskýho studu...

Ano, mhm, přesně tak. Já si právě myslím, že i jakoby- loni jsem měla prvňáky a třetáky a ty třetáky, protože tam v prvouce měli nějaký základy em, jakoby sexuální výchovy, jako že si měli říct, teda jak se teda liší holčička/kluk, a protože tady máme encyklopedii, tak my jsme prošli celý prostě jako vývoj toho plodu a všeho, a protože věděli, že se mě můžou zeptat, tak prostě... se ptali na různé věci. Ptali se na spermie a kde se berou a podobně, jak vlastně vznikne to miminko a prostě- já jsem zvolila takovou taktiku tak, aby to nebylo žádný jako pro ně jako moc informací, aby to nebylo prostě jako, že toho maj plnou hlavu a aby prostě jako to-. Ale zároveň jsem je uklidnila v tom, jako že něco získali, co chtěli vědět. A báli se třeba zeptat rodičů, protože rodiče by už právě cítili ten stud a už by se to nedozvěděli. Takže mi to přišlo jako dobrý, že prostě ve třetí třídě, kdy to ještě prostě nemaj o nějaký pubertě ani zdání, tak se dozvěděli něco, co v té pubertě by se nezeptali už. Mně to přišlo jako normální, že jako přišli, tak jsem jim to zodpověděla, oni viděli, že odpovídám, na rozdíl od rodičů, tak se ptali mě. Jo, takže jako, myslím, že to je dobrý prostě, čím dřív...

A dokážete si představit, že byste s takovou pohádkou pracovala např. v rámci osobnostní a sociální výchovy, výchovy k toleranci?

No jako – mně osobně by to nevadilo, jo, že... prostě... i to, že-že třeba má teda někdo dvě maminky nebo dva tatínky... tak em-, tady možná na vesnici jako to tak často jako asi se nebude vyskytovat, i když může se to stát, ale tím víc je taková rodina jako víc na očích, ale ve městě prostě třeba v mym baráku je takhle jakoby takovej pár a tam mně to přijde jako normální seznámit ty děti, že jakoby budou potom- když budou mít takovýho kamaráda, tak aby věděly, že to může

být normální rodina, teda- kde řeknou- *aha, jo vy nemáte tátu, jo ty máš dvě mámy, no to je super a teď jakoby prostě už ehm, nebude s nim rozebírat: a proč? A kde je tatínek? A jak to že...?* – protože už se nemusí ptát toho dítěte, kterému to může být i nepříjemný, protože se furt na to jako někdo ptá a bude to brát jako takovou samozřejmost, že to tak může prostě bejt, no. Takže mně by to nevadilo asi s tím jako pracovat s těma knížkami, jo, když se zvolí nějaká taková forma, kde opravdu... se tam nemusí zabývat někdo nějakýma detailama, to už je potom, že jo, prostě věc starších lidí nebo dětí, jo, ale prostě že spolu chtějí žít prostě dva stejného pohlaví, tak prostě no a co, no.

5. Jak často třeba s těmi pohádkami nebo popřípadě, jestli pracujete třeba i s bajkami, jak často s nima ve škole tak jako pracujete?

Tak my teda jako máme takový pravidelný, že vždycky v úterý je hlavně teda ten čtenářskej klub. Takže to-to je vždycky práce buď s jednou knížkou nebo s nějakým takovým tématem, ke kterému jsou daný knížky a to je takový jako dost pravidelný a jak je to třetí rok, tak ty děti jsou dost navyklý, že prostě i v hodině, když maj třeba hotovou práci, tak se mě jdou zeptat, jestli si můžou číst. A ptá se mě třeba i prvňák, kterej samozřejmě že si nebude číst, ale bude si třeba tou knížkou, která ho zaujala prohlížet a už si prostě vyvíjí nějaký vztah k tomu a zároveň prostě jednou týdně během výuky, kdy tady mám druháky, tak na ně zkouším rozvíjet čtenářskou gramotnost ehm, podle zase jinýho projektu ehm, pod vedením paní učitelky Nakládalové, kdy zase prostě jakoby maj přímo třeba pod nějakým klíčem hledat nějakou knížku nebo říct, proč se jim nějaká ilustrace líbí nebo něco přečtu a oni se k tomu maj nějak vyjádřit nebo dokončit příběh, jo, takže dvakrát týdně se s tím ty děti setkávají jakoby tak pravidelně, že to je využívaná tahleta knihovna. Plus potom teda ještě třeba něco plníme v tý čítance, aby se neřeklo, že ji maj teda jako (smích) v lavici, aby teda jako tam z toho taky četly, i když ty čítanky třeba jako nemusim, ale tak když už ji máme a děti ji jako... chtějí z ní číst, tak-tak jo, tak si s nima přečtu, ale kdyby řekly, že nechtěj, že se- už se jim nelíbí, tak s nima z toho ani nečtu, jo, využívala bych furt jenom prostě knížky buď ehm, z přeloučský knihovny – městský, nebo tady.

A třeba při angličtině koukáte třeba na anglický pohádky pro malý děti?

No, ehm, já teď jak vlastně mám ty třetíáky čtvrtáky pátáky, tak s tím- s třetíákama to ještě moc nejde, protože to vnímaj akorát jen jakoby ten obraz a zatím jako ty slova prostě neznaj, vo to fakt maj velmi malou slovní zásobu, ale se čtvrtáky a pátáky už zkouším a jenom tak jako, co jakoby zaznamenaj, že třeba jakoby ehm, mi potom řeknou, že prostě zaznamenávali jenom třeba I, You a plus třeba jako ještě nějakou barvu, že tam jakoby zaznamenali, ale jak sledujou ten obraz, tak jakoby ehm, vnímaj, že tam jako je teda nějaký i příběh a potom to převyprávěj. Jsou to většinou teda jako z youtube pohádky pro fakt malý děti, jo, jim to úplně stačí, protože tam není ta náročná slovní zásoba a pak ještě mám ehm, z knihovny- teď jsem měla Berušku Bětušku, a to je jakoby dvojjazyčný a tam jsme vlastně jakoby zkoušeli, jednak jestli z těch obrázků to poznáme a pak jsme to teda dávali do google překladače a co jsme nevěděli, tak jako že to si to to, překládali s tím, no. Ale jako... snažim se spíš, aby jako měli v ruce tu knihu, než jako aby koukali prostě na nějaký záznam. Jo, to si říkám, že můžou i doma prostě si potom pustit, zatímco třeba tu knížku anglickou nebo tak jako doma neseženou.

Využíváte bajek, pohádek či prvků imaginace (např. motivy z pohádek, dramatickou výchovu, hry, fantazii) např. při uplatňování průřezových témat, v běžné výuce nebo třeba v záležitostech primární prevence?

Mhm, určitě. My tady máme školního skřítko, támhle v košíku, jo (smích), a my s ním teda jakoby začínáme týden vždycky před první hodinou a v pátek po té poslední ještě ho jakoby uspáváme a skřítek nám teda právě říká, co jakoby viděl za ten týden a myslim si, že to je jakoby imaginární prvek, kdy vlastně jakoby oni mluvěj přímo k tomu skřítkovi, že ho maj v ruce a k tomu maňáskovi teda jako mluvěj, co třeba plánují na víkend... teď skřítek o nich zatím říká jenom samé pěkné

věci, co si všiml za ten týden, takže jakoby říká, komu jde psaní, kdo se zlepšil ve čtení a podobně, a teď právě začínáme, že skřítkovi říkají o někom dalším, jakože prostě si všimli za ten týden, třeba o svým kamarádovi, že právě někde uděl pokrok nebo se překonal a šel číst s někým, s kým nechtěl a nebo- nebo že už tolik nebrečel, mám tady jednu takovou slečnu, která jako dost často začne brečet, tak jako že už to překonala a brečela třeba jenom jednou a tak, takže to-to využíváme a- jak to tam bylo ještě-co tam ještě- ty průřezová témata. Nó, tak samozřejmě, že to využiju, že třeba v tý ehm pohádce třeba když máme teď podzim, tak-tak se ptám, jaká tam byla příroda, jestli nebyla náhodou podzimní, jak to poznaly, podle čeho a podobně a zároveň je to vlastně pohádka o něčem konkrétním, teď to byl nákej dědeček nebo no, to nevím už, ale bylo to jako podzim a jmenovalo se to nák jako „Náš starý dědeček“ nebo něco takovýho, z internetu jsem to našla, právě jakoby poznávaly, co to je za období, kde tam nebylo řečený ten podzim a- nebo co ještě jsme d'áli... No prostě děláme tohle (smích). Jo, že to využíváme. No, jako nevím, kde ještě všude. Něco, že jo, i když něco malujeme, tak předtím třeba jsme tam d'áli víly, s křídou, že mně d'ály stromy a pak řekly, že tam bydlej víly, tak jsme vzali křídý a máme nakreslený víly. Jo, já je tam takhle položený na parapetu, protože se nám nikde nevejdou, ale prostě d'ály ještě potom ty víly, který bydlej u těch stromů, jo, takže...

6. Vysvětlujete někdy něco, třeba nějaký problém, nebo abyste otevřela třeba nějaké téma na pohádkovém příkladu nebo na té bajce?

Mhm, určitě. Ale to-to děláme hodně právě v těch klubech, kde třeba teď mám v plánu příští úterý dělat o šikaně a... ta knížka se jmenuje „Můj anděl se umí prát“ a je to o klukovi, kterej vlastně jakoby každý večer mluví se svým andělem strážným a prostě mu říká, jaký má problémy ve škole a že se jakoby nechce svěřit ani rodičům, že o to asi ty rodiče ani nemaj jako zájem a jakoby tam jako prosí toho anděla o pomoc, aby jako dokázal se těm svým dvěma spolužákům, který mu ubližujou nák bránit. No a prostě jako je to tam nák jako rozuzlený, že nakonec si teda ten chlapec jakoby pomůže sám ehm, že snad ve snu se mu zdá, že chodí na karate, tak začne chodit na karate. Jo, ale ehm, já tam jako chci... na tom poukázat, že vlastně začneme číst, budeme si říkat, jestli už se s něčím takovým setkali, že někdo někomu ubližuje a právě ehm, jestli znaj ten pojem šikana vůbec a jestli bylo správně, že se svěřuje jenom nějakému andělovi nebo jestli opravdu měl jít za někým, kdo skutečně prostě s ním žije v rodině, aby prostě mu pomohl. Ať za paní učitelkou nebo za těma rodičema nebo- on má ještě sestru, jo, takže tam vlastně začnu to tím příběhem a budu potom rozebírat tu šikanu jakoby přes toho kluka, s tím že budu počítat s tím, že kdyby je někdo takhle jakoby ohrožoval, tak třeba si na tu pohádku vzpomenou a né, že budou jakoby myslet, že jim pomůže nákej andělíček, ale že prostě už budou vědět, co ten kluk uděl jakoby špatně, proč mu to tak dlouho trvalo, než se těch kluků zbavil a pudou za někým konkrétním, kdo jim pomůže. Jo, takže třeba tady takhle jako teď mě napadlo vlastně, že vlastně tam bude přímo to téma tý šikany přes ten příběh takhle navozeno.

Vy máte spoustu dobřejch nápadů... úplně si říkám, že když jsem já chodila do školy na ten první stupeň, tak... to je úplně něco jinýho dneska.

Mhm (smích), no tak ono to jako teda hodně času zabírá, protože když si to chcete jakoby připravit, tak musíte jakoby vědět po čem šáhnout nebo co si přesně představujete a hledat, jo, ale... jako jde to. Jako jde to, ale na úkor toho, že potom třeba jako (smích) máte jako delší přípravu jakoby na ty- na ty dny nebo na ty hodiny, že když je třeba- prostě si řeknu, tak příště budem brát tohleto, a třeba tejdenn se na to jakoby připravuju, abych jim to přivedla, a mezitím prostě zase uskutečňuju něco dalšího. Jo, nedělám to teda jako denně, protože to už bych opravdu neměla žádný soukromý život, ale snažim se třeba dvakrát tejdenn nebo jednou za týden prostě něco takovýhde udělat, jo, takhle jako-, jde to a hlavně když jako se člověk do toho dostane a chce opravdu něco takovýho udělat, tak- tak je to asi lepší, než když je to někde nakázany, že by to tak muselo být. Je to lepší.

7. Praktikujete na vaší škole nějaké rituály související s pohádkovým světem, s fantastikou?

Ano, tak to je ten skřítek, že jo, že vlastně od začátku toho roku ten skřítek k nám jakoby přišel a řekl, že tady bude celý rok nás sledovat a máme i písničku, kterou ho budíme a uspáváme, takže jakoby to je ten rituál, kdy vlastně začíná to ráno a kdy začíná škola. A oni věděj, že už si maj připravit něco, co teda zažili o víkendu a říct to tomu skřítkovi třeba jenom v jedné větě, aby se jakoby skřítek z nich- (smích), aby mu z toho nešla hlava kolem, že jo, aby to bylo krátký, když má poslouchat patnáct dětí, takže toho určitě využíváme. A pak ještě támhle máme takovýho tygříka a to používaj teda prvňáci na klubu, že vlastně jakoby kdo má toho tygra, tak jakoby ten může mluvit, že jo, takže to je takový to známý, jak se podává kamínek, tak my máme prostě tygra a říká se to tygrovi a kdo nemá tygra, tak nemůže do toho vstupovat a nemůže říkat zatím ten svůj názor, až dostane tygra. Jo, takže to asi tak. Jako takový rituály-, oni ty děti to maj jako rádi, že když-když je naučíte chodit třeba na ten koberec a řeknete už potom: *uděláme kroužek*, tak prostě ho udělají. Nebo že vědí, že prostě něco bude pravidelný, tak opravdu to potom dodržují a se jim líp, než když je to nějak chaos a jako pokaždý by to bylo nějak jinak, no.

A co jim to jako dává?

Tak mně přijde, jako že to je taková jistota, že prostě: *aha, tak my jsme tady, takže teď když si prostě takhle třeba sednu, tak je to v pořádku, protože nikdo mi nebude říkat, že mu zacláním, protože sedím v tom kroužku* nebo třeba- já nevim- ehm, před výtvarkou zase nechci, aby ehm, jako brali, že tašku můžou mít u lavice, protože budem jednou dělat s vodovkama, jednou s timhletim a něco by se jim tam mohlo vylít, něco sice ne, ale když se naučej, že pokaždý před výtvarkou prostě tašky se daj do zadu, tak vim, že-že to tak bude, že se tak naučí, a prostě pak nebudou řešit: *ale my děláme pastelkama*, jo, že když náhodou jednou, ale prostě věděj, jo, teď děláme tuší, mám to vodnesený, i když děláme s pastelkami, mám to vodnesený, protože co když paní učitelka ještě něco vytáhne, co by nám to mohlo zašpinit, jo, jsou převlečený, takže věděj, že maminka nebude nadávat, že jsou něčim politý, takže prostě taková jistota toho, že věděj, co bude následovat nebo... že to je správně.

8. Co soudíte o využívání pohádek (*pohádkových motivů, nadpřirozených bytostí*) coby prostředku k odstrašení dětí od něčeho nežádoucího, jejich využívání jako efektivního prostředku motivace či jako efektivního prostředku k názorným příkladům a tak podobně?

Tak to odstrašující, to je v hodně pohádkách, že jo, když se někdo nějak nechová, že se mu něco stane. To jako, když jenom se zeptáte jako, co ud'ala špatně Karkulka, tak prostě děti řeknou: *šla do lesa*, že jo, měla jediná vakuinu proti klišťatům (smích) a-, takže jako- ty děti jakoby z toho jakoby to varování jako vycítí, tam jde spíš o to, jestli si to jakoby přivlastní i na sebe, že jako, taky nemůžou jít přece do lesa, že sice třeba tady vlci nežijou, ale můžou potkat někoho zlého, nějakého člověka nebo prase divoký nebo podobně, takže jenom aby si to jakoby převedly spíš na sebe, že to už je takový jako druhý krok a k tý motivaci, to samozřejmě jako taky, jde... teď právě... no, já tady mám jako k motivaci třeba ehm, jakoby třeba motivace k tomu, proč být kamarádi nebo přátelé, tak používám špačka Kamila, kterej neumí lítat, kterej byl šprt a prostě furt četl, zatímco se ostatní učili lítat, ale potom se ukázalo, že to nebylo špatně, že se nenaučil lítat, protože zase oproti těm svým bráškům a sestřičkám ehm, tak ehm, se učil i spoustu o počasí a poznal, že se blíží jako ošklivé počasí, nějak uragán nebo něco takového, a prostě zavedl ty špačky ostatní do jeskyně, kde to vlastně přečkali, nic se jim ani jednomu nestalo a zase naopak, protože ti bráškové předtím viděli, že neumí lítat, tak oni ho sice furt popichovali, ať se naučí lítat, ale jakoby nezlomili nad ním hůl, že by ho tam nechali, ale pomocí nějakých špagátků ho prostě jako zavěsili a dovedli ho prostě, jako že letěl teda s nima. Takže jako to tam беру, že ať umí každý jako cokoliv, tak se to dá vždycky využít a i když ten druhý umí něco jako jinačího, takže prostě to není špatně, že prostě kdyby byl každý stejný, tak-tak by to bylo sice hezký, ale- jako že bysme si třeba víc rozuměli, ale zase bysme se nijak neobohacovali, takže jakoby přes takovýchle pohádky jako motivuju třeba k tomu přátelství nebo i třeba ty rozlišnosti mezi jednotlivýma dětma, lidma, že jo, tak jako je to

takový dobrý. Přímou jako že bych motivovala, jako že: *dělej a budeš jako Popelka* nebo, jo, tak-tak to asi ne, ale spíš takovýhle jako to sdružování toho kolektivu to tak беру.

A co třeba takový vyhrožování čertem a tak podobně?

Ehm, my tady máme čerty nakreslený, protože to bylo: vítejte v pekle, to byla pekelná škola a... rozhodně to tady nemáme jako, že bych je chtěla strašit dopředu, že bude prosinec, naopak prostě když teda do školy přijdou čerti, tak... jsou ty děti kolem mě a já zpívám s nima nebo říkám básničku, aby věděly, že se nemusí bát, že přeci byly hodné, a říkám to i těm dětem, který samozřejmě jsou třeba nějaký ADHD a prostě se neudrzej a občas zloběj a podobně, tak jenom aby věděly, že to nebylo tak hrozné, že by musely být nějak potrestány, protože jako trest je pro mě jakoby hodně špatný a s tím, že vlastně by zase oni měly pocit, že musej zase potrestat potom někoho jinýho a braly by to jakoby správné řešení těch problémů, takže – nestrašim. My máme zvoneček prostě jenom na ukončení hodiny a ne na to, že přijde čert, takže to jako ne to. Ani ty rodiče si myslim, že když už jakoby přejdou na to vyhrožování nebo učitelka, když přejde na vyhrožování, tak je prostě bezmocná a ukazuje prostě, jak je slabá a nedokáže to udělat jinak, jo, i ty rodiče prostě, když už prostě šáhnou po tom, že *přijde na tebe čert, buď hodnej*, tak prostě nedokážou tomu dítěti nijak jakoby- tomu zamezit v chování jinak než prostě tím vyhrožováním.

Takže tohle jakoby u vás nepraktikujete-

Nenene, určitě to nepraktikuju, ehm, mně to-mně to přijde, jako že prostě dítě potrestat nebo mu vyhrožovat, že je špatný, protože nemůžete předpokládat, když už to tak vezmu, že kdybych teda tohleto dělala, že to na něj zabere každý rok. Jo, to dítě bude starší, starší a pak prostě řekne: *no jasně, čerti vid'*, jo, a-a bude si dělat, co chce, protože to bude ta jediná páka, kterou proti němu máte, že jo, takže to prostě mně přijde úplně zbytečná námaha je zasvěcovat do nějakých čertů, jo, to bych brala jako v té pohádce, vysvětlit, že žijou v pekle, že teda tam maj ty zlý lidi, který prostě teda se nějak nechovaj správně, ale jako vyhrožovat, jako že *ty se tam dostaneš*, to bych asi jako neřáda. Jo, spíš jako, jo, že prostě jako pozitivně určitě, jako vliv prostě něčeho jako: *hezky se chováš, tak jo, tak to jo, tak-tak samozřejmě dostaneš ode mě nějaký ocenění*, ale potrestání prostě ne-e.

9. Jak vnímáte pohádky z hlediska jejich účinku na děti? – myslíte si, že mají nějaký výraznější vliv na dnešní děti?

No, myslíte jako čtené nebo jakýkoliv? No tak jako já když to tak jako vezmu, kdyby to byly ty knížky, mají na ně vliv takový, že když už si teda nepovídaj doma s těma rodičema a netrávěj spolu tolik času, že se dokážou jakoby ke spoustě věcem dobrat přes ty knížky, přes ty pohádky. Ehm, můžou tam získat i nový prostě slova, který prostě by normálně nezískaly, kdyby se bavily jenom s těma vrstevníkama, který používaj furt takový nějaký stejný ty slova, i v těch pohádkách, asi i v těch filmovejch, já tomu moc jakoby neholduju, já televizi fakt nesleduju, ale ehm, tam určitě taky jakoby se s tím dokážou seznámit lepší, než-nej prostě být někde jakoby bez nějakých vnějších vlivů vůbec, jo, že si myslim, že *rodiče na mě nemaj čas, televize nám nejde, knížky nemám, tak co já budu dělat...* jo, tak jako prostě... jsou to furt nějaký informace, který když je správně přijmu, tak na mě budou mít dobrý vliv. Když to špatně vyhodnotim, tak prostě jsem to nepochopila, a samozřejmě je to i ovlivní špatně, no. Jo, takže ty knížky určitě jako- to tak беру, že udělám si čas aspoň já sama se sebou - s knihou, když na mě jakoby prostě nemá nikdo jinej čas a jako nenudim se, prostě jako – mám co dělat, prostě zajímá mě ten příběh, jak bude pokračovat, ten hrdina mi je nějak sympatický, tak s ním chci trávit čas víc, než prostě že bych jenom seděla a prostě jenom koukala prostě do toho- do blba (smích).

10. Takže myslíte, že jsou pohádky prostě důležité, že děti je prostě potřebujou?

Mhm, protože zase kdyby asi sledovaly filmy nebo seriály, který jsou pro dospělý, tak... nejsou jim určený a hlavně jsou tam jakoby témata, který jsou jim tak strašně vzdálený a nedokážou se do těch ehm, jako postav tolik vcítit. Než když to jsou pohádky, který jsou prostě upravený tak, aby těm

dětem to jakoby nák blízky bylo. Jo, že tam to by prostě- nevím – Superdrbna, asi by těm dětem jako- prostě viděly by ty obrázky, ale nedokázaly by pochopit ty vztahy mezi těma lidma tolik jako v tý pohádce, kde to je jasný, kdo koho má rád a kdo naopak prostě škodí a tak. Je to pro ně takový jako čitelnější určitě, takže jo. Pohádky určitě... mají dobrý vliv (smích).

11. Jak je to u vás s nadpřirozenými bytostmi – víly (Zoubková víla), čerti, Mikuláš, anděl, Ježíšek, Santa (ano-ne)?

Tak ehm, samozřejmě nepropaguju ty, které tady nejsou jako (smích), jo, jako Santa Klaus teda opravdu- jenom jako řeknu, že v něj věří třeba v tý Americe, ehm, zkusíme to třeba srovnávat s naším Ježíškem, ale jakoby dětem netvrdím, že je náký Ježíšek, říkám, že třeba se těším na Vánoce a podobně, s tím že nikomu ani jako to nevyvracím ani jakoby nepotvrzuju, že prostě to nechávám na tý rodině, podle toho, jak jako ty děti naladila, zároveň se snažím zabránit těm ostatním dětem, aby prostě to kazily tím, že by prostě se dostaly do nákýho sporu, jestli ten Ježíšek je nebo není. To jako, prostě bereme to tak, jako že v písničkách se o něm zpívá, tak si říkáme, tak jak ten Ježíšek podle tý písničky vypadá, neříkám jak ten Ježíšek prostě (smích), jo, popište mi Ježíška, to ne.

A co když se vás třeba dítě přímo zeptá, jestli věříte na Ježíška?

No tak ehm, já... hm, to se mě ještě nikdo nezeptal (smích). Mm, to se nikdo neptal. Já většinou odpovídám, že ehm, věřím sama v sebe a že se těším na Vánoce, asi tak bych to řekla jako. Jako že- že jako o Ježíškovi jsem nepřemýšlela, třeba bych řekla, no a co se týče těch víl nebo těch čertů, tak jako tam si vysvětlujeme, že to jsou pohádkový bytosti, který se vyskytují v těch pohádkách, aby věděly, jak vypadají a podobně, aby si je uměly představit, ale netvrdím jim, že jakoby ve skutečnosti na louce tančí víly a že opravdu je náký peklo, protože jsem tam nikdy nebyla a nikdy jsem to neviděla. Asi tak, jó, jako že- prostě se akorát- řeknu: *jak si představujete tu vílu, jak si představujete čerta*, když třeba kreslí nebo popisují, ale neřším prostě, jestli to existuje nebo ne. To ne.

Nepodporujete tu víru jako nák...?

Eem, nenene, to ne. Nechodím sem jako víla ani jako čert (smích). To ne.

No tak, třeba když to máte nějak nastavený ve škole, že rozebíráte toho Ježíška a třeba když doma děti maj s rodičema Santu, tak jako jak to řešíte, jak se k tomu stavíte?

Nechám to být, řeknu, že třeba jako je typický, že ten Santa teda jako patří do tý Ameriky, ale když to tak doma mají, tak to prostě nechávám, jo, nevyvracím, že bych jim cpala Ježíška – to ne.

Myslíte si, že je ta víra v nadpřirozený bytosti může nějak pozitivně ovlivnit?

No, tak jako určitě to jakoby povzbuzuje k náký fantazii, třeba když potom mají vymýšlet nákou jinou, třeba nákou svoji nadpřirozenou bytost a popisovat ji, jak bude vypadat, no jako, fakt já asi v tý fantazii, když mají prostě vymyslet nákej kostým třeba na karneval, tak aby nešly prostě všichni jako za stejnýho- a uměly si představit, že ta bytost třeba může vypadat různým způsobem, to asi jo, ale jako... všeho s mírou, potom někdo je fakt jako takovej snilek, že jako se nedokáže vrátit, a asi kdyby mi tady někdo poskakoval a představoval si, že je víla, a že víly prostě neslyší zvonění, tak-tak si myslím (smích), že už je to jako trošku moc, jo, ale jako jo, prostě maj tu potřebu, tak bych jako jim to asi nekazila, když to jakoby vyžadují, ale že bych to tak nák jako úplně podporovala, jako zase, aby to nebylo moc přehnaný, jo, aby tady po sobě neházely těma ehm, ježiš, nevím... jak byly ty míčky plněný těma Pokémonama – pokébalem, no a představovaly si, že na ně vyskočí náká příšera, tak to už mně potom přijde jako moc, jo.

12. Co soudíte o absenci pohádek v životě dětí (když se v rodině nečte, nevypráví, nesledují se pohádky v TV, ...)?

No, tak většinou ty děti potom ehm, jako... právě jakoby jsou takové hrozně jakoby v něčem takové utvrzelé, jako že tak to přesně musí být, že přece tam musí být maminka a tatínek a prostě nedokážou si představit, že by to bylo nák jinak nebo-nebo prostě jakoby nedokážou vymýšlet, jako

jak by ten příběh mohl pokračovat, protože se nikdy s nějakým takovým podobným nesetkaly a nemaj na čem stavět. Takže jako- v tom to jde určitě znát a pak to jde znát určitě na slovní zásobě, že prostě jakoby se najednou použije pojem, který je v těch pohádkách dost často a oni jakoby nedokážou vysvětlit, co to je, jo, takže... jako takovej král/královna, to si myslím, že ještě jo, ale jakoby třeba nějakou vlastnost vodníka, to prostě nevěděj, protože by- se s nim jako nikdy nesetkaly, jako třeba věděj, jak vypadá, ale jako vlastnost mu z žádný pohádky nedokážou jako přiřadit, jo, takže oni jsou prostě o to jakoby ochuzený, že tak jako, že spíš to předvídaní si myslím, že nedokážou, no, jako jak by to mohlo pokračovat, když to nikdy nezažily, že jo, tu pohádku.

13. Další otázka se týká vlastně prevence rizikového chování – jak vlastně u vás na škole probíhá? Jak vlastně tu prevenci vnímáte, jestli jako oblast kompetence třeba školního metodika anebo minule jste říkala, že spolupracujete s psychologem, a jestli vy se někdo podílíte na prevenci a konkrétně jak?

Mhm, tak ten školní psycholog tady teď současně jakoby nepobývá nějak pravidelně, ale máme nabídnuto, že když bude potřeba, tak do té školy zajede a pokud bude mít vytipované děti, které potřebujou s ním jednat, tak po domluvě s rodiči s ním opravdu můžou prostě prodebatovat, co je trápí. Já jakoby ten kolektiv dětí hodně vnímám, protože tady trávím i přestávky, takže vidím, že třeba prostě dvě holčičky se najednou od sebe prostě odstrčej a snažim se jakoby hned přijít a zeptat se jako, co jedna si myslí, co druhá, to bylo- teď zrovna v blízké době to bylo, kdy jedna vyplázla jen tak ze srandy prostě jazyk a ta druhá se urazila a tvrdila, jako že s ní nemluví, takže si to musely prostě holky jako jenom vyřikat, prostě jako problém v komunikaci a už zase to bylo dobrý, takže to jakoby dělám, aby třeba někdo nechodil domů, že s nim nikdo nekamarádí a podobně, takže se snažim jakoby ty děti dělat do různých skupinek, do dvojicích různých, třeba náhodným losováním nebo někoho že si maj vybrat, pak se znovu prostřídát s někým jiným a tak, aby jakoby nebyly ustálený jakoby někdy- i to, že *vždycky pracuju s Deniskou, vždycky pracuju s Karlíkem*, to je úplně jedno, ale že prostě se může stát, *a dneska si vyzkoušíš, jak by se ti pracovalo s někým dalším*, jo, takže už to je, si myslím, taková prevence toho, aby jakoby ten kolektiv byl jako takovej sdružený, no a pak jak jsem říkala, že prostě fakt používám ty knížky, kde opravdu je třeba nějaká hrdina, kterej má problém a někdo to řeší, a tím že ty děti jakoby se mu snaží něco doporučit nebo vidí, jak se ten příběh dál vyvíjí, tak ještě se mu snažej jako něco prostě- co by mohl udělat nebo co by udělaly na jeho místě, jako to si myslím, že jakoby hodně tomu někdo jako zabraňuje. Jinak jako přímo jakoby prevenci na škole má na starost jiná učitelka, to jako neřeším, ale řeším tu svoji třídu a ty děti, které učim. Takže i třeba v té třetí, čtvrté, páté, kde mám angličtinu, tak taky jakoby se snažim s tím kolektivem pracovat jinak, aby si zvykly prostě... že se prostě v životě setkej s různými lidmi, s různým-, jo, že všichni nejsou stejní, že třeba musej i potom v dospělosti pracovat s někým, kdo je jiného typu, kdo mi moc nevyhovuje, ale musim to s ním zvládnout ten úkol, tak jenom prostě, aby to- aby si na to navykly.

Využíváte třeba pohádky při učení dětí, jak vhodně reagovat v potenciálně nebezpečných situacích, kdy by jim třeba mohlo něco hrozit?

No, tady to teď bylo takový, jak někdo ty-tu holčičku někdo sbalil do toho auta, a nějaké i příbuznej, co mě teda docela šokovalo, že prostě jsem je vždycky ty děti nabádala, že prostě nesmí k nikomu cizímu, od nikoho si nic brát a nastupovat k němu do auta a podobně, takže to jsem třeba, jako tuhle situaci, kdy teda příbuzný dokáže někomu ublížit, to prostě jako... jak to u těch dětí třeba jako podchytit, že jsem jim jenom řekla, že třeba mě samotnou mrzí, že to byl někdo třeba ten příbuzný, ale přímo jako když potřebuju něco takhle jakoby řešit, že zrovna se něco takového událo, ty děti to samozřejmě- pokud koukaj na noviny, že jo, v televizi, tak to viděly. Tak na to samozřejmě žádný příběh nehledám. Že prostě jim řeknu, co se stalo, co by měly v takový situaci dělat a podobně. Nebo třeba tady holkám ujel autobus a oni místo aby se vrátily do školy, tak prostě se vydaly pěšky domů. Takže hned, jak jsem je prostě odchytila, tak jsme potom tady

rozebírali, jak měly reagovat a jakoby byly to nápady těch dětí, jo, jestli by se taky vydaly pěšky prostě pět kilometrů nebo jestli by šly zpátky do školy těch sto metrů a řekly někomu dospělému, aby zavolaly rodičům, jo, takže to jsme jako takhle řešili-, přímo přes pohádky jakoby takovýhle věci neřeším, protože to je třeba prostě hodně aktuální. Ale asi jako kdybych se měla připravit na něco jakoby z nějakýho- že v plánu je něco jako krizová situace jako povodeň, požár a podobně, tak asi bych jako tohleto přímo tam jakoby zasadila třeba i přes nějaký příběh. Ne asi přes přímo nějakou konkrétní pohádku, ale že bych si k tomu vymyslela nějakou jako prostě příhodu a pak ty děti by prostě reagovaly na to, jo, než-než prostě vymejšlet, v jaký pohádce je povodeň, kromě Noemovy archy mě nic nenapadá (smích), jo, takže asi takhle.

14. Myslíte, že třeba mohou některé pohádky působit na malé děti negativně?

Hmm, no, rodiče si myslejte, že spoustu pohádek může (smích), ehm, no, asi fakt, který jsou nějaký takový jako brutální, si myslím, nebo kdyby to byly ty nepředělané od Grimmů nebo Boženy Němcové, tak to si myslím, tam teda to byly takový drsný pohádky, ale že ty, co jsou předělané přímo na děti, tak by právě takhle uškodit neměly. Jo, zase prostě nevíte, kdo komu jakou knížku vydá, že jo, aby z toho měl peníze a-, takže já takovou knížku tady třeba jako si myslím, nemám, která by mohla jakoby těm dětem nějak uškodit, ale jako myslím si, že to je tak široké spektrum těch knížek a pohádek, že to může jako taky nastat někde nějaká takováhle chyba, no.

A myslíte, že můžou třeba nějak negativně ovlivnit jejich chování, že třeba něco uvidí v pohádce a budou agresivnější, že třeba pudou a dají jakoby tu ránu a tak?

Tak jako asi jako, to asi záleží od dítěte, na co se zaměří v té pohádce, co pro něj bude jakoby důležitý, jestli prostě opravdu ten příběh, kterej prostě někde něco se překoná a pokračuje se anebo jestli si vybere tu scénu, kdy teda někde se někomu ubližuje a to jakoby se prostě nějak zveličí a nějak přivlastní. Asi bych to tak jako-, jo, kdyby tady byl chlapeček, kterej bude říkat, že všichni jsou to... já nevím... devítihlavá saň a bude dělat, jako že jim seká hlavy, tak asi ho to špatně ovlivnilo, ale myslím si, že to nebylo účelem té pohádky, jako aby prostě tohleto ty chlapečky naučila, že to prostě je vytržený z kontextu a že prostě jakoby to bylo špatně pochopený. U těch- říkám no, ty jakoby z toho východu, ty pohádky z toho dalekého východu, tak ty jsou takový drastický a tam nevím, jestli to pro naše děti takový jako rozpoznatelný, že tam třeba taky potom zvítězí to dobro, ale je tam víc těch bojů, jo, takže tam je to možná víc podněcuje k tomu, jakože to je to důležitý v té pohádce místo, že to nějak začalo a nějak to taky končí. Ale jinak si myslím, jakože pokud to dítě už jako není ničím jako ovlivněný třeba i ze svého života, jako že má třeba nějakou negativní zkušenost, že třeba tatínek mlátí maminku a podobně, tak-tak si myslím, že by to jako nemělo nějak to dítě ovlivnit. Negativně nějaká pohádka. Protože jsou dělané spíš většinou tak, aby to bylo prostě kladný, no.

15. Všimla jste si, že by u dětí nějak zvlášť „frčela“ nějaká konkrétní pohádka, obliba nějaké konkrétní pohádkové bytosti apod.?

No, já bych řekla, že jsou teď ovlivněny tou pohádkou, nebo pohádkou, reklamou z Lidlu, jo, ty Stikeez nebo něco takovýho, jo, že to si tady jako vyměňují, že to je spíš o tom sbírání a to beru pozitivně, jakože spolu ty děti jakoby víc komunikují a mají si jakoby o čem povídat, protože jeden má želvičku, druhý to, ale ty kluci jako spíš viděli stejný takový ty fantasy filmy jako Spiderman nebo já nevím, co to tam všechno mají, Transformers a něco takovýho, a spíš na to si jakoby hrajou, ale ani to nemusí být, že to třeba dávali včera, ale že ten jeden prostě přinese hračku toho a začnou si na to hrát. Jakože prostě to, že to viděli, tak je to ovlivní, jakože si zrovna v ten den na to třeba začnou hrát, anebo je to třeba, že viděli nějaký film s rodičema, kterej právě je o takovéjhle nějakých hrdinech, tak potom jako to takhle tady mezi nima je, ale ty holčičky si jako většinou moc jakoby o tom, že viděly nějakou pohádku ani jako... nepovídají. To jako... to řešej spíš teď, že si dělají ty náramky z těch gumíček jako tohleto a že pohádky jako mezi nima moc nefrčí. Tam vlastně akorát v tom čtenářském klubu spíš jako frčí to, že když někdo, kdo je jako takovej

mezi těma dětma hodně jako oblíbený, jo, jakože si prostě získává ty děti svým chováním, tak když přečte nákou knížku a řekne, že jo, jakože super, tak oni si potom třeba tu knížku chtěj pučit taky, *protože jako dyť to říkal on, no tak to musí být prostě jako úžasný*, jo, jakože to není jako o konkrétní pohádce, že by si ji tady přehrály nebo povídaly, ale spíš jako takhle to táhne k tomu, že buď to někdo četl: *hele, to bylo fakt dobrý*, jo, anebo tyhle postavičky náky no (smích).

Tak já vám moc děkuju za rozhovor. Bylo to určitě pro mě hodně podnětný a máte tady fakt spoustu dobrých nápadů-

Ježiš, to moc děkuju a rádo se stalo (smích).

-no a... ještě jsem se chtěla zeptat, jestli třeba ještě chcete něco dodat, nebo jestli třeba máte náky připomínky nebo jestli si myslíte, že mělo ještě něco zaznít a nezaznělo to-

No, já bych chtěla teda jako spíš říct, že když teda jako to dítě s někým čte nebo někdo mu čte, tak em, by mělo vycítit, že ten dospělý nebo ehm, třeba i starší sourozenec, o to má jako zájem, že teda jakoby chce trávit čas s tím dítětem, anebo že prostě řekne, *tuhle knížku jsem četl jako malý*, jo, nebo-nebo řekne, *hele, tohle jsem četla a teď vám to chci předat, protože jsem zjistila, jak je to suprová knížka a my ji máme tady v knihovně a nikdo ji ještě nečetl*. A oni prostě jakoby řeknou: *ty jo, ona si to jakoby- vlastně se nám tímhletem způsobem už věnovala dopředu a teď prostě to tady nabídne* a jestli to je fakt potom dobrý, tak jako už příště budou reagovat úplně stejně zase: *jé, paní učitelka nám jde číst* a jakoby věděj, že prostě to nebude jakože: *tak vemem tuhleto starou vodrbanou knížku... mhm, kde to začíná... tak chcete slyšet třeba tuhleto?* Jo, jakože to je-to je takový jako projevený málo zájem a samozřejmě ty děti třeba chtějí, aby-aby se jim četlo, ale když to bude nabídnuto jakože: *no, když už tady sem a když už to mám zaplacený, tak vám to teda přečtu*, jo, takže jenom prostě ten zájem toho druhého určitě je takovej podnětnej a když to- když jsou pak třeba i starší děti, třeba už třetáci, a- tak oni si prostě už dokážou číst spolu nebo prostě si právě říct, *hele, tuhle jsem už četla, dyť- tys to ještě nečetla?* Tak jako ta druhá třeba jí to projde hlavou a taky si to pučí, tak to je potom super. Nebo třeba ty kluci si třeba číst nechtěj, ale máme tady „Mor, neštovice a jiné pohromy“ knížku, a protože je u toho jeden, a prostě se tam takhle kouká na ty různé bacily, tak přijde další a třeba jsou tam najednou čtyři u jedny knížky a prostě diskutují, *ty jo, co to je* a já je potom jakoby akorát navádím: *tak si to přečti. Dyť tam u toho máš takovejhle krátkej článkuček, tak si to přečti, ať to víš. Ať nevymýšlíš nákou- že to je nákej bubák, ale přečti si to*. Jo a tak je to tak jakoby víc vtáhne potom do toho- jakože, *jako my jsme tady čtyři, že jo, na tu jednu knížku, takže ona je fakt asi dobrá, protože-* (smích), jo, tak jako prostě ten zájem někoho, koho mám rád nebo kdo je prostě pro mě nějak důležitý v té činnosti, tak jako je asi nejlepší. Jo. A to jako ještě jako třeba i ty děti rádi dramatizují ty pohádky, takže jako jsme tady d'áli slepičku a kohoutka, takže všichni měli pařátky nahoru a-a d'áli kohoutka (smích). Jo a tak jako prostě že jim to jakoby víc třeba se ta pohádka buď zapamatuje, nebo si ji osvěžej tím, protože už ji znaj ze školky a tak, takže jako... je to dobrý, zase jako nesmí se nic přehánět, nesmí to být vždycky po každý jako stejný. Jakože by věděli, *teď musím dávat pozor, protože pak to budem dramatizovat*, jo, nebo *teď musím dávat pozor, protože se mě zeptá, jaká byla hlavní postava a jakmile to zjistím, tak už můžu zlobit*, musí to být jako v nákych obměnách, aby jako to nevěděli třeba dopředu nebo věděj něco dopředu, co maj sledovat během toho příběhu celýho, takže prostě variabilita a prostě náká zaujatost toho dospělýho. Jo? Takhle by to stačilo?

Určitě. Děkuju moc!

A je teda fakt i dobrý, když ti, kteří vám teda říkaj, že máte číst, tak taky čtou, protože my si tady říkáme v kroužku, co jsme za týden přečetli a... oni se ptaj samozřejmě i mě, co jsem četla a oni si třeba pamatují, že jsem minulý týden četla Vyhnání Gerty Schnirch a oni se mě zeptaj: *tak co Gerta?* A já jim jakoby prostě řeknu: *no jako má se fakt špatně, prostě vyhnali ji z toho Brna* a jim to stačí taková informace, nemusím do žádnéjch podrobností, ale prostě pamatují si, že tam byla náká Gerta, jo, a takhle to jako de a já si zase potom, že jo, třeba pamatuju, že někdo četl ten Deník

malýho poseroutky, tak se zeptám, tak už ho máš přečtenýho? A jeho to samotnýho jako zarazí, že si teda jako pamatuju, že věděj, že se jich bude ptát někdo a zároveň jako i předpokládaj, že si i někdo bude pamatovat, že to četli. Takže to je takový asi jako nejvíc povzbuzující. Ale je to jako fajn tohleto a potom jsem třeba překvapená, když prvňák nebo druhák dokáže někoho jako ocenit, jo, jakože když si představím sebe, jak na prvním stupni prostě bylo nejlepší na sebe nijak neupozorňovat, protože ta paní učitelka jela a kdo promluvil, tak šel třeba k tabuli a podobně, tak si říkám, mě ale jako jejich názory zajímají a když jako dokážou ještě o někom prostě říct, co si všimli, tak-tak si prostě člověk řekne: *a jo, dyť oni vlastně nejsou blbí, dyť oni to dokážou taky říct, proč bych to měla říkat všechno já*, takže to je potom takový jako úžasný zjištění, jakože mně tím jakoby ulehčej práci, jo, a když to prostě jako někdy slyším, tak si úplně říkám, oni si všimli tohodle? Jako fakt úplně jako takový jako úžasný věci a není to jako nějaký opakování toho, co kdo řekl nebo-, jo, že s tím souhlasej, ale fakt jako nějakou svoji myšlenku, tak to je úplně jako bomba. Jako byla bych ráda, kdyby ty děti to zažívaly po celou dobu toho studia, jenže právě se obávám toho, že se potom setkají s jinými pedagogy, kteří prostě stále jedou v nákyh těch... jiných kolejkách a který budou prostě vyžadovat, aby se četlo z těch čítanek, nebude je zajímat jako, jaký maj na to děti názor, pokud to nebude v nějakým úkolu, který je jako přímo v tý čítance napsaný a prostě nebudou vymýšlet nic takovýho zábavnýho a když to nastane v době, kdy budou před pubertou nebo v pubertě, tak je to stejně prostě třeba od tý literatury na několik let jakoby odradí, protože zjistěj, že *to já asi nepotřebuju nebo že to je nuda*, přitom je to třeba na prvním stupni bavilo, jo, takže to je takový jako riziko, že *na prvním stupni dobrý, tam se mě furt všichni ptali, co jsem četl a pamatovali si to a najednou jsem na druhym stupni a nikoho to nezajímá, protože... vrstevníci mají jiný zájmy a učitelka se mě nezeptá*. Jo, tak to mně přijde potom takový jako-takový jako kopnutí, prostě jakože najednou o mě nikdo jakoby v tomhle nemá zájem, tak proč bych se snažil, jo, takže někomu to vydrží samozřejmě, ale spíš takový jako ty slabší jedinci, který potřebovali, aby jako na ně takhle někdo reagoval, tak už potom jako to... to už jako sami neutáhnou, sami si nebudou shánět ty knížky a neprojevěj takovej jako... ten zájem to někde vyhledávat, jo, takže to už je potom takový... na prd, no. Tak jako že když už je to jako potom člověk naučí a oni pak jako- některý choděj stále, když jsou na druhým stupni, ale někdo prostě už jakoby nenalezne tu odvahu jít zpátky na ten první stupeň si tu knížku třeba pučit nebo se zeptat po ní. Jo, tak to je taky potom blbý, že-že jako byla tam projevená nějaká snaha, ale ta nepokračuje. No, když jako ono je super, když ty děti se setkaj s pohádkama, že tam na tom děláme různé prevence, ale... jako ono to... prostě když-když to nemá jakoby další jako nějaký třeba, že jo, o stupeň o dva nějaký jako obtížnější, ale furt by to bylo nějaký takhle na těch přiběžích nějakýho blížkýho jakoby nějakých zkušeností, tak... je to prostě... to je, jak kdyby zase znovu usnula Šípková Růženka (smích). Jo, a buď se probuděj, že jo, anebo-nebo prostě třeba už k tý literatuře se nedostanou, protože je spousta dospělejch, který prostě *nečtou, nemám čas*, a podobně... a je to tak prostě furt stejný. No, takže jako... jo? Tady to něco jako takovýho zažívaj, ale prostě nemůže to pokračovat prostě donekonečna. Takže... takhle? Stačí (smích). A jinak kdybyste cokoliv potřebovala, tak se klidně ozvěte.

Pedagog C

- **Můžete mi prosím do záznamu zopakovat, jaké předměty učíte (učila jste) a kolik let působíte jako pedagog?**

Můžu. Tak, jmenuji se Eva V. (em), na základní škole v Hlavečnicku učím 16 let (em), teď od září dělám asistenta pedagoga a vlastně do teď jsem učila rodinnou výchovu, občanskou výchovu, pracovní činnosti, informatiku, společenskovední seminář a víceméně co bylo vždycky potřeba a do loňského roku jsem d'ála i (em) preventistu, protidrogového a spravuju bakaláře.

- 1. Jakým způsobem vnímáte místo pohádek v životě dnešních dětí?**

Em, já mám pocit, že v dnešní době děti moc pohádky nesledují, což je škoda. Dneska už- a to je, když to vezmu jakože v celý škole, tak už i třeba děti v první třídě maj facebook – úplně běžná praxe, uměj skvěle ovládat počítač, ale (em) díky tomu, že nečtou, tak (em) nemaj vůbec žádnou slovní zásobu a sou ty děti jako ochuzený o tyhle věci, jako o to dobro a zlo a o ty nadpřirozený bytosti trošku. Jediný co, tak sledujou pohádky v televizi, tam kde prostě jsou takový- že se prostě bijou a-a bojujou spolu a... a tím jak hrajou i ty počítačový hry, tak se dostávají trošku do nereálného světa. Ale na druhou stranu – máme ve škole pod Evropskou unií zřízený čtenářský kluby, a to už tam choděj děti- není to povinný, ale choděj tam děti (em), z mateřský školky a z prvního stupně, kdo chce, jezdí tam paní knihovnice, a maj to- maj to dvě paní učitelky na starosti, který se střídaj, jedna to v pondělí, druhá v úterý nebo tak, a ty děti si prostě vždycky vyberou nějaký příběh z tý knížky a povídaj si o něm a rozebíraj ho, hrajou si a i ty paní učitelky prostě jako ty děti takovymhle způsobem jakoby motivujou ke čtení. Takže to je hrozně fajn.

2. Jaký je váš názor na pohádky klasické a moderní?

Klasické pohádky mám ráda i já hrozně, i já se ráda dívám na pohádky, klasický pohádky to je prostě... moje dětství. A vůbec jako... je to takový to správný, a ty moderní pohádky mně se osobně nelíběj. Když jsem viděla večerníček – kachnu Matyldu, že šla do obchodu s kreditní kartou, tak to mně přijde opravdu jako – jako že ne.

Co si myslíte o současných televizních a filmových pohádkách?

Em, některý jsou hezký, ale... mně opravdu tam- když je tam zamíchaný jako taková hodně ta- ta moderní věc nějaká, tak to už se mi nelíbí. Už jako- prostě není nad to, když je tam opravdu ta princezna a nějaký princ a-a opravdu jako to království a nějak to jako takhle funguje, ale úplně ty moderní pohádky ne. Teď – neviděla jsem tu novou pohádku, ty Tři bratři, prej to je moc hezký, ale neviděla jsem to, jenom jsem slyšela, ale je pravda, že jsem slyšela takový jako dvě skupiny, jedna skupina že to je fakt super, že by na to šli znova a druhá skupina že vůbec, že se jim to nelíbilo. To jako všechno je věc názoru. Já jsem se teď poslední dobou vrátila i hodně ke čtení, takže já i hodně jsem začala číst... Takže moderní pohádky ne, ale klasiku ano.

Co podle vás u dětí vede – čtení/předčítání/vypravování pohádek nebo jejich sledování v TV – proč to podle vás tak je?

Co vede? Vede – určitě vede sledování v televizi a na počítači. Protože (em), spousta dětí (em) opravdu jako- takhle, rodiče nemaj na děti čas. Babičky a dědečkové choděj do práce, rodiče choděj do práce a těm dětem se nikdo nevěnuje a je samozřejmě jednodušší zapnout tomu dítěti televizi. Já sama můžu říct jako ze zkušenosti, co mám jako kamarádky s malejma dětma, tak- opravdu jakože malejma – tak čtyři roky a tak, tak některý pustěj dítěti tablet a běž si na tablet. Nebo na nějaký ty dětský pořady v televizi. Některý televizi vůbec nepouštěj před dětma nebo výjimečně prostě třeba jenom na nějakou pohádku, jako je Krtek a podobně, takovou tu klasiku ještě z našeho dětství a-a nebo jim prostě pustěj ten počítač a je jim to jedno. Nebo prostě nějaký dývko a nemluvej s těma dětma, což potom se vlastně promítá v tom, že ty děti špatně mluvej a maj problém vůbec jako s výslovností. Takže určitě převládá to, že se dívaj, to že sledujou televizi, a potom teda nějaký to vypravování, ale vůbec jako celkově ta komunikace hrozně se vytrácí jako- vůbec jako od lidí.

Co všechno podle vás musí dobrá/kvalitní pohádka mít, co musí splňovat?

Co musí splňovat kvalitní pohádka... no tak aby to byl nějaký jako srozumitelnej příběh, aby tam samozřejmě zvítězilo dobro nad zlem a... aby tam byla taková jako srozumitelná zápletka nějaká... aby to (em) nebylo takový jako slátaný – každá pes jiná ves, a abych jako z jednoho zhlédnutí tý pohádky jako měla uspokojivej pocit a odcházela jsem třeba z toho kina nebo od tý televize s tím, že fakt to bylo hezký. A třeba miluju pohádku O princezně Jasněnce a létajícím ševci, tu mám hrozně ráda.

3. Jaký je váš postoj k některým klasickým pohádkám s krutými nebo spornými prvky?

Já si pamatuju z dětství, když jsme četli takový ty ruský pohádky, ty klasiky, tak tam to bylo takový hodně krutý, ty pohádky, a- takovou tu Krásu nesmírnou – já mám pocit, že je tady v knihovničce ve škole, ta moje Krása nesmírná, z mého dětství, ehm, nebylo to špatný, ale trochu jsem se bála při těch pohádkách, takže by to asi jako nemělo bejt tak krutý pro ty děti, protože mám trochu strach, že ty děti si (em) i tohle negativní trochu převezmou a vůbec jako nepochopěj, jaký to může mít následky.

A co třeba ty některý grimmovský pohádky?

Já si teď ale nákou nemůžu vybavit žádnou...

Třeba perníková chaloupka? Že tam tu čarodějnici-

- to sem asi neviděla ani.

Spíš mám na mysli knižní zpracování...

To sem asi taky ani nečetla. Já znám tu klasiku, jenom jako že to, ale tohle jsem asi ani nečetla. No a to je přesně jako z těch ruskejch, no, jako je to takový dost krutý, no, že fakt se ty děti z toho- buď se můžou bát, nebo si to vezmou jako ten vzor, že opravdu jako to tak má bejt, když se prostě někdo nechová dobře, tak ho „upálíme“.

Napadají vás třeba ještě nějaký pohádky kromě těch ruskejch a těch grimmovskejch, kde by byly nějaký takovýhle sporný scény?

Já myslím, že ne, já jsem fakt jako hodně četla tu klasiku českou, i jako prostě třeba i Evině, když byla malá, tak jsme měly, nevím, Kocourka modročka, měly jsme Manku, Rumcajse, Cipiska, měly jsme prostě Hurvínka, měly jsme krtka, a takovýdle ty jakože- takovýdle pohádky- nebo Mikeše, že jo, jako anebo Ferdu mravence a prostě to jsou takový... nevím, ani jsem jí to nečetla snad jako vůbec.

Co s takovými scénami v těch klasických pohádkách? Třeba v těch ruských pohádkách nebo těch grimmovských – doporučila byste je vynechávat nebo něco takovýho?

To určitě nevynechávat, ale vysvětlit to těm dětem, jo, aby věděly, že-že ne všechno co viděj je třeba v tý televizi nebo v tom kině nebo i to, co se čte, že-že to není – že to prostě je takovej jakoby nadpřirozenej svět a že to není ta realita.

Myslíte si, že děti dokážou správně oddělit rizikové chování v pohádkách od reality i kdyby jim to dospělí nevysvětlili?

Ne. Dneska ne. Pokud jim to dospělí nevysvětlej, tak ty děti ne.

4. Jaký je váš názor na pohádky s homosexuální tematikou?

Ehm, s tím já nemám problém. Protože mám spoustu přátel, který prostě jsou jinak orientovaný, dokonce moje kamarádka vychovává dceru s přítelkyní a... nevidím v tom nic špatnýho.

A znáte nějaký takový pohádky?

Em, viděla jsem, že proběhlo něco televizi jako, ale sama jsem to nečetla. Jo, jenom jsem jako viděla nějak prostě- o tom diskuzi, ale nečetla jsem to. Ale mám spoustu kamarádek a kamarádů, který maj – teda ne, všichni děti nemaj, jedna moje kamarádka má holčičku čtyřletou, ehm, nevím, jestli jí vypráví takový pohádky, to nemám tušení prostě, ehm, já ty lidi neodsuzuju, respektuju, jsou to moje kamarádky a moji kamarádi prostě velmi blízcí a... naopak je to správný, že to tak je. Myslím si, že když to dítě vychováváný ehm - v neúplný rodině a problémový, že je lepší, když je pak vychováváný partnerama třeba i klidně stejného pohlaví, ale klidně jako jo. Je pravda, že ta naše společnost jako na to není úplně-úplně zvyklá a připravená a že spousta lidí – taková ta starší generace, řekla bych ten věk mejch rodičů kolem tý šedesátky, tak ty to ještě vůbec – jakože nestrávili, jo, prostě vůbec jako to odsuzuju a je-ale- to je jedna věc, a druhá věc je, že spousta- ať už tady máme jakože demokracii a vůbec jako ty lidi žijou jakože různě, tak spousta mladejch lidí – teď myslím, že třeba i kolem jako dvacet, patnáct až dvacet let, tak i tydlety jako s tím maj problém. Záleží, jak jsou vychováváný doma. Pokud- -pokud prostě k tomu budou mít nějak jakoby

odpor, budou prostě vychovávaný tak, že to je něco špatného, (em) tak k tomu takovejhle postoj zaujmou. Dycky prostě si neseme to z té rodiny.

Myslíte, že by takovýhle pohádky mohly jakoby s tím nák pomoci nebo že by mohly být k něčemu dobrý pro ty děti?

Já si myslím, že určitě, ale zas to musí podávat člověk, kterej prostě je s tím nák jako sžitej, když to bude dělat někdo přes svoje náky jakoby přesvědčení, tak... tak to bude špatný, že jo, já sem prostě vždycky když jsem třeba tu rodinnou výchovu učila a měli jsme tam todleto, tak- a ty děti prostě jako když slyšíš, jak prostě o tom třeba mluvěj – některý jsou v pohodě, protože prostě vědí, že to tak jako je, že to je prostě součást života, tak dobrý, ale některý prostě řekly: *můj táta říkal...* nebo *máma říkala...* a prostě k tomu rovnou zaujmou tenhle špatnej postoj. Ale samozřejmě pokud s tím budou ty děti seznamovaný, dá se říct od útlého věku, měly by už prostě jako třeba v té první třídě vědět, že to tak jako-že to tak jako je. Prostě jako není jenom maminka a tatínek, ale že opravdu jsou ty dvě partnerky, anebo dva partneři, který ty děti vychovávají, ale... na druhou stranu mám trošku strach z toho, že třeba ty mojí kamarádky holčička, který jsou čtyři roky, tak to bude mít v životě hrozně těžký, protože lidi jsou zlí a děti jsou hrozně zlé. A pokud nebude mít vedle sebe někoho, kdo jí jakoby povede a ukáže tu cestu a vysvětlí jí to, tak- tak to bude asi složitý dost.

Dokážete si představit, že byste s takovou pohádkou pracovali např. v rámci osobnostní a sociální výchovy, výchovy k toleranci?

Já určitě, já s tím problémem nemám.

Myslíte, že třeba rodiče by si přišli stěžovat?

To nevím, já jsem měla trošku obavu z toho jednou, když jsme- loni když jsem uspořádala besedu s HIV pozitivním člověkem a homosexuálem. Em, ty děti byly jak pěny a všichni prostě poslouchali úplně neuvěřitelně a můžu říct upřímně, že sem se bála, pak takový jako tři dny, čtyři jsem si říkala, ty jo jako a teď jestli někdo zavolá a vynadá mi, proč jsem tam zvala jakože člověka... homosexuála a HIV pozitivního ve finále, tak jsem měla strach, že ty rodiče mi daj jako co proto. Ale na druhou stranu si myslím, že ty děti to ani doma neřekly. Že takovouhle přednášku měly. Protože to je hodně o té komunikaci. Záleží, jak ty rodiče maj tu snahu o ty děti jako- se s nima jako bavít.

5. Pracovala jste ve škole nějakým způsobem s pohádkama nebo s bajkama?

Když jsem učila češtinu, tak-tak určitě, že jsme si s těma dětma četli a povídali nebo prostě... spíš jako třeba ty pověsti, který byly třeba k obci nebo vůbec jako k místu, kde žili a takhle, ale ehm, asi sama ne, jako že bych úplně- spíš jenom jako v rámci toho předmětu.

A třeba při uplatňování průřezových témat nebo v záležitostech primární prevence?

U těch malejch dětí určitě jsme měli nákou pohádku právě jakože na tu protidrogovou prevenci, to asi jako jo, ale u těch větších, tam už nemá smysl to jako pouštět, protože ty už jsou spíš jako takový... zralý na to, aby spíš jako viděly nákou tu realitu, proto jsem jako třeba měla toho HIV pozitivního anebo-nebo jim pouštím takový jako filmy, ale oni maj pocit, že... jim se nic stát nemůže a že to je nahraný a že prostě jako... nemaj tu realitu takovou.

6. Takže ale někdy jste něco vysvětlovala těm malejm dětem na pohádkovým příkladu?

Jo, jo, jo.

7. Praktikujete na vaší škole nějaké rituály související s pohádkovým světem, s fantastikou?

No... máme rej čarodějnic, máme samozřejmě, když jsou takový ty svátky jako Halloween, tak- neslavíme, ale vyrábíme spíš. Rej čarodějnic – tak to pořádají paní učitelky každé rok, samozřejmě máme Mikuláše, že jo, nadílku mikulášskou s čertama a... bych řekla, že se děti trošku i boje, jakože vopravdu to takový je a... že to je takový jako- některý jsou strašidelný, že bych se bála i já. Ale... takže to čerti choděj a- asi už nic jiného nemáme.

A co si myslíte, že takový rituály jakoby dětem dávají?

Nevím, jestli to brát zrovna jako rituály, já si myslím, že to je takový jako spíš tradice jako, jo, a že je dobře, když ty tradice jako nějaký ty děti v sobě mají a naučej se je, protože potom... potom když opravdu s těma dětma jako člověk pracuje, tak najednou zjistí, že ehm, doma třeba nic takového nedělaj. Že... že se nescházej ani jakoby u stolu, aby se najedli, že si nepovídaj, že nemaj takový nějaký jako svoje jakoby rituály, jo, my máme třeba, když jsme samy s Evinou doma, tak v neděli si vemem klidně snídani do postele a jako uděláme si- takže máme takový taky jakože – když se nám nechce nic, tak neděláme nic a prostě nebo koukáme na pohádky anebo vůbec jako na televizi na něco, ale... celkově se to prostě vytrácí z těch rodin jako jo, že nemaj- my máme třeba takovou tradici, že jezdíme třeba jako před Vánoce na nějaké advent někde a vůbec jako že si dokážem udělat tak jako den pro sebe a tak jako, ale fakt se to vytrácí z těch rodin, není to...

8. Co soudíte o využívání pohádek (pohádkových motivů, nadpřirozených bytostí) coby prostředku k odstrašení dětí od něčeho nežádoucího nebo jako prostředku motivace nebo prostředku k názorným příkladům („Co jak dopadne – co se může stát, když ne/uděláš to a to...“) ve vedení dětí?

Jako že čert veme dudlík a třeba jako protože už jsi velká holčička?... ehm do určitý míry. Nemá smysl ty děti jako zastrášovat jako: *prostě pokud budeš zlobit, odnese si tě čert*, to určitě ne, ale takový jakože třeba toho dudlíka nebo tu flašku nebo něco prostě dá tomu čertovi, tak asi jo. S tím bych asi jako souhlasila. Em... pamatuju si, když Evina šla do první třídy a vybrala si aktovku, my sme ji koupili a dali jsme ji za dveře, ven a ten Ježíšek si ji vodnes tu aktovku jako, protože aby ji moh pak přinést na ten Štědrý den pod ten stromeček, že jo. Do dneška to dítě nepochopilo – vůbec, jak to že ta aktovka zmizela a měla ji tam pod tím stromečkem, když oba jsme byli s manželem doma. Jo, tak to jsou takový jako věci, jako psát ten dopis tomu Ježíškovi, dávat ho za to vokno a samozřejmě i- já se třeba nezříkám takovejch těch-těch řekla bych akcí, který jsou jako z toho západu, ať je to třeba ten Halloween nebo ten-ten Valentýn nebo prostě nějaký takovýdle jako věci, tak to mi taky jako nevadí – já prostě jako vždycky si vyzdobim prostě tu domácnost a vůbec tak jako těma věcmi, ale... musí to mít nějaký hranice to zastrášování, jo, určitě bych prostě nevzala dítě do Rakouska na ten průvod čertů, to musí bejt hrozně stresující, když už jenom to vidíš jako v tý televizi a fotky nebo tak, to je hrozně strašidelný, tak – ano, postrašit to dítě, ale v nějakých mezích jako, nepřekračovat to tak jako že prostě, když bude dítě hystericky brečet, abych ho rvala do nějakýho pytle k čertovi a podobně, to ne, to ne zas.

A co pohádky jako motivační prostředek nebo jako učení se příkladem?

No tak to určitě taky. Já vždycky říkám, jako že bez práce nejsou koláče, tak to je vždycky takový z těch pohádek, ehm, že na každého jednou dojde a že lež má krátké nohy a že- a že nevím, teď už mě nic nenapadá nebo mě napadne, ale to jsou všechno věci, který jako jsou z těch pohádek a moje Evina vždycky říká, *prosim tě, už nech ty svoje pořekadla, jako, už seš s tím jako otravná*, ale ve finále člověk zjistí, že to něco do sebe má, jo, že když, že opravdu ta lež má krátké nohy, že kdo jinému jámu kopá, sám do ní padá a ty pohádky jsou na tom postavený, že jo. Aby-aby to dobro zvítězilo, aby to bylo jako fajn, aby prostě to špatný bylo potrestaný. Bohužel v tom životě to tak jako není úplně, ale to záleží na nás, jakože na lidech, jak se k tomu postavíme.

A využívala jste to vlastně při výuce, něco z toho?

Asi jo, to sem asi používala třeba při tý rodince, občance a při těhletých předmětech jako kde to je vo tý komunikaci, vo tom povídání si.

A funguje to?

Ehm... já mám pocit, že dnešní děti jsou takový, jako že to je všechno otrava a nuda, a že nejradši by hnedka šly po škole pracovat a měly třicet tisíc vejplatu a auto a telefon a notebook a- a prostě nemusely nic dělat, tak.

9. Jak vnímáte pohádky z hlediska jejich účinku na děti?

To je – už zase se vrátíme k tomu, že ta klasická česká pohádka – tak ano, tak ten pozitivní účinek nákej může mít, ale pokud to bude náká střílečka nebo-nebo prostě želvy Ninja a podobně – dobře, tak ty taky jako hájej to dobro, dejme tomu, ale už tam prostě používaj náký jakoby – nákej jako formu boje trošku a taky to není úplně jako super. No.

Myslíte si, že takový to poučení, takový ty morální hodnoty, že to má z těch pohádek na děti nějaký výraznější vliv?

Výraznější vliv - spíš jako ty negativní věci maj na ně vliv.

10. A souhlasila byste s tvrzením, že jsou pohádky pro dnešní děti důležité?

Určitě, to určitě.

Já třeba jsem měla hrozně ráda večerníček strýčka Fida, jo, a to už – to sem už hrozně dlouho neviděla nebo Slavný lovec Pampalíny nebo... prostě takovýdle, ale ehm ale fakt dneska je to takový hodně přemodernizovaný a-a vůbec jako...

11. Jak je to u vás s nadpřirozenými bytostmi – víly (Zoubková víla), čerti, Mikuláš, anděl, Ježíšek, Santa (ano-ne)?

Zoubková víla u nás existuje, to prostě byla jako klasika, em, že prostě za zoubek tam byla Zoubková víla, že jako přinesla něco, ehm, Ježíšek funguje, ehm, čerti – Mikuláš funguje, takže s tímhle prostě jako nemám problém, dokonce jsem se setkala... mám pocit, že poslední dobou se setkávám s jako velmi zajímavýma lidma a vždycky mě o něco obohatěj, a jela jsem vlakem do Ostravy a přised si ke mně pan průvodčí, tak jsme si povídali, a pak když si obešel to-ten vagón a vrátil se ke mně, tak mi dones kartu s andělem. A řek mi, že každěj člověk má mít svýho anděla... a... já ho nosim v diáři... a... prostě, vopravdu, vopravdu by to tak mělo bejt, měli bysme furt něčemu věřit. A ty děti jsou takový jako natěšený, ale na druhou stranu samozřejmě když už viděj od půlky října, že už všude maj věci na Mikuláše a vánoční dárky a todle a támhle, a že můžeš si půjčit peníze na vánoční dárky a tak, tak ty děti maj takovej ten pocit, že... ehm, nejsou skromný vůbec jako, jo, že my ještě jsme- nebo já jsem taková ta generace, kdy jakoby- kdy prostě jako nebylo nic a museli jsme prostě- a taky jsme vyrostli, jo, a když- když vlastně si vzpomenu jakože na naše Vánoce a-a to, takže jsme měli takovou větší radost ze všeho a úplně jsem třeba hrozně ráda si rozsvítila ten stromeček a dělám to do dneška. Že si rozsvítim vánoční stromeček a sedim tam a čtu si třeba jo, to se mi hrozně líbí a-a dneska vopravdu jako ty rodiče se trošku předháněj, co by tomu dítěti koupili, čím dražší tím lepší snad, ale vo tom to není. Jo, není to vo tom, a to zase jako přijde postupem času, jak člověk jakoby stárne, tak si říkáš, jako proč jako tohle všechno si mám kupovat, lepší je, když něco zažiju a prožiju a- takže proto říkám jako radši pojedu prostě na ten advent někam nebo pojedu-pudu někam na dobrý jídlo nebo prostě se potkám s těma kamarádkama (em) a uděláme si nákej hezkej den, anebo pudu do divadla anebo do kina, ale prostě... em, to se z těch lidí hrozně vytrácí. Taková ta... taková ta... jako soudržnost.

Takže byste tu víru v nadpřirozený ty- podporovala?

Určitě, určitě.

V čem podle vás můžou pohádky nebo i víra v nadpřirozené bytosti děti pozitivně ovlivnit?

To nevím, jak bych úplně přesně definovala, jak je můžou ovlivnit. Možná, že budou mít z něčeho respekt? (pauza) Že budou mít nákej pocit, jakože... jakože když budu v něco věřit, tak se mi to třeba splní? Nebo když budu zlobit, tak něco?... Možná jo.

12. Co soudíte o absenci pohádek v životě dětí (když se v rodině nečte, nevypráví, nesledují se pohádky v TV, ...)?

Tak je špatná ta slovní zásoba, a-a ty děti jsou prostě o tohle hrozně ochuzený. Z těch dětí se hrozně rychle stávaj jakoby... dospělí, trošku... a vůbec nemaj... vůbec nemaj- chybí jim takovej ten přehled jako.

13. Jak na vaší ZŠ probíhá prevence rizikového chování?

Hm, tak každá škola má svůj minimální preventivní program a program proti šikaně a to jsem měla vlastně do loňska já, a... je to v rámci prostě jako třídních učitelů, jak si povídaj s těma dětma, teď máme nově zavedený třídnický hodiny, který vlastně jsou každý pondělí ráno, od čtvrt na sedm-na osm do osmi, a ty děti prostě jsou s tou třídní učitelkou a povídaj si jako o svých problémech. Je pravda, že děti – ty velký, už se moc nesvěřujou, spíš ty malý – ty řeknou všechno. A... je potřeba prostě ty děti pozitivně motivovat a mluvit s nima. Samozřejmě to byly- nebo jsou různé besedy, školení, kurzy – ať už paních učitelek nebo dětí, ehm, samozřejmě v rámci té prevence i takový ty věci jako že jsou výlety, divadlo, nějaká kultura, protože ty děti s rodičema nikam nejedou, v Pardubicích znaj jenom obchodní centra, ale to že tam je Zelená brána, divadlo a něco prostě, tak to neznaj. A nejsou zvyklí, pak se ve finále neuměj chovat a to je takový špatný... takže i tyhle ty věci, ehm, pak samozřejmě se těm dětem i vysvětluje i to rizikové chování na tom počítači a... to maj ty děti taky jako pocit, že to si jenom vymejšim, a že... to tak není. Že se nemůže jim to stát, ale může a... ehm, jsou hrozně důvěřivý ty děti. Vůbec nejsou obezřetný a nemaj žádný takovej jako- prostě myslej si, že jim se nemůže nic stát.

Co si myslíte o efektivnosti zapojení pohádek do primární prevence a dělali jste to teda někdy tady, že byste třeba měli nějakou preventivní intervenci, kde by byl nějaký projekt točící se kolem-

- jako projekt úplně nebyl, ale jako v rá- my sme třeba jako já nevím, jako třeba drogy a takovýdle věci, to se třeba těm malejm jako vypráví třeba formou pohádky to jako jo, ale jako projekt jsme neměli, s tím, že spíš si to ta paní učitelka zapojí spíš třeba v tom předmětu, ve kterým to má, jo, jako protože neměli jsme třeba jako- neměli jsme svoje projekty v rámci prevence, měli jsme spíš jako většinou takový jakože nasmlouvaný, ať už to byla městská policie, státní policie, nějaký tyhle ty věci jako spřátelený organizace, ale sami spíš jako to děláme tu prevenci při těch předmětech jako u těch malejch dětí to je ta prvouka, pak přírodověda, u těch starších pak ta občanka, rodinka, při té informatice taky. A... u těch malejch jako jo, to formou pohádky jo, ale u těch starších to už nefunguje.

A učíte třeba děti nějak – jak by měly vhodně reagovat v potenciálně nebezpečných situacích nebo jak se mohou případně bránit, když nějaká taková situace nastane?

Určitě, protože dneska maj ty děti znova zavedený do předmětů ehm, dopravní výchovu a na druhý straně pak maj ještě bezpečnost, něco jak jsme měli my jako děti, že jsme měli tu-ten brannej den, jo, ve škole, tak dneska se do toho rámcovýho vzdělávacího programu znova zahrnuje taková ta bezpečnost jako při napadení, při- já nevím, požáru nebo prostě nějakým chemickým ohrožením nebo při těchhle věcech jako vůbec jako to rizikové chování tam taky maj, takže ano, to jim prostě říkáme, a to je i když choděj třeba ty-ta městská policie nebo státní na ty besedy, tak jim to říkaj taky. A my jim to vysvětlujem taky, že prostě s nikým cizím nikam, co maj prostě jako říct a podobně.

A třeba u těch malejch dětí nebo dělala jste to i vy s Evičkou, že třeba jste vzala tu pohádku – třeba já nevím – o Smolíčkovi a ukazovala takhle jakože: nesmíš otevírat cizím lidem a tak podobně?

Asi jo, asi jako v rámci těch – ehm, říkám, ta prvouka a takhle určitě.

14. Myslíte, že třeba mohou některé pohádky působit na malé děti negativně? A jestliže ano, tak v čem?

No, ehm, ty třeba tam, kde je to násilí. Tak určitě jako ty negativně, protože potom opravdu vidíš jako, co ty děti sledujou, a že vopravdu jsou zvyklí jako sedět u té televize a dívat a pak po sobě střílejí a prostě jako umírají a já nevím – tady se hrouťej a prostě jako neznaj nic jinýho. A to úplně jako člověk žasne, čeho se jako- čeho jsou jakoby v uvozovkách schopný. Neuměj pořádně mluvit, když to tak řeknu, šlapou si na jazyk a ve finále prostě potom jsou... hlavně že jako tyhle ty věci znaj.

15. Všimla jste si, že by u dětí nějak zvlášť „frčela“ nějaká konkrétní pohádka, obliba nějaké konkrétní pohádkové bytosti apod.?

Já vim, že vždycky to bylo takový jako – já nevím, byl třeba kreslený Spiderman, prostě jako – nechci říct, že si hrály na Spidermana a skákaly z oken, to určitě ne, ale já to spíš jako беру – ne že by jako frčela, že by si na to hrály nebo se jako ztotožňovaly s tím, ale že prostě to frčí v tom, že mají ty trička a oblečení a jak dneska spíš to je ta komerce, jako že mají tužky a propisky a penály a pravítka a všechno prostě mají s nějakou postavou, jako pohádkovou – jakoby pohádkovou, tak ehm, tak to jo, ale jinak jsem si nevšimla.

Napadá vás k tomuto našemu rozhovoru ještě něco, co byste mi chtěla říct, něco dodat, máte něco, co třeba mělo zaznít a nezaznělo?

Ehm, určitě. Ještě jedna věc taková k tomu čtení a vůbec. Paní učitelka Nakládalová získala nějakou dotaci od Americké obchodní komory, a vlastně tady ve vestibulu máme tu knihovnu, na kterou prostě ta Americká obchodní komora nám dala peníze na vybavení knížkami. Takže tam prostě jsou všemožný žánry, jsou tam knížky i v angličtině a kdokoli může prostě z rodičů i z dětí přijít a – i z paních učitelek – a pučit si jakoukoliv knížku, jo, takže to je takový... co zas i ta škola dělá pro ty rodiče a vůbec pro ty děti a ehm, je to takový fajn, protože i já už jsem přečetla odtamtad spoustu knížek a... a je pravda, že ty děti, jak nečtou, tak pak mají třeba k nějaký – k maturitě, zkoušce, k něčemu prostě přečíst nějakou a jsou vyřízeny úplně, tak já bych třeba hrozně zavedla znovu čtenářský deník. Že ty děti měly – a měli jsme to – a teďka už to oni nemají a když si já vzpomenu na svoje dětství, tak sme opravdu museli mít čtenářský deník, kde sme měli otázky k tomu dílu a ty jsme museli mít vypracovaný, jo, takže jsme museli to přečíst, neexistovalo to. Já si pamatuju za svého brácha třeba jsem to četla já, von hrozně nerad čet a... tak to bylo takhle, ale – ehm, řeknu to tak, že do čtvrtý třídy jsem nerada četla a od čtvrtý třídy jsem četla i pod peřinou s baterkou, jo, že mě to hrozně jako bavilo. Já jsem měla babičku, která mně kupovala knížky a ty knížky – možná mám je ještě někde doma – o Lucince a měla jsem oblíbenou jednu hrozně knížku a tu jsem uměla zpaměti, jo, já jsem to furt chtěla číst, ale pak jsem tu babičku doplňovala, uměla jsem to zpaměti. Ale ty knížky byly prostě, když to tak řeknu, tak knížka stála třeba devatenáct korun. Je pravda, že nebyly takový platy, ale ty lidi si to mohli mnohem víc jako dovolit ty knížky. Dneska máme prostě- dneska když si deme koupit knížku, tak stojí pětistovku, což už je trochu jakože špatný, a proto prostě chodíme třeba do té knihovny, a- máme třeba taky jako jo, kartu do knihovny v Přelouči a chodíme do Přelouče do knihovny a... i ty děti tam berem. I ty děti malý jedou každé rok do knihovny do Přelouče a tam jim udělají prostě program o knížkách. A většinou to ale- já se musím smát, protože pokaždý, když to tam je, tak ta paní vypráví pohádku o holčičce, která se hrozně moc učila, a pak jako- a měla ty hlavy na vyměnění prostě- já si to pamatuju jako pohádku, jakože animovanou jako kreslenou, a ta holčička měla takhle jako na policiče ty hlavy svoje a vždycky si vyměnila hlavu, kde měla telefonní seznam, něco – něco – něco, a jednou se stalo, že maminka tu hlavu uvařila a ona si tam nasadila místo toho hlávkou zelí a neměla v té hlavě nic. Jo, a pokaždý prostě ta paní to vypráví, tudle pohádku a – to se musím smát, protože to je takový jako trochu – nechci říct, že komický, to jako ne, ale je pravda že když potom ty děti jako začnou vykřikovat, jaký znaj pohádky, tak ty jako český klasiky neznají. No, takže to jsou ty jako- a i tím, že choděj do těch čtenářských klubů a dostávají tam ty knížky vod té paní učitelky, tak- nebo vůbec jako ta knihovnice a pracují s tím, tak i tím získávají ten hezkej přístup k těm knihám. No, záleží to na té rodině, jo, když potom nevezme to dítě nikam, tak... tak je to problém prostě. Posaděj ho před televizi a vopravdu, kdybys tady byla jako chvilku, tak- nebo prostě strávila tady tejdén, v nějaký třídě a jenom pozorováním těch dětí, tak bys vopravdu zjistila, že ty děti fakt jsou zvyklý, že počítač, televize a nic. Oni nemají žádný povinnosti ty děti. Oni velmi dobře znají svoje práva, ale to, že by měly mít nějaký povinnosti, to ty děti neznají. A nerespektují takovýhle věci, nerespektují autoritu, a... ehm, jsou nezdravě sebevědomý. Jo? Je potřeba mít sebevědomí na

ňáký prostě jakože- a furt mít před něčím ňákej jakože respekt a trošku bejt pokornej. Protože vopravdu – vopravdu ehm, samozřejmě, že si nemůžu nechat jako- v uvozovkách jako – nechci použít ten sprostěj výraz (smích), ale aby někdo furt mě zneužíval a podobně, musím taky mít jako trošku se taky ozvat, ale musím to mít opodstatněný, jo, ne že prostě na někoho vystartuju, že něco. A... a prostě když ty lidi nebudou jako se k sobě slušně chovat, jakože se nechovaj, tak... je to špatný.

Příloha C

Kódy a kategorie

Rodiče

1. POŽADAVKY NA POHÁDKU

- zdroj informací
- výchovný vliv
- univerzalita pohádkového dění
- vhodnost
- srozumitelnost
- barvitost, napětí
- poutavost, atraktivnost
- ilustrace
- absence realistického zobrazení násilí

2. POUŽÍVÁNÍ POHÁDKY RODIČEM

- příklad – žádoucí X odstrašující
- motivace
- rozvoj kognitivních funkcí
- obohacení slovní zásoby
- uklidňující, ukládací rituál před spaním
- pohádky k zabavení

3. DOPROVOD POHÁDKY

- komunikace
- spoluprožívání
- diskuze, reflexe o pohádkách
- podání pohádky
- vlastní úpravy pohádkového textu dle uvážení
- výběr pohádek

4. RIZIKA

- nevhodné vzory
- animace jako atraktivní forma prezentace
- negativní vliv některých (moderních, kreslených) pohádek na psychické prožívání
- zarážející realismus v některých moderních pohádkách
- násilí
- možná korelace mezi zhlédnutým násilím v pohádkách a chováním dítěte
- nevhodnost, nesrozumitelnost a bezúčelnost obsahu některých pohádek
- zájem dětí o využívání elektronických médií

5. VNÍMÁNÍ POHÁDKY DÍTĚTEM

- zjednodušená percepce
- krutá scéna jako přirozená součást pohádky (trest zlu)
- vnímání dobra a zla – rozvoj morálních hodnot
- vědomí situovanosti pohádek do fantazijního světa – pohádky a pohádkové násilí nemohou zanechat negativní vliv
- kruté scény z klasických pohádek dítě ani rodič neřeší

Pedagogové

1. PŘÍNOS POHÁDEK PRO DÍTĚ

- zdroj informací
- příklad, vzor – záměrný X nezáměrný
- vazba na realitu
- opora ve vlastní zkušenosti a znalosti
- naděje
- optimistické vidění světa
- jemné seznámení s diverzitou
- motivace
- odstrašení (varování)
- přínos pro psychický růst
- vnitřní obohacení

- rozvoj kognitivních funkcí
- přístupnost a otevřenost vnímání
- lepší zažití a chápání souvislostí
- seznámení s historickými fakty
- rozvoj jazyka
- pohádková prevence

2. POUŽÍVÁNÍ POHÁDKY UČITELEM

- pomůcka ve výuce
- míření
- pomůcka / nástroj v prevenci
- rozvoj čtenářské gramotnosti
- budování kladného postoje k literatuře
- podpora imaginace a kreativity
- zážitková pedagogika a prevence
- pozitivní motivace
- dramatizace
- bezpečná komunikace s využitím imaginačního prvku
- kniha jako vhodný způsob trávení VČ
- nevědomé učení

3. VNÍMÁNÍ POHÁDKY DÍTĚTEM

- symbolické vnímání (vnímání významu)
- zjednodušená percepce
- nerealistické vnímání krutých nebo sporných scén
- vliv nevinnosti a nezkušenosti dětí
- nepropojení (krutých pohádkových scén) s reálným životem
- individuální vyhodnocení smyslu pohádky
- znalost urč. faktu od útlého věku přispěje k akceptaci
- vnímání a přijímání prezentovaného faktu bez studu a společenských předsudků

4. POŽADAVKY NA POHÁDKU

- smysluplnost
- ilustrace
- kontrastní postavy, jednoznačné charaktery
- změna k lepšímu, vývoj postav
- nepředvídatelnost a barvitost děje
- atraktivnost
- vhodnost
- blízká témata
- cílenost
- věková diferenciac
- pohádkový optimismus (dobrý konec, naděje, porážka zla)
- udržení pozornosti
- názornost bajek
- soulad s fantazijní představou
- srozumitelnost
- ideál – směřování k ideálu
- krutý prvek pouze jako doplnění významové roviny klasické pohádky (učíni případné rizikové chování neatraktivní, aby děti nelákalo je následovat)
- přetrvávající uspokojení
- každá pohádka určená dětem má potenciál

5. DOPROVOD POHÁDKY

- komunikace
- diskuze nad pohádkou s blízkým člověkem
- projev zájmu a snahy blízké osoby
- význam kontaktu
- spoluprožívání
- kvalitně strávený společný čas
- podpora zájmu o čtení pohádky
- reflexe

6. RIZIKA

- nevhodné vzory
- zkreslené představy
- absence vznešenějších hodnot
- fantasmagorie
- věková nespecifičnost pohádek

- subjektivní vnímání pohádky jako žánru
- bez reflexe možnost negativního vlivu, interpretace
- samoučelnost
- negativní pocity (např. strach)
- předimenzovanost některých moderních pohádek, nesrozumitelnost, přehnanost
- obliba humorného násilí
- zájem o pohádky s násilnými prvky
- zájem o dospělácká a společensky kontroverzní témata
- nedostatek pohádek - ochuzení
- pohádka v ústupu, podceňovaná
- neznalost základních pohádek
- logopedické problémy
- malý zájem dětí o pohádky
- nedostatek komunikace
- nedostatek další snahy a podpory v četbě
- rozdílnost pedagogického stylu